

hovedet svarende til Tiden og Forholdene nu, at Universitetet udstrakte Meddelelsen af Prædikater til Haandværkere ud over den Kreds, som skyldtes en ældre Tids Vedtægt, vilde det dog for denne Gang efter Omstændighederne ikke modsætte sig, at Konsistorium tillagde Mekanikus E. Jünger Prædikater af Universitetsmekanikus. Dette skete derefter ved Konsistoriums Skrivelse af 13. Juni.

Da der i Aaret 1864 opstod Spørgsmaal om at tildele ham Titel af Professor, udtalte Konsistorium i en efter Ministeriets Begjæring afgivet Erklæring af 15. Novbr. s. A., at da det, med al Anerkjendelse af det fortjenstfulde ved det af ham for Observatoriet udførte Arbejde, dog ikke kunde antages, at nogen særlig videnskabelig Dygtighed derved var lagt for Dagen, fandt det ikke Anledning til at anbefale ham til at forundes en Titel, med hvilken Universitetet hædrede de ved samme uden for normerede Professorpladser ansatte Docenter, naar disse i nogen Tid og paa fyldestgørende Maade havde arbejdet i Universitetets Tjeneste.

— Ved kgl. Resol. af 25. Juni 1866 bifaldtes det efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling, at der til Erhvervelse for Universitetsbibliotheket af en af afdøde Dr. phil. Nutzhorn udført Kollation af et venetiansk Haandskrift til Aristophanes af Universitetets Udgiftspost til videnskabelige Formaals Fremme f. 1866—67 maatte udbetales den afdødes Moder 100 Rd., samt at der af Bibliothekets Normalsum for samme Finansaar maatte tilstaaes denne i samme Anledning 50 Rd.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 18. Febr. 1868 bevilgedes, efter Konsistoriums Indstilling*), af Universitetets Midler et Bidrag af indtil 1,000 Rd., fordelt paa 3 Aar, til en Fremstilling, som Dr. phil. H. F. Rørdam havde forfattet og den danske historiske Forening agtede at udgive, af Universitetets Historie fra Reformationen indtil 1621. Beløbet udbetaltes af Universitetets Konto for ekstraordinære Udgifter. Under 5. Apr. 1872 tilstod Ministeriet en yderligere Understøttelse af 250 Rd. til Udgivelse af Aktstykker som Tillæg til bemeldte Universitetets Historie.

— Ved kgl. Resol. 28. Juni 1870 bevilgedes der af Finansministeriet 300 Rd. som Bidrag til Rejsseudgifter til Lægemødet i Gøteborg for 10 yngre Læger, der dertil foresloges af det lægevidenskabelige Fakultet.

— I Anledning af et Andragende fra Bestyrelsen for den akademiske Skytteforening om et Tilskud for at sættes i Stand til at gjøre de af dem foranledigede Skydeøvelser saa billige som muligt, gjorde Konsistorium under 23. Juni 1866 Indstilling til Ministeriet om, at et Beløb af 200 Rd. maatte søges bevilget af Kommunitetets Midler som en ny Udgiftspost i det angivne Øjemed. Ved Finansloven bevilgedes Beløbet.

IX. Det akademiske Legat- og Stipendievæsen.

1. Tilkomne og ophørte Legater for studerende ved Universitetet.

I Tidsrummet 1864—71 er der stiftet et Legat, Urtekræmmer O. S. Wads Legat, og et, Khr. Rønnenkamps Legat, er ophørt.

*) I sin Indstilling af 8. Febr. 1868 udtalte Konsistorium, at det ansaa det for gavnligt, at et passende Udvalg af de mest oplysende Aktstykker udgaves i Trykken som Bilag til Værkets Text, men at man dog ingenlunde burde gjøre sig til Op-gaven at trykke saa meget som muligt.

Urtekræmmer O. S. Wads Legat. Som allerede i Lindes Medd. f. 1857—63, S 567 omtalt, skjænkede Urtekræmmer Ole Sørensen Wad ved Testamente af 29. Maj 1857 en Kapital af 2,500 Rd. i jyske Kjøbstads Kreditforenings Obligationer til det theologiske Fakultet som et Legat for theologiske studerende. Testamentets Bestemmelser herom lyde saaledes:

»Fremdeles udredes af jyske Kjøbstads Kreditforenings Obligationer ved Boets Slutning i alt 9,500 Rd. saaledes:

- b. 2,500 Rd., er To Tusinde og Fem Hundrede Rigsdaler til det theologiske Fakultet, hvornæst Renterne af disse under Navn af Urtekræmmer O. S. Wads Legat d. 10. August hvert Aar skulle uddeles til 2 studiosi theologiæ, som af Fakultetet dertil maatte anses værdige. Saafremt nogen af min Familie skulde studere Theologien, skulle disse foretrækkes fremfor andre, men i modsat Fald tilfalder Legatet en stud. theol. fra Kjøbenhavns Skoler og en stud. theol. fra Aarhus Skole«.

Legatstifteren døde d. 22. Marts 1861. I Henhold til Testamentets Bestemmelser henstod Boet i 3 Aar, hvorefter Legatkapitalen indbetaltes i Universitetskvæsturen d. 5. Juli 1864. Af Kapitalen udrededes Arveafgifter (4 % og $\frac{1}{2}$ %), der med Konsistoriums Samtykke forskudsvis afholdtes af Legaternes Overskudsfond, indtil de kunde refunderes af Legatets Renter. Et Andragende om Fritagelse for Erlæggelsen af 4 % Afgiften afsloges af Indenrigsministeriet.

— I Skrivelse af 2. Juni 1865 til Konsistorium forespurgte Premierlieutenant F. C. Ostenfeldt, om Universitetet vilde overtage Bestyrelsen af nogle Legater, som han ved Testamente, af hvilket Gjenpart medfulgte, agtede at stifte. Efter herover at have indhentet Erklæring fra Universitetets Kvæstor svarede Konsistorium under 13 Juli, at efter Testamentets Bestemmelser maatte de omhandlede Legater nærmest betragtes som Familielegater, der vare Universitetet aldeles uvedkommende. Vel var der tilsagt de Legatarer, som studerede ved Universitetet, en Forlængelse af den Tid, hvori de maatte nyde Legatet, ligesom der ogsaa, men dog først efter en meget lang Række af Aar, kunde være Udsigt til, at en Del af Renten af de ved hjemfaldne eller uanvendte Legatportioner opsamlede Beløb maatte anvendes til Rejseunderstøttelser for studerende; men denne meget fjærne Udsigt indeholdt ikke tilstrækkelig Anledning for Universitetet til strax at overtage Legatets temmelig besværlige Administration ogsaa i den lange Tid, i hvilken det ikke kunde interessere Universitetet i mindste Maade. Konsistorium afslog derfor allerede nu at lade Universitetet overtage Administrationen af de paatænkte Legater.

— Af de særlig for slesvigske studerende ved Kjøbenhavns Universitet oprettede Legater var det Rønnenkampske bestemt for »i Hertugdømmet Slesvig indfødte unge Mænd, der studere Retsvidenskab og slesvigsk Ret ved Kjøbenhavns Universitet«, det Estrupske for »indfødte Slesvigere, som ved Kjøbenhavns Universitet forberede sig til den for Hertugdømmet Slesvig anordnede juridiske Embedsexamen« og i Mangel af saadanne der vare kvalificerede, for »indfødte Slesvigere, som studere Theologi ved Kjøbenhavns Universitet«, det Hammerichske endelig for de fra slesvigske Skoler dimitterede, som studerede ved Kjøbenhavns Universitet, dog saaledes, at de, som forberedte sig til den slesvigske juridiske Embedsexamen, fortrinsvis skulde komme i Betragtning. Efter

Slesvigs Løsrivelse fra Danmark blev det nødvendigt, at der gjordes Skridt til at faa Bestemmelserne for disse Legater forandrede, og Konsistorium tilskrev derfor de endnu levende Stiftere af Legaterne. Medens det fornødne med Hensyn til det Estrupske Legat allerede er meddelt i Aarb. f. 1873—75 S. 143, og Forandringen med Hensyn til det Hammerichske Legat vil findes omhandlet neden for, skal her bemærkes, at Kammerherre Rønnenkamp, efter Konsistoriums Indstilling, under 13. Decbr. 1864 meddelte Samtykke til, at det Rønnenkampske Legats tvende ordinære Stipendier og Præmiestipendiet ved Siden af deres Anvendelse efter deres oprindelige Øjemed, for saa vidt der endnu kunde blive Spørgsmaal herom, indtil videre anvendtes til Understøttelse for saadanne trængende Slesvigere, der efter Forberedelse her ved Universitetet havde absolveret den slesvigsk-juridiske Examen i Flensborg og nu forberedte sig her ved Universitetet til at tage den fuldstændige juridiske Examen eller den ved Resol. 27. Maj 1856 anordnede særegne Embedsprøve. Khr. Rønnenkamp meddelte derhos Samtykke til, at Præmiestipendiet allerede i Decbr. Termin 1864 paa denne Maade maatte anvendes, medens de tvende ordinære Stipendier først vilde komme til Uddeling i Juni 1865, naar de da værende Stipendiats Tid var udløbet.

I Anledning af en d. 31. Maj 1865 foretaget Udnævnelse af 2 slesvigske juridiske Kandidater til at nyde Legatet tilskrev Khr. Rønnenkamp under 8. Juni s. A. Konsistorium, at denne Udnævnelse formentlig ikke samstemmede med den ved hans Skrivelse af 13. Decbr. 1864 bifaldte foreløbige Anvendelse af Legatet. I Skrivelse af 10. Juli meddelte Konsistorium, at da der ikke havde været nogen Mulighed for at anvende Legatet efter dets oprindelige Bestemmelse, idet der i de 2 sidste Semestre ikke havde meldt sig Deltagere til de Forelæsninger og Øvelser over de til den slesvigske Ret henhørende Discipliner, som hidtil, ligesom tidligere, havde været tilbudte af de 2 endnu i Funktion værende Docenter over samme, havde det maattet skride til den midlertidige Anvendelse i Henhold til Samtykket af 13. Decbr. 1864.

Ved Skrivelse af 16. Sept. 1865 tilmeldte Khr. Rønnenkamp Konsistorium, at den sidste halvaarlige Indbetaling til Universitetet af Legatet vilde ske i Decbr. Termin s. A., til hvilken Tid Legatet udløb for dem, der vare udnævnte til at nyde det. Med denne Termin udgik altsaa Legatet fra Kjøbenhavns Universitet*).

2. Forandringer i de fundatsmæssige Bestemmelser for de enkelte Legater eller nærmere Regler for disse.

Ved Stipendiars Uddeling havde der oftere vist sig en ikke ringe Meningsforskjel i Konsistorium angaaende Forstaaelsen og Anvendelsen af Univ. Fund. 7. Maj 1788 VI. § 2 Nr. 5 i. f. For om muligt at undgaa dette og derved tillige komme til en fastere og mere konsekvent Praxis for Fremtiden, anmodede Konsistorium under 13. Okt. 1866 det juridiske Fakultet om at afgive sin Betænkning angaaende den nævnte Bestemmelses rette Forstaaelse og Anvendelse i Almindelighed. Navnlig ønskede det Fakultetets Ytringer angaaende det Spørgsmaal, om enhver med Indtægt forbundet offentlig Ansættelse udelukkede fra at kunne erholde Universitetets Stipendier, samt om den i Universitets Fundatsen indeholdte Forskrift paa samme Maade kom til Anvendelse ved samtlige

*) Om dets Stiftelse se Lindes Medd. 1849—56, S. 772—74.

Universitets Stipendier, uden Hensyn til, om Ansøgerens Trang i Følge de for vedkommende Stipendium gjældende Regler skulde tages i væsentlig Betragtning ved Bortgivelsen eller ikke.

Fakultetet afgav sin Erklæring d. 7. Decbr. 1866. Saa vidt det bekendt, havde det i det mindste siden 1852 været antaget, at enhver, der havde kgl. Ansættelse, var udelukket fra at kunne søge noget Universitets Stipendium, med mindre han først erhvervede Dispensation fra Bestemmelsen i Univ. Fund. 7. Maj 1788 VI. § 2 Nr. 5 i. f. Vidnesbyrd om denne Anskuelse vare de mange Dispensationer, som siden 1852 vare ansøgte og meddelte, og hvorom der indeholdtes Oplysning i Lindes Medd. 1849—56, S. 810—11, til hvilke i øvrigt flere endnu kunde føjes fra de senere Aar. Denne Praxis, af hvilken Fakultetet ikke havde fundet Spor i en tidligere Periode, kunde formentlig ikke paa nogen Maade bringes i Samklang med Universitets Fundatsens Indhold. Den omhandlede Bestemmelse lød saaledes: »I øvrigt skal 5 Aar være den længste Tid, at nogen kan have Plads paa Collegiis, saa at, om han allerede paa nogen Tid haver været paa Regensen, og for sin uviste Duelighed fortjener Plads paa et bedre Collegio, kortes ham i de 5 Aar saa meget, som han allerede har nydt Plads paa Regensen; dog undtages herfra de studiosi medicinæ, som have Plads paa Elersens Collegio, og efter Foundationen have Ret til at forblive der noget længere; dog maa de i saa Fald ikke tillige have Betjening eller Plads og Indkomster andensteds, hvilket overalt ikke i noget Tilfælde maa tillades; men saasnart en andensteds bliver forsørgt, bør han forlade Pladsen i de akademiske Stipendiis, paa det at der igjen kan blive Lejlighed for dem, der mere behøve saadan Understøttelse«. En uhildet Betragtning af denne Passus vilde formentlig som dens Indhold give den med Forholdets Natur aldeles overensstemmende Regel, at »Betjening eller Plads og Indkomster« medførte Ophøret af de Stipendier, til hvilke den vedkommende, efter den Forsørgelse, han derved havde opnaaet, ikke længere kunde siges at have nogen Trang, men heller ikke andet og mere. I den Del af Stedet, som indeholdt Lovgrunden, nemlig det sidste Membrum, var netop dette sagt med klare og tydelige Ord, og der var intet i det foregaaende, som gjorde det nødvendigt at give Regelen et videre Omfang. Ordene: »dog maa de i saa Fald ikke tillige have Betjening eller Plads og Indkomster andensteds« havde jo Hensyn til de umiddelbart foran nævnte Studiosi medicinæ, der have Ret til at blive paa Elers Kollegium ud over den sædvanlige, i det foregaaende omtalte Tid af 5 Aar. Denne Bestemmelse gik paa ingen Maade videre end den oven angivne Lovgrund, men var netop i fuld Overensstemmelse med den; thi efter den Bestemmelse, Elers Kollegium havde, hvilken jo i øvrigt var den samme som den, de allerfleste akademiske Beneficier havde, vilde det med Føje kunne siges, at der ikke var nogen Trang til dette Beneficium (Elers Kollegium) hos den, der andensteds havde Betjening eller Plads og Indkomster, naar disse Indtægtskilder vare af en saadan Betydning, at deri paa nogen Maade kunde siges at ligge en Forsørgelse. Naar det udtalte almindeliggjordes med Hensyn til alle Stipendier derved, at der i Universitets Fundatsen tilføjedes: »hvilket overalt ikke i noget Tilfælde maa tillades etc.«, kunde der naturligvis ikke tillægges denne Bestemmelse større Omfang, end det forudskikkede specielle Tilfælde havde. Det ældre Regl. for Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet af 30. Juli 1818 § 5 i. f. brugte vel Udtryk, der, hvis det blot havde været Hensigten at indskærpe Regelen i Univ. Fund.

Kap. VI. § 2 Nr. 5, maatte erkjendes at være mindre heldige, idet Ansættelse i »offentlig Tjeneste« nævnedes; men dette kunde saa meget mindre komme i Betragtning, som Regl. 11. Febr. 1848, der havde afløst hint ældre, i sin § 5 igjen udtalte den naturlige Regel, at Stipendiet faldt bort, naar vedkommendes Trang ophørte, hvorfor der foreskrevs Indsendelse af Bevis for Trang en Gang om Aaret. Bestemmelsen kom efter denne Fortolkning ikke, saaledes som efter den hidtil fulgte Opfattelse, til at indeholde en, i øvrigt i mange Tilfælde unaturlig, formel Udelukkelsesgrund, der i sidst nævnte Henseende vilde virke paa samme Maade, som en ringere Karakter end *Laudabilis* til Embedsexamen udelukkede fra alle Stipendia majora efter Fundatsens Kap. VI. § 2 Nr. 9, men den blev kun en aldeles naturlig Anvendelse af og Supplement til den Regel, som indeholdtes i Begyndelsen af Kap. VI. § 2, nemlig at Stipendier ikke maatte bortgives til andre end dem, som vare trængende til dem. Efter den hidtil fulgte Fortolkning maatte det aabenbart synes meget besynderligt, at den her nævnte formelle Udelukkelsesgrund aldeles ikke udtaltes ved Betingelserne for Stipendiernes Bortgivelse, men kun med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt vedkommende kunde beholde et Stipendium, og at Bestemmelsen overhovedet kun traadte frem som noget, der ligesom lejlighedsvis var faldet Lovgiveren ind. Dette var derimod ganske forklarligt efter Fakultetets Fortolkning. Det, som i Følge den var indeholdt i Bestemmelsen, var der aabenbart ingen Anledning til særlig at fremhæve med Hensyn til Bortgivelsen af akademiske Stipendier; thi det samme var allerede tilstrækkelig udtalt i Begyndelsen af § 2, jfr. ogsaa Nr. 2. Men det maatte ligge nær at udtale, at Trangens senere Ophør maatte medføre Tilbagetræden fra Stipendiet, og denne Udtalelse havde da ret naturlig faaet sin Plads, hvor der blev omtalt et Tilfælde, i hvilket Stipendiaterne i usædvanlig lang Tid kunde beholde Stipendiet. Usandsynligheden af, at Universitetets Fundatsen havde villet udtale nogen saadan formel Udelukkelsesgrund, som den hidtil fulgte Opfattelse antog, forøgedes ogsaa, naar man saa hen til, at den ældre Fundats af 31. Marts 1732 ikke indeholdt nogen saadan.

Muligvis vilde man mod Fakultetets Fortolkning indvende, at den førte til en Ufuldstændighed i Universitetets Lovgivningen, idet man ved samme kom til at savne en Bestemmelse, ved hvis Hjælp man kunde udelukke Folk enten i Embedsstillinger eller borgerlige Stillinger, der optog disses hele Tid eller dog den væsentligste Del af samme, fra at søge akademiske Stipendier. Men hertil behøvedes ikke nogen udtrykkelig Udtalelse i Fundatsen. Det fulgte ligefrem af de akademiske Stipendiars Væsen og Bestemmelse, at de kun kunde bortgives til Personer, der vare at henregne til studerende i dette Ords vidtløftigere Betydning, men ingen Sinde til dem, der i Følge deres Forhold maatte antages at have sluttet deres videnskabelige Studium, om de end endnu interesserede sig for og fulgte med Videnskaben. Betingelserne for Stipendienydelsen i denne Retning kunde umulig afgjøres ved udvortes formelle Kriterier, lige saa lidt som Betingelserne i Henseende til Værdighed og Trang; men de maatte ligesom de sidst nævnte Betingelser i hvert enkelt Tilfælde vurderes af Konsistorium, under tilbørligt Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder. Derhos gjorde Fakultetet opmærksom paa, at Fundatsens her omhandlede Bestemmelse ikke heller efter den hidtil fulgte Fortolkning afgav nogen i saa Henseende tilstrækkelig Regel. Selv om man opgav den aldeles vilkaarlige Indskrænkning af Bestemmelsen, hvorefter der skulde lægges Vægt paa kgl. Ansættelse, vilde man dog

i Følge samme kun kunne udelukke dem, der indtraadte i den offentlige Tjeneste, eller modtog lønnede eller dog Indtægt bringende Ansættelser; men der vilde lige fuldt i Fundatsen mangle en Udtalelse om Udelukkelsen af alle dem, der paa anden Maade vare udtraadte af al Forbindelse med Universitetet, f. Ex. derved, at de gik over til en eller anden borgerlig Næring, eller endog uden det levede af deres Formue, beskæftigede sig med at bestyre deres Ejendomme o. s. v. Men netop naar Fundatsens her omhandlede Bestemmelse skulde antages at indeholde en formel Udelukkelsesgrund, fremtraadte det som besynderligt og misligt, at den ikke var udtømmende, hvorimod der efter Fakultetets Fortolkning ikke blev noget Hul i Stipendiebestemmelserne, men disse frigjordes for en Regel, som i mange Tilfælde var trykkende og besværlig.

I Følge Fakultetets Opfattelse af Fundatsens Bud indeholdt denne altsaa i den omspurgt Retning ingen anden Indskrænkning for Konsistorium i Uddelingen af Stipendier, end at disse ikke maatte gives til dem, som ikke dertil vare trængende. I Afgjørelsen af, om den Plads eller Indkomst, som en studerende havde, afgav en saadan Forsørgelse, at han ikke kunde anses for trængende til et vist Stipendium, maatte der nødvendigvis tages Hensyn til Stipendiets Natur og Bestemmelse. De allerfleste akademiske Stipendier havde væsentlig kun til Hensigt at sætte de studerende i Stand til at afholde de med selve Studeringerne til Embedsexamen og med Opholdet ved Universitetet forbundne Udgifter. Med Hensyn til disse var det klart, at en Indtægt af 3 à 400 Rd. om Aaret eller maaske endog noget mindre, hvad enten den hidrørte fra en offentlig Stilling eller en rent privat, vilde bevirke, at paagjældende ikke kunde anses for trængende til den akademiske Understøttelse, og at han, dersom han havde faaet en saadan, maatte vige Pladsen for andre, der trængte mere. Men Forholdet turde være noget anderledes med visse andre Stipendier, navnlig Rejsestipendierne og det Smithske Stipendium for Kandidater og videre komme. Med Hensyn til disse syntes det klart, at selv om nogen havde opnaaet Indkomster andetstedsfra, maaske endog gennem kgl. Udnævnelse, vilde han ingenlunde altid kunde siges ikke at trænge til Stipendiet. Ved Rejsestipendier var det aldeles indlysende, at slige Indkomster ingenlunde altid bevirkede, at den vedkommende saaledes som Univ. Fund. 31. Marts 1732 § 77 udtrykte sig, havde »egne Midler til at rejse« (saa meget mere som han i Regelen maatte renuncere paa sin Lønning, saa længe Rejsen varede), og ved det Smithske Stipendium maatte det efter dettes hele Hensigt siges, at en Indtægt andetstedsfra, selv om den vilde udelukke f. Ex. fra Kommunitetsstipendiet, ikke ubetinget kunde være til Hinder for at erholde denne akademiske Understøttelse, som var beregnet paa at sætte paagjældende i Stand til at hellige sig til Studeringerne uden at nødes til for meget at søge Bierhverv, men som i øvrigt ved de Kvalifikationer, den fordrede, forudsatte, at den vedkommende befandt sig paa et saadant Udviklingstrin og i en saadan Alder, at han netop i Regelen vilde have Indkomst andetsteds fra.

Konsistorium indsendte under 18. Decbr. 1866 en Gjenpart af denne Erklæring til Ministeriet, idet det bemærkede, at Konsistorium aldeles tiltraadte, hvad der af det juridiske Fakultet var udtalt, og at det for Fremtiden ved Stipendiens Bortgivelse vilde følge den af Fakultetet opstillede Fortolkning af Universitets Fundatsens Kap. VI. § 2 Nr. 5.

— Under 5. og 6. April 1866 tilstillede Ministeriet Konsistorium tvende An-

søgninger om Rejseunderstøttelse af den til Ministeriets Raadighed stillede Sum til videnskabelige Formaals Fremme, for at disse Ansøgninger kunde komme under Overvejelse ved Uddelingen af de 2,000 Rd., som under Kommunitetets Budget bevilges til Rejseunderstøttelser, idet det udtalte, at det først, naar Ansøgningerne saaledes for Universitetets Vedkommende vare afgjorte, kunde tage under Overvejelse, hvorvidt der af Kontoen til videnskabelige Formaals Fremme og Rejsestipendier kunde tilstaaes Ansøgerne nogen Understøttelse. I denne Anledning henlede Konsistorium i Skrivelse af 17. Apr. Opmærksomheden paa, at det hidtil aldrig havde plejet at tage Bestemmelse angaaende Anvendelsen af den oven nævnte paa Kommunitetets Budget bevilgede Sum til Rejseunderstøttelse før i Juni Termin, og at denne Omstændighed naturlig bevirkede, at Ansøgningerne ikke indkom før henimod den Tid. Det vilde i det hele taget være forbundet med Ulemper, om Konsistorium længere Tid før Juni Termin skulde træffe Bestemmelse med Hensyn til Ansøgningerne om Rejseunderstøttelse af Kommunitetets Midler, da det altid havde sat Uddelingen af disse Understøttelser i Forbindelse med den i Juni Termin stedfindende Uddeling af de øvrige til Universitetets Legater henhørende Rejsestipendier, af hvilke de fleste vare saa ringe, at de ikke uden ved paa anden Maade at suppleres kunde afgive det efter Nutidens Forhold fornødne til en Udenlandsrejses Foretagelse.

I Skrivelse af 22. Maj udtalte Ministeriet, at det, efter Størrelsen af de Midler, der stode til Raadighed til Rejsestipendier af den det umiddelbart underliggende Konto til videnskabelige Formaals Fremme, i det væsentlige var indskrænket til kun at søge udvirket saadanne Bidrag til større Rejser, som enten andetsteds fra eller af den Rejsendes egne Midler maatte suppleres for overhovedet at komme til Nytte efter Hensigten. Da et lignende Forhold fandt Sted med Hensyn til de Rejsestipendier, som efter Konsistoriums Indstilling med Ministeriets Approbation uddeles af Kommunitetet, forekom det Ministeriet at være ønskeligt og stemmende med alle Parters Tarv, at Fordelingen ved Universitetet hvert Aar skete saa betids, at den var afgjort, førend der disponeredes over hin til Ministeriets Raadighed stillede almindelige Sum, saa at Ministeriet ogsaa kunde lade de studerende, der nærmest vare henviste til Kommunitetets Rejsestipendier, komme i Betragtning til Understøttelse af den almindelige Konto, naar Omstændighederne anbefalede dette. Ligesom Ministeriet derfor fremtidig af de Ansøgninger, som indsendtes til det vilde tilstille Konsistorium dem, som der kunde være Spørgsmaal om at tage i Betragtning ved Fordelingen af Kommunitetets Rejsestipendier, efterhaanden som de indkom, saaledes vilde det efter Ministeriets Skjøn til Øjemedet være nødvendigt, at Afgjørelsen af de til Universitetet indsendte Ansøgninger fra Konsistoriums Side kunde finde Sted saa betids, at Fordelingen inden hvert Aars 1. Maj af Konsistorium forelagdes Ministeriet til Approbation. Sluttelig begjærede Ministeriet en Meddelelse om, hvorvidt Forholdet lod sig ordne paa denne Maade.

Konsistorium tiltraadte i sin Svarskrivelse af 15. Juni denne Ordning, dog saaledes, at det ansaa det for rettest, at der ligeledes inden hvert Aars 1. Maj blev truffet Bestemmelse med Hensyn til de andre Rejsestipendier, som Konsistorium havde at bortgive, og som ellers i Følge Fundatserne skulde uddeles i Juni Termin. For saa vidt Ministeriet bifaldt dette, vilde Konsistorium ved betimelig Bekjendtgjørelse søge at sætte alle vedkommende i Kundskab om den stedfundne

Forandring i Tiden for Ansøgningernes Indgivelse, idet det udtalte det Haab, at Ministeriet ved den i hvert Aars Maj Maaned stedfindende Uddeling af den til sammes Raadighed staaende Sum vilde tage billigt Hensyn til de Ansøgere, som Universitetet havde ønsket at sætte i Stand til at foretage Rejser ved at tildele dem Stipendier eller ved at indstille dem til Understøttelse af Kommunitetets Midler.

Under 9. Juli 1866 har Ministeriet derefter anmodet Konsistorium om at træffe Foranstaltning til, at for Fremtiden de Ansøgninger, der indkomme til Universitetet om Rejsestipendier af Kommunitetets Midler, afgjøres saa betimeligt, at Fordelingen inden hvert Aars 1. Maj kan forelægges Ministeriet til Approbation, ligesom Ministeriet har bifaldet, at der ligeledes inden hvert Aars 1. Maj træffes Bestemmelse med Hensyn til andre Rejsestipendier, som Konsistorium har at bortgive, og som ellers i Følge Fundatserne skulle uddeles i Juni Termin.

Herom har Konsistorium ladet udgaa offentlig Bekjendtgjørelse samt tilskrevet Eforerne for de forskellige Rejsestipendier.

— Ved Skrivelse af 7. Decbr. 1864 forelagte Eforus for det Thottske Rejsestipendium, Konf. Forchhammer, det Spørgsmaal for Konsistorium, om cand. jur. W. Scharling paa Grund af sine statsøkonomiske Studier kunde antages at henhøre til de studerende, der i Følge Fundatsen kunne komme i Betragtning ved Legatets Bortgivelse. Fundatsen havde, bemærkede han, selv udpeget, at Stipendiet skulde tildeles dem, der studere de teknisk-økonomiske Videnskaber, hvortil den ogsaa henregnede Naturhistorie, og derved syntes man at have angivet den nærmeste Retning for det Studium, som berettigede til denne Understøttelse. Senere havde Universitets Direktionen (Skrivelse af 2. Oktbr. 1847, Selters Aarvog S. 93) indrømmet Medicinere Ret til at nyde Stipendiet, naar Andrageren specielt blev anbefalet af vedkommende Professorer i de naturvidenskabelige og naturhistoriske Fag, og siden den Tid havde ogsaa medicinske studerende og Kandidater erholdt det, naar de fortrinsvis havde valgt den hygiejniske Del af Medicinen som den, der væsentlig og umiddelbart støttede sig til Naturvidenskaberne. Det syntes altsaa, at ikke blot Fundatsen betegnede de naturvidenskabelige Studier og Mathematiken som den Forberedelse, der fordredes for at kunne nyde Stipendiet, men at ogsaa den senere Bestemmelse af Universitets Direktionen gik i samme Retning. Det statsøkonomiske Studium, som umiddelbart var knyttet til det retsvidenskabelige Fakultet, fordrede imidlertid ganske andre Forstudier. Han nærede derfor Tvivl, om den foreliggende Ansøgning kunde komme i Betragtning. Hidtil havde heller ingen Statsøkonom som saadan erholdt Stipendiet; Prof. Kayser havde vel nydt det, men han betegnedes i Protokollen som cand. med., ligesom ogsaa hans statsøkonomiske Studier formentlig faldt i en langt senere Tid.

Efter Konsistoriums Begjæring udtalte det juridiske Fakultet sig herom i en Betænkning af 5. Febr. 1865. Fundatsen for det Thottske Rejsestipendium af 24. Febr. 1804 nævnede i § 1 som de Fag, hvis Studium ved Legatet skulde fremmes, »de fysiske og økonomiske Videnskaber, for saa vidt disse sidste angaa Landhusholdningstheorien og Theorien om Manufakturer og Fabriker, hvortil ogsaa henregnes Naturhistorien«. Det var af disse Udtryk klart, at Fundatsen ikke havde alle økonomiske Studier, men kun en vis begrænset Kreds af disse for Øje; for at give Adgang til Stipendiet maatte de angaa Landhusholdningstheorien eller Theorien om Manufakturer og Fabriker. At Landbrugslære og

Teknologi hørte ind under den saaledes betegnede Kreds af Studier, kunde efter Ordenes naturlige Betydning og disse Videnskabers Begreb ikke være tvivlsomt. Da det nu lige saa lidt var tvivlsomt, at disse Fag ikke som saadanne hørte ind under Statsekonomien, vilde Afgjørelsen af det forelagte Spørgsmaal bero paa, om Fundatsen maatte antages ved hine Udtryk udelukkende at sigte til de nys nævnte Videnskaber, eller om den derved vilde betegne en noget videre Kreds af økonomiske Studier, hvorunder ogsaa Undersøgelser, henhørende til Statsøkonomiens Omraade, kunde indbefattes.

Hvad dette Punkt angik, kunde det næppe med Bestemthed siges, at de anførte Udtryk i Fundatsen, i og for sig betragtede, alene kunde passe paa Studier i teknisk-økonomisk Retning. Det kunde vistnok ikke nægtes, at ogsaa andre Undersøgelser, som fra et theoretisk Standpunkt kunde anstilles, f. Ex. angaaende Produktions Omkostninger, Arbejdsløn, Maskinvæsen, Kreditmidler o. desl., — altsaa statsøkonomiske Studier, — paa en vis Maade kunde siges at angaa Landhusholdningstheorien eller Theorien om Manufaktur og Fabriker. Heller ikke kunde det gjøres gjældende mod en videre Forstaaelse af Fundatsens Udtryk, at de teknisk-økonomiske og de social-økonomiske Videnskaber vare i den Grad uensartede, at det maatte betragtes som usandsynligt, at Fundatsen ved de samme Udtryk skulde sigte til Studier baade af den ene og den anden Art. Det maatte nemlig erindres, — hvad der for øvrigt efter disse Videnskabers Tilblivelse og Udvikling var let forklarligt, — at denne Forskjel endnu ikke paa den Tid, da Fundatsen for det Thottske Rejsestipendium udkom, var bragt til videnskabelig Erkjendelse. I Følge hvad der i denne Henseende var blevet oplyst af Docenten i Statsekonomi, sammenfattede man den Gang de teknisk-økonomiske og de social-økonomiske Videnskaber, under et almindeligt Begreb (»økonomiske Videnskaber«, »Kameralvidenskaben i videre Omfang«, »Husholdningskunsten«, o. s. v.). Vel gjorde der sig en Sondring gjældende inden for dette almindelige Begrebs Omraade, men Grænserne bleve ikke trukne med Skarphed, og som Følge deraf holdtes de statsøkonomiske Undersøgelser ikke principielt adskilte fra rent tekniske Drøftelser. En selvstændig Nationaløkonomiens Theori havde da først begyndt at udvikle sig, men var ikke her anerkjendt som en særlig Videnskab. For saa vidt de til samme hørende Læresætninger overhovedet vare blevne Gjenstand for videnskabelig Undersøgelse, behandlede de i Forbindelse med de Partier af den fælles økonomiske Videnskab, med hvilke de syntes mest beslægtede, og saaledes kunde de oven for antydede Spørgsmaal om Arbejdsløn, Kredit o. s. v. let bringes i Forbindelse med rent naturvidenskabelige Undersøgelser om Landbrug, Manufaktur- og Fabrikvæsen.

Men ihvorvel det efter det anførte vistnok maatte erkjendes, at der kunde være nogen Tvivl om den rette Forstaaelse af den omhandlede Bestemmelse i Fundatsen, for sig alene betragtet, fremgik det dog efter Fakultetets Mening klarlig af de andre Fortolkningsdata, som dels Fundatsen selv, dels de for samme til Grund liggende testamentariske Dispositioner frembød, at Fundatsen udelukkende havde Studier, som umiddelbart støttede sig til Naturvidenskaberne, for Øje. Allerede Sammenstillingen i § 1 af de fysiske og de økonomiske Videnskaber og Slutningssætningen i samme §: »hvortil ogsaa henregnes Naturhistorien«, gjorde denne Antagelse i høj Grad sandsynlig. Men navnlig bekræftedes Rigtigheden af denne Fortolkning ved Bestemmelserne i Fundatsens §§ 3 og 4. Naar

Fundatsens § 3 af enhver, der skulde nyde Stipendiet, krævede Bevis for Kundskab i Mathematik og Kemi, og motiverede denne Fordring derved, at disse Videnskaber vare »meget vigtige og uundværlige Forberedelses Videnskaber for det fysiske og økonomiske Studium«, var det indlysende, at Fundatsen, naar den talte om det økonomiske Studium kun kunde tænke paa det teknisk-økonomiske Studium. Kun for dette Studium var Mathematik og Kemi vigtige Forberedelses Videnskaber, kun til dem, der dyrkede de herhen hørende Fag, kunde Fordringer, om Kundskaber i disse Videnskaber med Rimelighed stilles. Naar fremdeles Fundatsens § 4 bestemte, at der ved Legatets Bortgivelse skulde tages særligt Hensyn til »Professorum Matheseos og Physices Vidnesbyrd om de dertil mest skikkede og i deslige Videnskaber allerede noget øvede«, var det klart, at Fundatsen ikke kunde have tænkt sig, at Legatet skulde kunne anvendes til Fremme af saadanne Studier som de statsøkonomiske, med Hensyn til hvilke disse Vidnesbyrd umulig kunde have nogen Betydning. Hvad der saaledes fremgik af Fundatsens egen Bestemmelse, bestyrkedes i høj Grad ved Indholdet af Grev Thotts Testamente og Kodiciel, oprettede henholdsvis under 4. og 30. Juli 1783 (se Badens Univ. Journal IV. S. 182 - 83). I Testamentet betegnedes de Studier, der gave Adgang til Stipendiet, med den fælles Benævnelse »det fysikalske Studium«, og i Kodicillen taltes om »de tvende Studentere, som ere tillagte et aarligt Rejsestipendium for at rejse udenlands og gjøre sig kyndige i fysikalske Videnskaber«. Det kunde vistnok ikke bestrides, at under Udtrykkene »fysikalsk Studium« og »fysikalske Videnskaber« kun saadanne økonomiske Undersøgelser kunde indbefattes, der umiddelbart støttede sig til Naturvidenskaberne. Det behøvede næppe at bemærkes, at Fundatsen, naar den ikke brugte disse Udtryk, selvfølgelig ikke havde villet forandre Testators Villie, men kun havde søgt at give denne et nøjagtigere og mere betegnende Udtryk. Endelig burde det ikke lades ubemærket, at Universitets Direktionen ogsaa i sin Skrivelse af 2. Oktbr. 1847 (Selmers Aarb. S. 93) var gaaet ud fra den samme Opfattelse, naar den med Hensyn til lægevidenskabelige Kandidaters Adkomst til Stipendiet udtalte, at det »kun kan tildeles saadanne studerende, som de vedkommende Professorer i de naturvidenskabelige og naturhistoriske Fag erklære at have Forventning om, at de ville lægge dem efter de i Fundatsen bestemte Fag, med Nytte for disse«.

Fakultetet udtalte sluttelig, at det i Henhold til det oven for udviklede maatte være af den Mening, at Kand. Scharlings statsøkonomiske Studier ikke kunde give ham Adgang til at komme i Betragtning ved Legatets Bortgivelse. I Skrivelse til Eforus af 11. Apr. 1865 tiltraadte Konsistorium ganske denne Betænkning, som det paalagdes Eforus at indføre i Stipendiets Efori-protokol.

— I Anledning af en Forespørgsel fra Rektor for Ribe Kathedralskole, om en Discipel i Skolen, som i 2 Aar havde haft en Portion af det Borekske Legat, men som ved Sygdom blev forhindret i at underkaste sig Afgangsexamen og derfor forblev i Skolen endnu et Aar, skulde nyde Legatet tredje og sidste Gang i Skolen, eller først, naar han kom til Universitetet, begjærede Ministeriet en Erklæring af Konsistorium.

Konsistorium indsendte under 26. Novbr. 1869 en Extraktafskrift af den i

Januar 1691 udfærdigede Fundats for Legatet. *) Det udtalte, at det vistnok ikke paa nogen Maade vilde kunne forenes med Fundatsens Ord at lade paagjældende Discipel nyde Legatet tredje og sidste Gang, medens han var i Skolen. Tvivlen kunde kun dreje sig derom, om den paagjældende Discipel skulde ophøre at nyde Legatet, fordi han ikke, efter at have oppebaaret det i 2 Aar ved Skolen, dimitteredes til Universitetet, saaledes at han der kunde nyde det tredje Aars Rente, eller om denne det tredje Aars Rente skulde henlægges for ham, saaledes at den, naar han kom til Universitetet, og han der „fremviser Lærdom og Skickelighed“ kunde udbetales ham. Konsistorium fandt ingenlunde dette Spørgsmaal utvivlsoomt. Saaledes som Legatet uddeltes, maatte det vistnok anses for Meningen, at det skulde tillægges paagjældende for 3 paa hinanden følgende Aar, af hvilke de 2 i Skolen og det tredje ved Universitetet, hvorfor det vistnok ogsaa, ligesom i nærværende Tilfælde, iagttoges, at Legatet kun gaves til saadanne Disciple i Skolen, om hvilke det kunde forudses, at de senest inden 2 Aar vilde blive dimitterede til Universitetet. Den Omstændighed, at paagjældende ikke inden de 2 Aar kom til Universitetet, syntes herefter nærmest at maatte have til Følge, at han ikke kunde vedblive at nyde Legatet, og dette blev vakant til Uddeling til andre. Konsistorium var imidlertid dog tilbøjeligt til at antage, at man ikke i Fundatsens Ord havde tilstrækkelig Hjemmel til at sige, at Legatet altid og ubetinget skulde nydes 3 Aar i Træk. Det sagdes blot, at naar bemeldte Personer kom til Universitetet, skulde de, foruden de 2 Aars Rente, som de havde oppebaaret i Skolen, nyde endnu et Aars Rente af bemeldte 600 Rd. Konsistorium turde herefter ikke antage, at vedkommende Discipels Ret til at nyde det tredje Aars Rente, naar han kom til Universitetet, var fortabt; men det var tilbøjeligt til at mene, at den maatte reserveres for ham for at kunne udbetales ham, naar han var blevet Student, og han i øvrigt tilfredsstillede Fundatsens Forskrifter.

Herefter tilskrev Ministeriet under 7. Decbr. 1869 Skolens Rektor, at Legatportionen blev at oplægge for den paagjældende Discipel og i sin Tid, naar han fra Skolen dimitteredes til Universitetet, dertil at indsende for at udbetales ham i hans første Universitetsaar.

— Under 8. Maj 1867 gjorde Eforus for I. L. Smiths Legat, Konf. Madvig, Indstilling til Konsistorium om Førogelse eller Forhøjelse af Stipendieportionerne. Overskudet af Legatet havde i det sidste Aar udgjort c. 1550 Rd. eller, efter Fradrag af det fundatsmæssige Oplæg af 400 Rd., 1150 Rd. Vilde

*) Fundatsen findes i Konsistoriums Kopibog 1687—1712 fol. 117. Dens § 1 lyder saaledes:

„Skal herefter af de 600 Rd., som den Sl. Mand hafver gifved til Riber scholæ, tvende skickelige personer af bemeldte Skole nyde Renten i 2 Aar, saalænge de ere i Skolen, og sig skickeligen og gudfrygteligen forholder. Hvilken Rente hans Velærværdighed Biskopen af Ribe og Rector scholæ sammesteds hafver at disponere ofver i de Aar de samme Rente udi Skolen nyder, og lade annamme hos Ephorum Collegii Medicei, og naar bemeldte personer kommer til Universitetet og deris Lærdom og Skickelighed der fremviser, da skal de nyde foruden de 2 Aars Rente, som de hafver i Skolen oppebaaret, endnu et Aars Rente af bemeldte 600 Rd. herpaa Universitetet, som af Ephoro Collegii Medicei skal udelis til deris Studeringers Fortsættelse.“

man nu end af Forsigtighedshensyn ikke disponere over hele det sidste Beløb, ansaa han det dog for aldeles ubetænkeligt at anvende 900 Rd. aarlig til Forøgelse af den Understøttelse, Legatet ydede. Af disse 900 Rd. antog han, at under de nu værende Forhold mellem de studerendes Antal og Trang og de til Raadighed værende Understøttelsesmidler den større Del burde anvendes til Stipendier for Studenter, og han foreslog derfor til de 9 Stipendier af denne Art, paa 200 Rd. aarlig hvert, at føje 3 nye, saa at der i alt blev 12. Af de derefter tilbage blivende 300 Rd. foreslog han enten at danne en ny mindre Stipendieportion for Kandidater og videre komne (den ellefte, foruden 6 større) eller at forøge 3 af de mindre Portioner til Mellemportioner paa 400 Rd., saa at der for Kandidater og videre komne blev 6 større Lodder, 3 Mellemlodder og 7 mindre, tilsammen udgjørende 6,300 Rd. aarlig.

Efter at Sagen havde været forhandlet med den akademiske Lærerforsamling, vedtog Konsistorium d. 5. Juni 1867 med Forsamlingens Minde, at der af Overskudet skulde oprettes en ny Stipendielod paa 300 Rd. for Kandidater og videre komne og tre nye Stipendieportioner for Studenter paa 200 Rd. aarlig, hvilke Lodder skulde nydes fra Juni Termin 1867.

Da Legatet i 1870 ud over det bestemte Oplæg af 400 Rd. havde haft et yderligere Overskud af 600 Rd., vedtog Konsistorium d. 11. Jan. 1871 med Lærerforsamlingens Samtykke, at der skulde oprettes to nye Stipendielodder, en paa 300 Rd. aarlig for Kandidater og videre komne og en paa 200 Rd. aarlig for Studenter, begge underkastede de samme Regler som de hidtil oprettede Stipendielodder. Lodden for Studenter skulde bortgives fra 11. Decbr. 1870 at regne, Lodden for Kandidater første Gang i Juni Termin 1871.

Ved Skrivelse af 18. Maj 1867 til Eforus antog Konsistorium, at cand. mag. Jørgensen, der nød en af de mindre Lodder af I. L. Smiths Legats Afdeling for Kandidater og videre komne, ikke burde beholde Legatet, efter at han var blevet ansat som Bestyrer af den polytekniske Lærestalts kemiske Laboratorium med en aarlig Løn af 800 Rd.

Ligeledes antog Konsistorium i Skrivelse af 7. Marts 1868, at Dr. med. Gædeken ikke efter sin Ansættelse som Docent ved Universitetet burde beholde det nævnte Stipendium, som det dog efter Omstændighederne tillodes ham at oppebære i Juni Termin 1868.

Derimod fandt Konsistorium (Skrivelse af 15. Juni 1868), at der ikke i den Omstændighed, at det var overdraget Dr. phil. Heegaard i 2 Aar at holde Forelæsninger over Filosofi mod et aarligt Honorar af 800 Rd., var nogen Anledning til at fratage ham det Smithske Legat.

Ved Skrivelse til Finansministeriet af 11. Jan. 1871 samtykkede Undervisningsministeriet i at lade de I. L. Smiths Legat tilhørende 700 £ i dansk-engelske 3° uopsigelige Obligationer ombytte med et tilsvarende Beløb i indenlandske 4° uopsigelige Obligationer, beregnet efter Kurs.

— Efter at Universitetets Kvæstor under 29. Jan. 1869 havde indberettet til Konsistorium, at af de Lassonske Legater Rejsestipendiet havde naaet dets oprindelige Størrelse 13,104 Rd. 16 Sk., af hvilken Renten, efter Fradrag af Administrationsgebyret, i Henhold til kgl. Resol. 8. Sept. 1837 vilde kunne uddeles til 2 studerende, begjærede Konsistorium herover en Erklæring af Legatets Eforus, Prof. Hermansen. I Skrivelse til Konsistorium af 31. Marts

foreslog denne, at den kgl. Resol. af 8. Sept. 1837 § 4 maatte forandres derhen, at de tvende Rejsestipendier sammensmeltedes til et, hvilket udbetaltes med de fulde aarlige Renter, eller ogsaa, hvis denne Bestemmelse ikke skulde kunne forenes med Fundatsens Ord, der talte om tvende Rejsestipendier, at Oprettelsen af tvende Rejsestipendier udsattes indtil videre, men at det ene Stipendium blev forhøjet til 400 Rd. aarlig, medens det overskydende Beløb, som hidtil, anvendtes til Kapitalens Forøgelse. Ved under 24. Apr. at forelægge Sagen for Ministeriet, bemærkede Konsistorium, at Rejsestipendiet ikke efter Nutidens Forhold vilde kunne, endog kun tilnærmelsesvis, tilfredsstillende sit Ojemed, med mindre de to Portioner bleve slaaede sammen, hvorved der ogsaa af den Grund ingen Betænkelighed kunde være, at Rejsestipendiet i Følge de fundatsmæssige Bestemmelser i Regelen vilde blive indskrænket til en temmelig snæver Kreds af Konkurrenter. Efter Konsistoriums Indstilling og paa Ministeriets derom nedlagte Forestilling, blev det ved kgl. Resol. 31. Maj 1869 bifaldet, at den fundatsmæssige og ved kgl. Resol. 8. Sept. 1837 gjentagne Bestemmelse for det Lassonske Universitetslegat til Hjælp for tvende udenlands rejsende studerende om Legatets Uddeling til to studerende maatte forandres derhen, at de tvende Rejsestipendier for Fremtiden sammensmeltedes til et.

Denne kgl. Resolution kom i Følge Konsistoriums Skrivelse af 5. Juli 1869 til Anvendelse paa den under 21. Apr. s. A. udnævnte Stipendiat, saa at denne oppebar de tvende, nu sammensmeltede Rejsestipendier. Ved samme Skrivelse fastsatte Konsistorium, at Stipendiet skulde udbetales i Aarets tvende Terminer, hver Gang med Halvdelen.

I Følge kgl. Resol. 8. Sept. 1837 skulde det Lassonske Legat til Understøttelse for en fra Randers lærde Skole dimitteret studerende voxe, indtil det havde naaet sin oprindelige Størrelse, 456 Rd. 84 Sk.. I Decbr. Termin 1869 var Legatet ved Oplæg af den fastsatte Del af Renten forøget til 464 Rd. 81 Sk.; den halvaarlige Rente heraf, der efter Fradrag af det sædvanlige Administrationsgebyr udgjør 9 Rd. 1 Sk., er fra Juni Termin 1870 blevet udbetalt Eforus til fundatsmæssig Anvendelse. Herom har Konsistorium under 19. Febr. 1870 meddelt Eforus fornøden Underretning.

— Da der, i Følge Indberetning fra Universitetets Kvæstor, ved Renterne af den til det Skeelske Legats 1ste Afdeling hørende Tilvæxtkapital til Juni Termin 1869 var opsamlet et Beløb af 1032 Rd. 24 Sk., som fra 1ste Bikonto var blevet overført til Legatets Hovedkonto, besluttede Konsistorium (Skrivelse af 10. Sept. 1869) i Henhold til Univ. Dir. Skrivelse af 27. Novbr. 1838*), at der skulde oprettes en ny ordinær Stipendieportion paa 40 Rd., der skulde træde i Virksomhed fra Decbr. Termin 1869.

— Af Renten af det Wissingske Legat nød 2 Stipendiater af Legatets Stifters Slægt aarlig hver 48 Rd. 42 Sk., o: Renten af 1250 Rd., med Fradrag af $\frac{1}{3}\%$ til Kvæsturen, altsaa begge Renten af 2500 Rd., en Professorsøn aarlig 38 Rd. 72 Sk., svarende til Kapital 1000 Rd., og Eforus 19 Rd. 36 Sk., svarende til Kapital 500 Rd.; Resten skulde oplægges, foruden hvert femte Aars (Hvileaaarets) hele Renteindtægt, med Undtagelse at Efori Andel. Efter Fun-

*) Selmers Aarb. f. 1838 S. 127—28.

datsens Artikel 9 skal Tilvæksten først tjene til at forøge Stipendiet til de 2 Studenter af Familien, saaledes at hver aarlig kan faa 100 Rd. I Skrivelse af 26. Maj 1871 gjorde Eforus, Konf. Madvig, opmærksom paa, at for saa vidt dette, som han antog, maatte forstaas om Renten af 2500 Rd., med Fradrag af Kvæsturens $\frac{1}{8}\%$, var Betingelsen for Forhøjelsen indtraadt, idet Legatets Status tillod at henlægge til hver af de 2 Familiestipendiater Renten af 2500 Rd. eller, med Fradrag af $\frac{1}{8}\%$, aarlig 96 Rd. 84 Sk., hvorefter der endda vilde blive et ganske lille Overskud foruden Hvileaarets Indtægt. Han indstillede derfor, at de 2 Lodder, der tilkom Studenter af Familien, herefter udbetaltes med 96 Rd. 84 Sk. aarlig, Halvdelen i hver Termin. Denne Indstilling bifaldt Konsistorium ved Skrivelse af 14. Juni 1871.

I Anledning af en Forespørgsel fra Eforus for det Wissingske Legat har Konsistorium under 6. Juli 1871 udtalt, at Legatet i Følge Fundatsens Bestemmelse *) ikke kan bortgives til en Kandidat, som ikke længer vedligeholder nogen Forbindelse med Universitetet.

— I Fundatsen for det Fossiske Legat Artikel 11 hedder det, »at dersom den, der bliver forfremmet, er behøvende, og kommer til et Præstekald, han da maa nyde samme Aars fulde Stipendio til sin Præstehabits behjælpelige Bekostning«. I Henhold til denne Bestemmelse tilskrev Konsistorium under 24. Decbr. 1870 Eforus i Anledning af dennes Forespørgsel, at en Stipendiat, der i Juni 1868 udnævntes til at nyde Legatet, maatte erholde dette udbetalt i Decbr. 1870, uanset, at han var blevet ansat som Kapellan.

— Da Universitetets Kvæstor til Konsistorium havde indberettet, at der ved Udgangen af Aaret 1864 vilde være opsamlet 500 Rd. paa den i Følge Ministeriets Skrivelse af 15. Juli 1858 **) anlagte Fremvæktkonto for det Rostgaardiske Legat, fastsatte Konsistorium ved Skrivelse af 16. Novbr. 1864, at Halvdelen af dette Beløb skulde lægges til de 640 Rd., hvis Rente efter Legatets Fundats § 17 nydes af tvende Sæt Kontubernaler paa Regensen. Den anden Halvdel overføres i Følge Ministeriets nævnte Skrivelse til Fremvæktkontoen.

— Efter at Fisker Blases Hustru i Nibe, der hidtil havde oppebaaret Renten af 500 Rd. af Dr. med. K. N. Carstensens Legats Kapital, var afgaaet ved Døden d. 30. Juni 1863, overgik Renten af disse 500 Rd. til fundatsmæssig Anvendelse, hvorom Konsistorium under 16. Novbr. 1864 satte Eforus i Kundskab.

— Ved Skrivelse af 29. Apr. 1865 bemyndigede Konsistorium Eforus for det Bartholin-Finckeske Legat til selv at uddele de Understøttelser af dette Legat, som ere bestemte til en Professorenke samt til Husarme og andre Fattige.

— Stifterne af det Hammerichske Legat, Proff. F. og M. Hammerich have, i Henhold til en Henvendelse til dem fra Konsistorium, i Skrivelser af 20. og 25. Juni 1868 vedtaget, at det nævnte Legat for studerende fra slesvigsk

*) Det hedder i Fundatsens Art. 3: „Ingen maa nyde dette Stipendium uden han opholder sig paa et Universitet.“

**) Lindes Medd. 1857—63 S. 572—73.

Skoler bortgives til indfødte Slesvigere som ved Kjøbenhavns Universitet forberede sig til en Embedsprobe eller Magisterkonferens *).

— I Henhold til Indstilling fra Kvæstor har Konsistorium, da det Rosenkrantzske Rejsestipendiums rentebærende Kapital var voxet til 15,600 Rd., ved Skrivelse af 29. Febr. 1864 fastsat, at der skulde oprettes en tredje Stipendieportion.

Ved kgl. Resol. 25. Juni 1870 er Fundatsen for det Rosenkrantzske Rejsestipendium forandret derhen, at tvende af de alt tilstede værende Lodder af dette Stipendium strax forenes til en Portion paa 320 Rd. aarlig, samt at der ved Siden heraf vedbliver at være en Portion paa 160 Rd. aarlig, indtil ogsaa denne ved Kapitalens Tilvæxt kan bringes op til 320 Rd.

— I Fundatsen for Stampes Rejsestipendiums § 4 hedder det: „Om den Fremgang, han (o: Stipendiaten) gjør i Videnskaberne, indsender han aarlig til Konsistorium troværdige Attester fra de Professores, hvis Undervisning han har benyttet sig af.“ Da Kjkr., cand. jur. Bardenfleth, der af Patronen under 12. Okt. 1863 blev udnævnt til at nyde Stipendiet fra Juni Termin s. A., ikke havde efterkommet denne Forpligtelse, tilskrev Konsistorium under 13. Maj 1865 Eforus, at Stipendiet vilde være at tilbageholde, indtil Stipendiaten overensstemmende med Fundatsens Forskrift havde indsendt de behørigte Attester.

— Ved Skrivelse af 30. Novbr. 1865 har Undervisningsministeriet meddelt, at Indenrigsministeriet ved Skrivelse af 9. Maj s. A. har antaget, at Fuldmagter til at hæve Lønninger eller Legat- og Stipendiebeløb ere stempelpligtige til Taxt 8 Sk. for hver især, hvorimod uakcepterede Anvisninger, naar de ved hine Udbetalinger benyttes i Stedet for Fuldmagter, i Henhold til L. 19. Febr. 186: om stemplet Papirs Brug § 74 e kunne skrives paa ustemplet Papir. Dette bragte Konsistorium ved Cirk. 5. Decbr. s. A. til almindelig Kundskab, idet det tillige henedede Opmærksomheden paa, at der ved at hæve Lønninger eller Stipendiebeløb af de paagældende kan fremsendes Kvitteringer, som efter samme Bestemmelse ligeledes ere stempelfrie.

— Efter Forslag af Revisionsdepartementet for Kongeriget har Konsistorium under 18. Febr. 1871 vedtaget, at den hidtil fulgte Forretningsgang for de Eforiregnskaber, der hvert Aar afgives til Revision fra vedkommende Universitetsprofessorer, forandres saaledes, at kun i Tilfælde af, at der ved Regnskaberne findes Revisionsudsættelser, skal Regnskabet med Antegnelserne, som hidtil, sendes direkte fra Revisor tilbage til vedkommende Eforus, som da tilbagesender det med paategnet Besvarelse til Revisor, hvis tilførte Vedtegning derefter gennem Eforus forelægges Konsistorium, for at der af dette kan gjøres Indstilling til Decision. Alle Protokoller derimod for de Regnskaber, ved hvilke intet findes at udsætte, erholde strax Departementets Paategning om Kvittance, og tilstilles af dette med specificerende Skrivelser Konsistorium for at tilbageleveres vedkommende Eforer, saafremt Konsistorium ikke maatte have noget at bemærke, i hvilket Tilfælde vedkommende Protokoller tilbagesendes Departementet med Bemærkningerne.

*) Om Stiftelsen se Lindes Medd. 1849—56 S. 771—72.

3. Særlige Bevillinger eller Undtagelser fra de lov- eller fundatsmæssige Bestemmelser for Legaterne.

Efter at Eforus for det Rømer-Bartholinske Legat havde indstillet cand. mag., Assistent i Finansministeriet S. Hertzsprung til at erholde Legatet, gjorde Konsistorium under 26. Jan. 1864 Indstilling herom til Ministeriet. Skjønt denne Ansættelse vel ikke grundede sig paa nogen kgl. Udnævnelse, maatte den dog efter sin Beskaffenhed medføre, at han maatte siges »at have Betjening eller Plads eller Indkomster andensteds«, hvilket i Følge Bestemmelsen i Univ. Fund. 7. Maj. 1788 VI. § 2. Nr. 5. i. f. skulde udelukke fra Nydelsen af de akademiske Stipendier. Konsistorium maatte vel fastholde, at der kun under ganske særlige Omstændigheder gjordes Undtagelse fra denne Bestemmelse; men disse forelaa efter dets Mening i nærværende Tilfælde. Ansøgerens Ansættelse som Assistent i Finansministeriet var nemlig i og for sig paa ingen Maade til Hinder for, at han, som Fundatsen for det Rømer-Bartholinske Legat fordrer, kunde anvende sin Tid »til astronomiam et observationes coelestes«. Da Eforus derhos havde oplyst, at han i det sidste Aar havde tilendebragt et større astronomisk Arbejde af videnskabelig Interesse, og at han var den eneste, som havde ansøgt om Legatet, indstillede Konsistorium, at der meddeltes ham Tilladelse til, uanset Bestemmelsen i Univ. Fund. Kap. VI. § 2 Nr. 5, at maatte komme i Betragtning ved Bortgivelsen af det nævnte Legat. Dette bifaldtes, efter Ministeriets Forestilling, ved kgl. Resol. af 27. Febr. 1864.

— I Anledning af et Andragende fra cand. jur. L. N. Friis om Dispensation fra Bestemmelsen i Univ. Fund. 7. Maj 1788 VI. § 2 Nr. 9 udtalte det juridiske Fakultet i en Erklæring af 2. Apr. 1867, at der efter dets Mening ikke burde meddeles Dispensation fra den ommeldte Bestemmelse, med mindre der forelaa saadanne Oplysninger om vedkommendes fortsatte Studium og videnskabelige Kald, som paa en afgjørende Maade fjærnedede den Betydning, der maatte tillægges Examenskarakteren. En alt for mild Praxis ved Meddelelsen af slige Dispensationer kunde let have mislige Følger med Hensyn til de Rejsestipendier, der bortgaves af private. Hertil sluttede Konsistorium sig i Skrivelse af 6 s. M. hvorefter Ministeriet under 24. April afslog Andragendet.

— Efter Fundatsen for det Hurtigkarlske Legat 2. Juni 1832 § 9 bortgives Rejsestipendiet for 2 Aar, hvorefter det tredje Aar er et Hvileaar. Under 5. Novbr. 1868 androg det rets- og statsvidenskabelige Fakultet imidlertid om Dispensation fra denne Bestemmelse, saaledes at Hviletiden i et enkelt Tilfælde blev begrænset til $\frac{1}{2}$ Aar. Fakultetet havde nemlig efter Prof. Holcks Død indstillet til Ministeriet, at cand. jur. Matzen uden Konkurrence blev beskikket til Lektor, dog først efter at der var givet ham Lejlighed til ved en Udenlandsrejse i omtrent 1 Aar at søge den yderligere Uddannelse, som Ophold ved fremmede Universiteter frembyder. Ministeriet havde bifaldet denne Indstilling saaledes, at Pladsen foreløbig henstod ubesat og derefter først blev besat i Foraaret 1870, efter Fakultetets nærmere Indstilling. Fakultetet maatte derfor ønske at forskaffe Kand. Matzen den fornødne Understøttelse til at foretage den paatænkte Udenlandsrejse, i hvilken Henseende Vanskelighederne vilde bortfalde, dersom Rejsestipendiet kunde bortgives allerede i Decbr. Termin 1868. Efter at Konsistoriums Flertal havde anbefalet denne Indstilling i Skrivelse af 13. Novbr., blev det ved kgl. Resol. 9. Decbr. 1868 bifaldet, at den fastsatte Hviletid af 1 Aar

ved den forestaaende Uddeling undtagelsesvis maatte forkortes til $\frac{1}{2}$ Aar, saaledes at Stipendiet kunde bortgives i Decbr. Termin 1868.

— En Student, der i 1860 var dimitteret fra Ribe Kathedralskole, androg om, at den inddragne sidste Tredjedel af Oplagspengene maatte blive ham udbetalt, da han i Januar 1864 havde taget den filosofiske Prøve. Konsistorium udtalte i denne Anledning i Skrivelse af 26. Marts 1864, at da den ommeldte Tredjedel overensstemmende med Universitets Direktionens Skrivelse af 4. Marts 1848*) allerede i 1863 var tilfaldet den ved kgl. Resol. 19. Novbr. 1830 stiftede Fond for hjemfaldne Oplagspenge, vilde der formentlig ikke kunne være Spørgsmaal om, at Beløbet igjen skulde kunne udbetales af Fonden for at udbetales Ansøgeren. Derimod henstillede Konsistorium, med Hensyn til, at denne med et godt Udfald havde bestaaet den filosofiske Prøve, om Ministeriet maatte finde sig foranlediget til af den ommeldte Fond at tilstaa ham en Understøttelse omtrent af samme Størrelse som de inddragne Oplagspenge. Under 5. Apr. tilskrev Ministeriet derefter Konsistorium, at det var enigt i, at Beløbet som allerede hjemfaldet til Fonden ikke kunde uddrages af denne, men at det intet havde at erindre mod, efter Andragende derom fra paagjældende, at tilstaa ham en Understøttelse af Fondens Renter. Ved Skrivelse til Konsistorium af 9. Juni tilstod Ministeriet ham en Understøttelse af Fonden af samme Størrelse som det inddragne Beløb.

Ved Skrivelse af 5. Apr. 1864 paalagde Ministeriet Konsistorium at tilkjendegive stud. theol. N. N., at et af ham til Ministeriet indgivet Andragende om at maatte erholde udbetalt Resten af sine Oplagspenge enten strax, eller naar han i Sommeren 1865 havde taget den filosofiske Prøve, ikke kunde bevilges. Foranlediget herved tilskrev Konsistorium under 25. Apr. Ministeriet, at efter de ved Universitets Direktionens Skrivelse af 4. Marts 1848*) fastsatte Regler om Udbetaling af de studerendes Oplagspenge vilde det have tilkommet Konsistorium at tage Bestemmelse i Sagen, eftersom Ansøgeren var Student fra 1861, og den Termin af 3 Aar, ved hvis Udløb resterende Oplagspenge inddrages i Fonden for hjemfaldne Oplagspenge, endnu ikke var forløbet. Konsistorium udtalte, at det forudsatte, at det ikke havde været Ministeriets Hensigt ved Afgjørelsen i Sagen at gjøre nogen Forandring i de ved den nævnte Skrivelse foreskrevne almindelige Regler.

N. N., dimitteret 1862, nødtes paa Grund af Fattigdom til at opgive Studeringerne i Efteraaret s. A. og tage en Huslærerplads. I Oktbr. 1863 vendte han tilbage til Kjøbenhavn for at fortsætte Studeringerne og ansøgte om, at faa sine Oplagspenge udbetalte, hvilket Konsistorium imidlertid afslog under 30. Decbr. s. A., fordi der intet Bevis forelaa for, at han fortsatte sine Studier. I Januar 1864 underkastede han sig den filosofiske Prøve (g. mdl. tg.), deltog i Felttoget som Officersaspirant og fornyede i Febr. 1865 sin Ansøgning om Udbetaling af begge de indestaaende Portioner af Oplagspengene. Konsistorium bevilgede Udbetalingen ved Skrivelse af 4. Marts s. A.

N. N., dimitteret 1863, ansøgte om at faa den sidste Del af sine Oplagspenge udbetalt, uagtet han ikke havde hørt Forelæshninger i Foraars Halvaaret 1864 eller taget den filosofiske Prøve. Da det var Krigstjenesten, der havde

*) Lindes Medd. 1849—56. S. 868—69.

afbrudt hans Studier efter det første Halvaar, og han efter Krigen havde gjenoptaget disse, bevilgede Konsistorium Udbetalingen under 23. Juni 1865.

Ved kgl. Resol. 14. Apr. 1866 er det efter Ministeriets Forestilling bifaldet, at den i kgl. Resol. 19 Nov. 1830 indeholdte Bestemmelse, at hjemfaldne Oplagspenge henlægges til en særlig Fond, forandres derhen, at de fra 1. Apr. 1866 at regne tilbagebetales til den Skoles Stipendiefond, af hvilken Stipendiet i sin Tid er udredet.

Konsistorium har ved Skrivelse af 22. Febr. 1867 nægtet en Student Udbetaling af den sidste Del af Oplagspengene, da han, der var dimitteret i 1865, og i Juni 1866 rejiceredes ved den filosofiske Prøve, i Januar 1867 underkastede sig denne med 2 tg. og 1 mdl.

En studerende, der var dimitteret 1869 og med Ministeriets Samtykke underkastede sig og tog den filosofiske Prøve i Januar 1870, fordi han skulde møde i militær Tjeneste d. 1. Maj, androg i Marts s. A. paa at faa den sidste Del af sine Oplagspenge udbetalt. Konsistorium bevilgede det under 9. Apr.

En lignende Tilladelse meddeltes under 24. Decbr. 1870. Paagjældende havde her, efter endt filosofisk Prøve i Januar 1870, forladt Universitetet og givet sig til at studere Ingeniørvidenskaben.

Ved Skrivelser af 4. Marts og 29. Apr., 22. Febr. og 10. Juli 1867, 20. Febr. 1869, 19. Febr. og 5. Novbr. 1870 samt 11. Marts 1871 har Konsistorium bevilget Udbetaling af Oplagspenge i Tilfælde, hvor de paagjældende af forskellige Grunde have taget den filosofiske Prøve senere end efter Udløbet af det andet Halvaar og med et antageligt Udfald.

4. De med Universitetet forbundne Kollegier.

a. *Valkendorfs Kollegium.*

I Skrivelse af 24 Apr. 1862 gjorde Eforus for Valkendorfs Kollegium, Konf. Forchhammer, Konsistorium opmærksom paa, at Kollegiebygningen var i en højst maadelig Forfatning, Vinduer, Døre og Hovedtrappe faldefærdige, Bagmuren til Gaarden saa beskadiget, at den til Dels maatte rives ned og bygges op paa ny, det hele ydre Udseende, navnlig til Gaden, af en Beskaffenhed, der var upassende for en offentlig Bygning af den Natur, hvortil kom, at de underste Værelser, navnlig de, som laa til Gaarden, vare saa fugtige, at de maatte anses for meget usunde. Bygningsinspektøren, Prof. Hansen, havde gjort et ganske almindeligt Overslag over Bekostningerne ved en Hovedreparation og anslaaet dem til 10,000 Rd. Konf. Forchhammer androg paa Konsistoriums Medvirksomhed til Tilvejebringelsen af denne Sum, som Kollegiet selv manglede Midler til at udrede, men som han mente, kunde afholdes af Kommunitetets Midler.

Ved under 17. Juli at gjøre Indberetning herom til Ministeriet anmodede Konsistorium om, at der maatte blive meddelt Bygningsinspektøren fornøden Ordre til at gjøre Indstilling om, hvilke Bygningsforandringer ved Kollegiet der maatte anses for nødvendige eller hensigtsmæssige, samt Overslag over Bekostningen herved. Efter Ministeriets Paalæg udarbejdede denne et Forslag med Overslag, hvorefter Udgiften ved de forskellige Bygningsforandringer vilde udgjøre c. 11,000 Rd. (10,906 Rd. 56 Sk.). Over dette Forslag begjærede Mi-

nisteriet Konsistoriums Erklæring med Oplysning om Kollegiets økonomiske Forfatning. Konsistorium anmodede inspectores kvæsturæ (Proff. Gram og Aagesen) og Universitetets Kvæstor (Justitsr. Frydensberg) om at tage Sagen under Overvejelse, hvorefter det under 16. Marts 1863 fra disse modtog en udførlig Udtalelse.

I det af Justitsr. Hansen udarbejdede Overslag var det, ved Siden af den nødvendige Udgravning, Afpudsning, Anbringelse af nye Vinduer, Døre og Gulve m. v., foreslaaet at nedtage hele den gamle indvendige Façademur og igjen at opmure den 3 Alen længere ude i Gaarden, hvorved Bygningen vilde faa en saadan Bredde, at der kunde anbringes en Korridor midt i Bygningen, med særskilte Indgange til samtlige Alumners Værelser, i Stedet for, at de yderste Værelser nu tillige tjente til Gjennemgang for Beboerne af de inderste Værelser. Da en saadan Udvidelse af Bygningen vilde gjøre Anbringelsen af et nyt Tag nødvendig, gik hans Forslag dernæst ud paa, i Stedet for den nu værende Kvist, at forsyne Bygningen med en helt ny Etage, hvorved, med en forholdsvis ubetydelig Forøgelse af Udgifterne, kunde opnaas 6 nye Alumneværelser, ligesom ogsaa Bygningens Ydre derved vilde vinde betydelig. Udvalget erkjendte vel, at alle Mangler ved Bygningen ved denne Plan vilde blive afhjulpne, saaledes at Lejlighederne i enhver Henseende vilde blive gode og afgive bekvemme Boliger for de studerende. Men af Hensyn til Kollegiets økonomiske Forfatning mente det dog bestemt at burde fraraade dens Antagelse. Kollegiet savnede nemlig ikke blot Midler til at udrede den Sum af c. 11,000 Rd., som efter Overslaget vilde medgaa til Gjennemførelsen af denne Plan, men det vilde formentlig end ikke være i Stand til at afholde nogen Del af Udgifterne ved Bygningsforandringen eller have nogen sikker Udsigt til en Gang i Tiden at kunne afdrage eller forrente det betydelige Laan, som dertil maatte optages. Kollegiets samlede Indtægt*) udgjorde

c. 900 Rd.

Deraf udbetaltes:

a. til Alumner:

den egentlige Distributs	384 Rd.	
Legatrenter m. v.	71 —	
		455 Rd.

b. andre Distributser, Oplæg, Skatter, Assurance etc. 255 —

710 —

Igjen til Reparationer og andre Udgifter ved Bygningen og Haven 190 Rd.

Da disse 190 Rd. aarlig, selv om den paatænkte Hovedreparation fandt Sted, i Tiden vilde være aldeles nødvendige til Bygningens forsvarlige Vedligeholdelse, især naar den blev forøget ved Paabygning af en ny Etage, kunde intet deraf anvendes til Afbetaling og Forrentning af det fornødne Byggelaan, hvorimod det, saafremt Kollegiet ikke paa anden Maade kunde faa Hjælp, vilde være nødvendigt dertil at inddrage eller nedsætte Alumnernes Distributs; men da denne i Virkeligheden ikke tilfaldt Alumnerne, men oppebares af Portneren for deres Opvartning, vilde det herved blive nødvendigt, at Alumnerne uden Understøttelse fra Kollegiet selv maatte lønne Portneren, hvilket vistnok, om muligt, burde undgaas. I ethvert

*) Med Betænkningen fulgte en af Kvæsturens Bogholder udarbejdet Oversigt over

Tilfælde vilde Inddragelsen først fuldstændig kunne gennemføres efter alle de nu værende Alumnens Afgang. Vilde man desuagtet paa denne Maade tilvejebringe de til Hovedreparationens Udførelse nødvendige Midler, vilde det under alle Omstændigheder være nødvendigt betydelig at indskrænke Arbejdet og de dermed forbundne Udgifter, da hele det til Distributsen bestemte Beløb, 384 Rd. aarlig, endog vilde være utilstrækkeligt til Forrentningen af det fornødne Laan paa 11,000 Rd., og altsaa ikke afgive Midler til nogen Afbetaling paa Laanet. Under disse Omstændigheder ansaa Udvalget det for aldeles nødvendigt, at Arbejdet betydelig indskrænkedes, ligesom det ogsaa, med Hensyn til Kollegiets økonomiske Forfatning, meget fraraadede at oprette de foreslaaede 6 nye Pladser, der, selv

Kollegiets Kapitalformue og Legater samt en Oversigt over Indtægter og Udgifter for Aarene 1857—58 til 1861—62.

Oversigt over Valkendorfs Kollegiums Kapitalformue og Legater.

	Kapital.	Renter.	Anmærkninger.
1. Kollegiets Kapital...	21,495 Rd. 75 Sk.	832 Rd. 92 Sk.	
2. Kollegiets Bikonto...	550 — ”	10 — 63 —	voxer ved Indbetaling fra Eforus af Renten 44 Rd. 44 Sk. hver Termin af Kollegiets under Nr. 1 indbefattede Fremvækstkapital 2,295 Rd. Renten af denne Bikontos Kapital tilfalder Professorernes Distributs; men naar Bikontoens Kapital er voxet til 1000 Rd., forenes samme med Kollegiets Hovedkapital. Af Fremvækstkapitalen og dens Renter maa aldrig noget forbruges, se Scheel Koll. og Stip. S. 44—45.
3. Obelitz's Legat	98 Rd. 95 Sk.	2 Rd. 80 Sk.	til den ældste Alumnus.
4. Stampes Legat	200 — ”	7 — 72 —	til Inspektør ved Koll.
5. Riisbrighs Legat....	321 — 50 —	12 — 44 —	til 2 Alumner.
6. Smiths Legat.....	88 — 33 —	3 — 42 —	til 1 Alumne.
7. Estrups Legat.....	1,100 — ”	42 — 60 —	Af Renten udredes et Stipendium af 30 Rd. til en Alumnus, hvorimod Resten oplægges. Naar Oplægene udgjøre 1000 Rd., dannes en ny Stipendieportion o. s. fr., hver Gang der er opsamlet 1000 Rd.
8. Eskildsens Legat	500 — ”	19 — 36 —	Renten udbetales Johanne Marie Bay, gift med Timm i Viborg, for hendes Livs Tid; ved hendes Død tilfalder Legatet Kollegiet.

Til Professorernes Distributs afgives desuden aarlig af Renten af Kollegiets Hovedkapital 38 Rd. 28 Sk. Saa vidt vides oppebærer Eforus intet af Renten.

om de bleve stipendieløse, nødvendig vilde paaføre Kollegiet forøgede Udgifter, i alt Fald til Vedligeholdelsen af den nye Etage paa Bygningen.

Paa Grund heraf anmodede Udvalget Bygningsinspektøren om at udarbejde en ny Plan til Bygningens fuldstændige Reparation i dens nu værende Størrelse, ved at udgrave Grunden, ombygge eller reparere den forfaldne Mur til Gaarden, reparere eller omlægge Taget og, for saa vidt det viste sig nødvendigt, anbringe nye Gulve, Døre og Vinduer i Værelserne samt omlægge Trappen, men derimod at udelade alle ikke aldeles paatrængende Arbejder, saasom den paatænkte Paa-bygning af en ny Etage og Udvidelse af Bygningens Bredde, for at der kunde anbringes en Korridor mellem Værelserne, Anbringelsen af et Skifertag og Opførelsen af nye Hegn om Haven m. v. Derimod anmodede Udvalget ham om i Planen at optage en Udvidelse af Portnerens Lejlighed, som kun bestod af et Værelse og Kjøkken, ved dertil at henlægge et med Lejligheden forbundet Pige-kammer i Stedet for, at Pigen nu laa paa Loftet, langt borte fra Portnerlejligheden, hvilket i flere Henseender var meget misligt og uhensigtsmæssigt.

Herefter udarbejdede Bygningsinspektøren en Plan til Bygningens fuldstændige Istandsættelse i dens nu værende Størrelse, dog saaledes, at der tilføjedes 2 Fag til Kvisten til Gaden for derved at erholde et nyt Alumneværelse i Stedet for det til Portnerlejligheden stødende Værelse, hvormed denne Lejlighed foresloges forøget. Denne Plan vandt Udvalgets Bifald; den hele Bekostning vilde herefter udgjøre 4,478 Rd. 27 Sk., hvortil dog kom en aldeles nødvendig Reparation af et Plankeværk i Gaarden og den nødvendige Godtgjørelse til Alumnerne og Portneren i den Tid, de paa Grund af Byggearbejdet maatte flytte fra Kollegiet, hvilken sidste Udgift dog burde indskrænkes derved, at de Pladser, som bleve ledige i Aarets Løb, først besattes, naar Bygningen var fuldført. Disse 2 Udgifter anslog Udvalget til c. 500 Rd., saaledes at det hele Beløb, der udfordredes til Planens Gjennemførelse, vilde udgjøre 5000 Rd. Vel vilde der i det Aar, i hvilket Forandringen foretoges, bespares den hidtil til Vedligeholdelsen anvendte Sum; men da heraf burde dækkes Resten af den af Eforus udlagte Underbalance og afholdes de af Overslaget udgaaede Udgifter til Havens Istandsættelse m. v., kunde derved ikke gjøres Regning paa nogen virkelig Besparelse.

Det vilde saaledes være nødvendigt til Kollegiets fuldkomne Istandsættelse at tilvejebringe en Sum af 5000 Rd. Dersom dette Beløb optoges som et Laan,

Valkendorfs Kollegiums Indtægter og Udgifter for Aarene 1857—58 til 1861=62.

	1857-58.	1858-59.	1859-60.	1860-61.	1861.62.	Middelsum i 5 Aar.
	Rd. Sk.	Rd. Sk.	Rd. Sk.	Rd. Sk.	Rd. Sk.	Rd. Sk.
Indtægt	901. 12	901. 12	901. 12	901. 12	902. 34	901. 35½
Udgift:						
Alumnernes Distributs og det Estrupske Legat..	462. 46	448. 62	459. 46	452. 94	454. 14	455. 52½
Andre Distributser, Oplæg, Skatter og Assurance.	222. 54	252. 32	247. 72	250. 68	303. 34	255. 32½
Reparationer og andre Udgifter	56. 30	276. 22	237. 31	98. 83	260. 43	185. 80½
Summa Udgift...	741. 34	977. 20	944. 53	802. 53	1,017. 91	896. 69½

Regnskabsaaret 1857—58 begynde med en Underbalance af 136 Rd. 44 Sk.

— 1761—62 endte —

— 113 — 21 —

der blev forrentet og afdraget med 6 pCt. eller 300 Rd. aarlig, vilde Kollegiet vel blive i Stand til at udrede denne Udgift ved at inddrage Stipendierne; men efter hvad Udvalget oven for havde forklaret om Anvendelsen af disse ubetydelige Stipendier, og da deres Inddragelse vilde gjøre det nødvendigt paa anden Maade at gjøre Udvej til Portnerens Løn, fraraadede Udvalget Tilvejebringelsen af Laanet paa denne Maade. Der blev da kun tilbage at søge de omhandlede 5000 Rd. bevilgede som et extraordinært Tilskud til Kollegiet, eller som et rentefrit Laan. Med Hensyn til den Mulighed, der var for, at der en Gang i Tiden vilde tilbyde sig en passende Lejlighed til at afhænde en Del af Kollegiets betydelige Grund, ansaa Udvalget det for rettest, at Beløbet søgtes bevilget paa den sidst nævnte Maade, saaledes at Laanet sikredes i Kollegiebygningen og Grunden, men at dets Tilbagebetaling udsattes, indtil Kollegiet paa den oven anførte eller paa anden Maade maatte komme i Besiddelse af de dertil fornødne Midler. Under denne Forudsætning maatte Laanet søges bevilget af Kommunitetet som den Stiftelse, der havde samme Formaal som Kollegierne, og derfor maatte anses nærmest til at komme dem til Hjælp. Vel vilde det være meget ønskeligt, at Kommunitetet blev fritaget for saadanne extraordinære Udgifter, indtil det havde udredet Udgifterne til den nye Museumsbygning; men da Istandsættelsen af Valkendorfs Kollegium var saa paatrængende, at den ikke kunde opsættes, indtil Museumsbygningen var færdig, og da det Beløb, som Kommunitetet hertil maatte optage af dets tidligere opsamlede Kapital, igjen kunde ventes indvundet i de nærmest paafølgende Aar, troede Udvalget dog, at Kommunitetet kunde overtage Udlaanet, naar det for at undgaa Opsigelse af de allerede udlaante Kapitaler, tillodes, at de andre under Kvæsturen henlagte Stiftelsers og navnlig Sorø Akademis disponible Beholdninger maatte anvendes til midlertidig Overtagelse af nogle af Kommunitetets fuldkommen sikre Panteobligationer.

Udvalget foreslog derfor, at den paatænkte Hovedreparation af Valkendorfs Kollegiums Bygning paa Grund af Kollegiets meget slette økonomiske Forfatning indskrænkedes til det, som maatte anses aldeles nødvendigt for i enhver Henseende at sætte Bygningen i en ordentlig og komplet Stand, saaledes at den afgav sunde og passende Boliger for Alumnerne, og at det dertil fornødne Beløb af indtil 5000 Rd. maatte tilvejebringes ved et rentefrit Laan fra Kommunitetet mod Sikkerhed i Kollegiets Bygning og betydelige Grund, men uden Afbetaling, indtil der frembød sig en Lejlighed til at sælge en Del af Haven, eller indtil Kollegiet paa anden Maade fik forøgede Indtægter. Dette Udlaan vilde vel, saa længe ingen Afbetaling skete, paaføre Kommunitetet et aarligt Rentetab af 200 Rd.; men da denne Afgang ikke kunde bevirke nogen Indskrænkning i Kommunitetets nærmeste Formaal, kunde der formentlig være Anledning til, at denne Stiftelse paa den angivne Maade kom det beslægtede Valkendorfs Kollegium til Hjælp.

Konsistorium tiltraadte Udvalgets Forslag og gjorde herom under 5. Maj fornøden Indstilling til Ministeriet. Kun anbefalede det, i Stedet for, at Bygningsinspektøren havde foreslaaet Portnerlejligheden udvidet med det inderste af de 2 Alumneværelser til venstre for Døren til Gaden, at henlægge begge disse Alumneværelser til Bolig for Portneren og at benytte Portnerens nu værende Værelse til Gaarden til Alumneværelse. Herved vilde det opnaas, at Portneren fik Værelse umiddelbart op til Gadedøren og derved kunde føre Tilsyn med de

passerende. Konsistorium tilføjede, at da det vilde blive nødvendigt at give Alumnerne Godtgjørelse for den Tid, de paa Grund af Bygningsarbejdet maatte flytte fra Kollegiet, havde det ikke besat de Pladser, som i de sidst forløbne Maaneder vare blevne ledige, og naar Konsistoriums Indstilling om Hovedreparationens Foretagelse maatte vinde Ministeriets Bifald, vilde det fremdeles blive iagttaget, at de vakante Pladser ikke besattes, førend Arbejdet var færdigt. Da imidlertid Portnerens Indtægt alene bestod i, at han af Alumnerne for Opvarning modtog, hvad der tilfaldt dem i Distributs, bemyndigede Konsistorium Eforus til at udbetale Portneren de Beløb, som svarede til, hvad han paa denne Maade vilde have oppebaaret, hvis de ledige Pladser vare blevne besatte. Derhos bemyndigede Konsistorium Eforus til at tillade trængende studerende, som maatte ønske det, at bo indtil videre i de ledige Lejligheder paa Kollegiet, med Forpligtelse til at fraflytte samme, saa snart Byggeforetagendet maatte gjøre det nødvendigt.

Under 26. Maj tilskrev Ministeriet Konsistorium, at skjønt det meget vel forstod og billigede de økonomiske Hensyn, som havde bevæget Konsistorium til med Kollegiets pekuniære Evne for Øje, at foretrække et til det absolut nødvendige indskrænket og derfor mindre bekosteligt Foretagende, kunde Ministeriet dog i dette Tilfælde, hvor der efter den af Bygningsinspektøren udkastede oprindelige Plan øjensynlig vilde opnaas væsentlige Fordele, ikke mindre med Hensyn til Bygningens Soliditet end Omfanget af det Gode, som vilde kunne bydes de studerende for en, som det syntes, i Forhold hertil ringe Udgift, ikke undertrykke en Tvivl, om det ikke vilde være det forsvarligste og, som Lejligheden nu bød sig, det rigtigste at give den først lagte Plan Fortrinet og lade Kommunitetet staa den dermed forbundne større Risiko, hvad der overhovedet med denne Udgift burde være saa meget mindre betænkeligt, som Foranstaltningen med sit for de studerende veldædige Øjemed faldt sammen med Kommunitetets almindelige Formaal. Ministeriet anmodede derfor Konsistorium om fra hint Synspunkt at underkaste Sagen en fornyet Overvejelse.

Efter Konsistoriums Begjæring udtalte Kvæstor sig, efter foregaaende Konference med inspectores qvæsturæ, herom i en Erklæring af 14. Sept. Dersom der nu kunde tilvejebringes Midler til det forøgede Arbejde, og især dersom Kollegiet kunde sættes i Stand til at udrede de sædvanlige Pengestipendier ogsaa til de 6 nye Alumner, som derefter kunde optages, maatte det vistnok indrømmes, at den større Reparation burde foretrækkes; men da der dog kunde være Grund til ikke at paaføre Kommunitetet en større Risiko end nødvendigt, vilde Afgjørelsen af dette Spørgsmaal formentlig væsentligst bero paa, om Bygningen, uagtet den blev mindre bekvem, dog vilde blive fuldkommen solid efter Udførelsen af den mindre Reparation. Han havde derfor anmodet Bygningsinspektøren om at udtale sig, om Gaardmuren var i en saadan Tilstand, at den efter den paaatænkte Reparation kunde benyttes lige saa længe som Muren mod Gaden, eller om det kunde forudses, at det dog vilde blive nødvendigt om nogle Aar at foretage en Ombygning af Muren. Herom havde denne mundtlig forklaret, at det ikke uden en fuldstændig Undersøgelse ved Opbrydning af Gulvene og Gjennembydning af Murene var muligt at erklære, hvor længe de nu værende Mure kunde blive staaende, efter at de vare undergivne den mindre Reparation. Gademuren var oftere afpudset og havde derfor et bedre Udseende

end Gaardmuren; men ved en saadan Undersøgelse vilde det mulig vise sig, at den ikke var bedre, og at en fuldstændig Ombygning dog inden faa Aar vilde blive nødvendig. Med Hensyn hertil og da det, om end Gademuren var brugelig, dog mulig vilde vise sig, at Tømmeret i Bygningen var forraadnet, saaledes at det kun blev en meget ringe Del af den nu værende Bygning, som det kunde undgaas at ombygge, fremsatte Justitsr. Hansen i Skrivelse af 3. Sept. et tredje Forslag, nemlig aldeles at nedbryde den nu værende Bygning og opføre en ny, hvorved Bygningen vilde blive fuldkommen komplet, den nu værende uskønne Façade til Gaden bortfalde, og det vilde blive muligt aldeles at hæve den nu værende Fugtighed i Stueetagen, som det var tvivlsomt, om endog den større Reparation fuldstændig vilde kunne fjærne. En saadan Ombygning anslog han til en Bekostning af 15,000 Rd., naar Bygningen udvidedes til Lejligheder for 22 Alumner, og af 14,000 Rd., naar det nu værende Antal af 16 Lejligheder bibeholdtes.

Da den saaledes foreslaaede Ombygning kun vilde forøge Udgiften med 3 à 4,000 Rd. i Forhold til den større Hovedreparation og Tilbygning, burde den formentlig foretrækkes, især dersom det ved Nedbrydningen skulde vise sig, at det gamle Tømmer var ubrugeligt, da derved vilde opnaas en sundere og bedre Bygning, og undgaas de forøgede Udgifter, som senere vilde fremkomme, naar det viste sig nødvendigt at ombygge Resten af den gamle Bygning, nemlig Façademuren. Hertil kom, at Licitation vilde kunne benyttes ved Udførelsen af Ombygningsarbejdet, medens den var uanvendelig ved Bygningens Reparation, og at det var sandsynligt, at man ved Licitation vilde opnaa nogen Nedsættelse i det paaregnede Beløb af 15,000 Rd., medens det efter Justitsr. Hansens seneste Erklæring var i højeste Maade usikkert, om Udgifterne til den større Reparation kunde indskrænkes til 11,000 Rd., hvilket beroede paa, om Façademuren til Gaden og det skjulte Tømmer endnu kunde bruges. Denne Besparelse vilde formentlig være tilstrækkelig til at dække de med Alumnernes midlertidige Ophold uden for Kollegiet forbundne Udgifter. Kvæstor ansaa det vel fremdeles for betænkeligt at oprette flere Alumnejligheder paa Valkendorfs Kollegium, saa længe Kollegiet var ude af Stand til dermed at forbinde Pengestipendier, som i det mindste vare tilstrækkelige til Udgifterne ved Værelsernes Renholdelse og Alumnernes Opvartning, saaledes at Alumnerne virkelig havde fri Bolig; men da Udgifterne kun vilde forøges med 1000 Rd. eller en Rente af 40 Rd. aarlig, erkjendte han, at det var meget ønskeligt at benytte denne Lejlighed til, med en saa ringe forøget Udgift at opnaa 6 nye Friboliger for studerende, naar der kun paa anden Maade kunde sørges for, at dertil blev henlagt passende Pengestipendier.

Med Skrivelse af 21. Sept. forelagde Konsistorium paa ny Sagen for Ministeriet. Konsistorium anbefalede at vælge den Plan, i Følge hvilken man for en Udgift af 15,000 Rd. vilde kunne opnaa en Bygning for 22 Alumner; der vilde herved for en forholdsvis ubetydelig større Sum vindes et ikke ubetydeligt Gode, selv om de 6 nye Pladser skulde blive stipendieløse. Med Hensyn til Udførelsen af denne Sum, henholdt Konsistorium sig til, hvad det havde udtalt i sin Skrivelse af 5. Maj. Derimod havde Meningerne i Konsistorium været delte, om denne Bevilling burde søges ubetinget, eller knyttes til den Betingelse, at det ved nærmere Undersøgelse, naar Arbejdet paabegyndtes, maatte vise sig, at Byg-

ningens nu værende Mure og det skjulte Tømmer i samme ikke kunde bruges, saa at det vilde være ugjærligt for en Sum af henved 5000 Rd. at bringe den nu værende Bygning i ordentlig, komplet Stand i Overensstemmelse med den tidligere Plan. Fra den Side, som antog, at denne Betingelse burde opstilles, blev under Voteringen gjort gjældende, at skjønt der ganske vist vilde vindes ikke uvæsentlige Fordele ved en fuldstændig Ombygning, maatte det ikke overses, at Kollegiet selv var ude af Stand til at udrede nogen som helst Udgift i denne Anledning, og at det maatte have Betænkelighed at paaføre Kommunitetet en forøget Udgift af i det mindste 10,000 Rd., som under den angivne Forudsætning dog ikke kunde betragtes som absolut fornøden.

Herefter erklærede Ministeriet sig i Skrivelse af 30. Sept beredt til paa Kommunitetets Budget f. 1864—65 at optage et Udgiftsbeløb af indtil 15,000 Rd. saaledes, at kun 5000 Rd. benyttedes, saafremt det ved det fornødne Eftersyn af Bygningens Tømmer- og Murværk maatte vise sig, at dette var i en saadan Tilstand, at en Ombygning var unødvendig. I Betragtning af den nære Forbindelse i hvilken Kollegiets og Kommunitetets Øjemed stod, fandt Ministeriet det rigtigst, at den fornødne Sum definitivt tilstodes af Kommunitetets Midler, og at hvad der mulig i Tiden maatte tilfalde Kollegiet enten ved Legater eller ved Salg af Grund, anvendtes til Oprettelse af Stipendier for de i det mindste foreløbig stipendieløse Pladser, som maatte blive indrettede ved en eventuel Ombygning. Ministeriet anmodede derfor Konsistorium om at foranledige, at der blev udarbejdet og tilstillet det de fornødne specificerede Tegninger med Overslag, hvorhos det begjærede en Opgivelse af de med Alumnernes midlertidige Ophold uden for Kollegiet under Bygningsarbejdets Udførelse forbundne Udgifter. Under 21. Novbr. indsendte Konsistorium en Opgjærelse af Kvæstor, i Følge hvilken Udgifterne ved Alumnernes og Portnerens midlertidige Ophold uden for Kollegiet ansloges til 500 Rd., og under 30. Decbr. de fra Bygningsinspektøren modtagne Tegninger og Overslag til Opførelsen af en ny Bygning, hvorefter Bygningen, beregnet til Bolig for 22 Studenter og Portneren, vilde koste i alt 15,000 Rd.

Paa Finanslovsforslaget f. 1864—65 optoges Forslag om til en Hovedreparation og Ombygning af Valkendorfs Kollegium af Kommunitetets Midler at bevilge 15,500 Rd. Forslaget forkastedes imidlertid. Førind Ministeriet gjenoptog Forslaget paa Finanslovsforslaget for 1865—66, begjærede det under 28. Maj 1864 Konsistoriums yderligere Erklæring om samme, navnlig om mulige Modifikationer i det oprindelige Forslag. Konsistorium paalagde inspectores kvæsturæ og Kvæstor at forhandle Sagen med Kollegiets Eforus og derefter afgive Betænkning. Denne afgaves under 5. Juli.

Om nogen Forandring i de foreliggende Planer for de nødvendige Bygningsarbejder ved Kollegiet vilde der efter Udvalgets Mening ikke kunne være Spørgsmaal, da Bestræbelsen ved disse Planers Udarbejdelse i særlig Grad havde været rettet paa at gjøre Bygningsarbejderne saa lidet bekostelige som muligt. Ligeledes fastholdt Udvalget sin Anskuelse om at give den Plan, efter hvilken der for en Udgift af 15,500 Rd. tilvejebragtes Friboliger for 22 Alumner, Fortrin fremfor den anden, hvorefter der vel vilde bespares 1000 Rd., men Pladsernes Antal samtidig indskrænkes til 16. Hvad Udredelsen af Beløbet angik, henviste Udvalget til sin tidligere Skrivelse af 16. Marts 1863, i hvilken det var oplyst, at Kollegiets Midler, naar den Kapital frådages, der var fornøden til Afholdelsen

af de fundatsmæssige Udgifter og Oplæg, Skatter, Assurance, nogen Løn til en Portner og Reparations Udgifter, vare aldeles utilstrækkelige til helt at tilvejebringe den omspurgte Sum. Det i Finanslovudkastet optagne Forslag om at skaffe denne Sum til Veje ved en Bevilling af Kommunitetets Midler hvilede naturligvis paa den Grundtanke, at denne Stiftelse, som havde det samme Formaal som de til Universitetet knyttede Kollegier, nemlig at understøtte trængende studerende, maatte anses for at være nærmest til at komme disse Kollegier til Hjælp. Det var ogsaa i Overensstemmelse hermed, at Kommunitetet allerede en Gang tidligere, nemlig i 1843, da det blev nødvendigt at foretage en Udgravning af Kjælderen under Valkendorfs Kollegium, til den hertil fornødne Udgift af c. 1100 Rd. ydedes et Tilskud af 500 Rd., ligesom Kommunitetet ogsaa ved forskellige andre Lejligheder, af sine Midler havde understøttet de andre Kollegier, for saa vidt det var nødvendigt. Det var ogsaa indlysende, at en Bevilling af Kommunitetets Midler i den her omhandlede Retning kun gik ud paa en Anvendelse af en Del af disse Midler i et med Kommunitetets eget Formaal aldeles stømmende Øjemed. Men medens det hele Beløb af 15,500 Rd., som bemærket, ikke kunde afholdes af de Valkendorfs Kollegium tilhørende Midler, var det vel saa, at, der, efter Fradrag af den til de foran nævnte uundgaaelige Udgifter fornødne Kapital, blev et ikke ubetydeligt Beløb tilbage, hvis Anvendelse til det her omhandlede Byggeforetagende betydelig vilde formindske Kommunitetets Tilskud. En saadan Anvendelse af denne Del af Kollegiets Kapital vilde imidlertid have til Følge, at den Distributs, som hidtil havde fundet Sted til Alumnerne, maatte inddrages. Da denne Distributs i Virkeligheden ikke oppebares af Alumnerne, men afgaves til Portneren som Betaling for Opvartning m. m., vilde Inddragelsen af samme medføre, at Alumnerne i Fremtiden selv maatte udrede denne Betaling. Erfaringen havde nu tilstrækkelig vist, at det var forbundet med betydelige Ulemper, naar samtlige Pladser paa et Kollegium vare aldeles stipendieløse, saaledes at der end ikke var tillagt Alumnerne noget Beløb, hvoraf Betaling til Opvartning o. desl. til den paa Kollegiet ansatte Portner kunde afholdes. Man vilde derfor vistnok meget snart, naar en Inddragelse af den nu værende Distributs blev fastsat, anse det for nødvendigt af Kommunitetets Midler at søge udvirket en aarlig Bevilling til Alumnerne paa Valkendorfs Kollegium omtrent af den Størrelse, som den nu værende Distributs udgjorde. Det vilde under disse Omstændigheder være langt naturligere og simplere i Stedet for paa denne Maade at erholde en Understøttelse af Kommunitetet at lade dette yde et Tilskud til selve Byggeforetagendet; i begge Tilfælde anvendtes jo Bidraget efter Kommunitetets Formaal til Understøttelse for trængende studerende.

Efter Sagens hele Stilling maatte Udvalget anse det for særdeles ønskeligt, om Kollegiet, uden at det blev nødvendigt at inddrage eller formindske den nu værende Distributs, selv kunde yde et Tilskud til Byggeforetagendet. I denne Henseende havde Udvalget navnlig troet at kunne tage i Betragtning, at et aarligt Oplæg af 88 Rd. 88 Sk. i Følge Fundatsen fandt Sted, saaledes at Renten af det oplagte Beløb, naar dette var steget til 1000 Rd., tilfaldt Kollegiets almindelige Konto, og at der altsaa var Udsigt til en fremtidig Forøgelse af Kollegiets Indtægter, medens Reparations Udgifterne i den første Tid efter Ombygningen næppe vilde blive betydelige. Efter en nøje Overvejelse af Kollegiets hele økonomiske Status var Udvalget derfor kommet til den Overbevisning, at Kollegiet

selv vilde kunne yde et Bidrag af 2000 Rd. til det forestaaende Arbejde. I Henshold til de i Udvalgets Skrivelse af 16. Marts 1863 (jfr. foran) anførte Grunde, navnlig Hensynet til den Mulighed, at der en Gang i Tiden vilde tilbyde sig en passende Lejlighed til at afhænde en Del af Kollegiets betydelige Grund, ansaa Udvalget det fremdeles for rigtigst, at det Tilskud, som herefter blev fornødent af Kommunitetets Midler, bevilgedes som et rentefrit Laan og sikredes i Kollegiets Bygning med tilhørende Grund, saaledes at Afbetalingen udsattes, indtil der frembød sig en Lejlighed til at sælge en Del af Haven, eller indtil Kollegiet paa anden Maade fik forøgede Indtægter.

Denne Indstilling tiltraadte Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 9. Juli. Under 23. s. M. tilskrev Ministeriet Konsistorium, at det var sindet i Udkastet til Finansloven f. 1865—66 at optage det fornødne Forslag, medens det dog ansaa det for uden Betydning at knytte Bevillingen til Betingelsen om, at Bygningens Reparation ikke kunde udføres for 5000 Rd. Da Ministeriet derhos fandt det rigtigst, at de 13,500 Rd. endelig bevilgedes som et Tilskud fra Kommunitetet til Kollegiet og ikke, som af Konsistorium foreslaaet, som et rentefrit Laan, mod Sikkerhed i Bygningen og Grunden, begjærede det en Udtalelse af Konsistorium, om der herimod fra dets Side fandtes noget at erindre. Hertil svarede Konsistorium i Skrivelse af 6. Sept., at det af følgende Grunde havde forment, at Summen burde udredes af Kommunitetet som et rentefrit Laan, nemlig dels, fordi det i og for sig ansaa det for rigtigst, at Summen blev tilbagebetalt Kommunitetet, naar Valkendorfs Kollegium, hvad jo med særligt Hensyn til den til Kollegiet hørende Have ikke var aldeles usandsynligt, en Gang i Tiden maatte komme i Besiddelse af de dertil fornødne Midler, dels fordi Konsistorium antog, at Rigsdagen lettere vilde give sit Samtykke til Bevillingen i Form af et rentefrit Laan fra Kommunitetet end af et endeligt Tilskud fra dette. Det var imidlertid en Selvfølge, at hvis Ministeriet maatte antage, at der vilde være mindre Vanskelighed ved at opnaa Bevillingen i den sidst nævnte Form, kunde Konsistorium for sit Vedkommende ikke have nogen Betænkelighed ved, at denne Form valgtes.

Paa Finanslovsforslaget for 1865—66 optoges under Kommunitetets Budget til en Hovedreparation og Ombygning af Valkendorfs Kollegium 13,500 Rd., subsidiært et rentefrit Laan af indtil 13,500 Rd. af Kommunitetets Midler, mod Sikkerhed i Kollegiets Bygning og Grund, saaledes at Afbetalingen udsattes, indtil der frembød sig Lejlighed til at sælge en Del af Haven, eller Kollegiet paa anden Maade fik forøgede Indtægter. Ved Finansloven bevilgedes 5,500 Rd. som Tilskud af Kommunitetets Midler.

Ved Skrivelse af 4. Maj forelagde Eforus for Valkendorfs Kollegium paa ny Sagen for Konsistorium. Han meddelte, at han havde foranlediget en gjen- tagen Undersøgelse med Hensyn til Beskaffenheden af Grunden, af Murværket og af Tømmeret i Bygningen. Resultatet af denne Undersøgelse var blevet, at Bygningsinspektoren var kommet til samme Resultat som tidligere, at en Ombygning var nødvendig, medens Anvendelsen af Udgifter paa en delvis Istandsættelse fremdeles maatte betragtes som uhensigtsmæssig. Der udfordredes altsaa den hele Sum af 15,000 Rd, hvis Kollegiet fremdeles skulde opfylde sin Bestemmelse. Blandt de forskjellige Udtalelser, som vare fremkomne i denne Anledning, var en ogsaa blevet drøftet i Rigsdagen, den nemlig at sælge Kollegiets hele store Grund og erhverve en mindre, ny Grund til Bygningen, i hvilken Henseende man hen-

viste til Glaciet. Det var imidlertid indlysende, at en stor Del af de Fordele, som Alumnerne paa Kollegiet havde af deres Fribolig, vilde gaa tabt, hvis den flyttedes uden for Byen og fjærnt fra Universitetets fleste Undervisningsanstalter. Spørgmaalet var altsaa, paa hvilket Sted og med hvilke Omkostninger man kunde erhverve en ny Grund i Universitetets Nærhed, og hvilken Sum man med Rimelighed kunde vente af Salget af den hele Grund. Efter et Overslag af Tømmermester Kayser vilde de c. 4000 □ Al. Grund, som Bygningen og Haven udgjorde, kunne regnes til 5 Rd. pr. □ Al., altsaa i det hele til 20,000 Rd., hvorved det var antaget, at Bygningen selv vilde gaa med i Kjøbet. Af bekvemt liggende Grunde kunde han ikke angive andre end den Del af den af Konf. Werlauff beboede, Universitetet tilhørende Gaard, som laa ud til Skindergaden, og hvorpaa der stod nogle Skure og Staldbygninger. Gadelængden af dette Baghus var næppe 1 Alen længere end Valkendorfs Kollegiums Façade, og naar Bygningen fik den samme Dybde, som var paatænkt i Planen for Kollegiets Ombygning, vilde der blive et Gaardsrum tilbage, som var tilstrækkeligt til at afgive en passende Gaard saa vel til Hovedbygningen som til det nye Kollegium. Beliggenheden af dette nye Kollegium, med Indgang fra Skindergade og i Nærheden af Elers og Børcks Kollegier, vilde være særdeles passende, og under den berettigede Forudsætning, at Opførelsen af en ny Bygning paa dette Sted i det højeste vilde koste nogle hundrede Rdl. mere end den nye Bygning paa Valkendorfs Grund, vilde der endnu være henved 5000 Rd. af den antagne Salgssum af Valkendorfs Kollegium tilovers, hvis Rente rigelig vilde strække til Godtgjørelse til Konf. Werlauff for den afstaaede Plads, eller til Universitetet, hvis det efter Konf. Werlauffs Afgang skulde forlange en saadan Godtgjørelse. Det bevilgede Tilskud af 5,500 Rd. af Kommunitetets Midler behøvedes i dette Tilfælde kun som Forskud, og vilde kunne tilbagebetales efter Grundens Salg. Alumnerne vilde kunne blive boende paa det gamle Kollegium, indtil det nye blev færdigt og beboeligt, og Kommunitetet blev ikke bebyrdet med Understøttelser til Alumnerne. Kollegiet vilde imidlertid derved miste sin Have, som havde været til stor Glæde for Alumnerne. Disse Fordele i Forbindelse med den Omstændighed, at Kollegiets Pengeforhold umiddelbart efter Flytningen og Salget af den gamle Grund vilde være ordnede og formentlig endog vilde være bedre, end de nu vare, forekom ham saa overvejende, at han især maatte anbefale denne Plan.

Vandt den imidlertid ikke Bifald, maatte det komme under Overvejelse, hvorledes de til en fuldstændig Ombygning af Kollegiet paa dets gamle Plads endnu nødvendige 10,000 Rd. kunde tilvejebringes. En Del af Valkendorfs Kollegiums store Havegrund vilde vanskelig kunne sælges, da den, hvis Kollegiets Bygning skulde indtage hele den til St. Pederstræde stødende Bredde, kun kunde benyttes af Naboerne. Disse Naboer vare Petersens Kloster i Larslejstræde, som næppe købte Grund, en af Kommunens Skoler, med hvilken der var ført nogle foreløbige Forhandlinger, der ikke havde bragt noget Resultat, og Brændevinsbrænder Scholdborg, som havde ønsket at købe en Del af Grunden, men netop den Del, som laa nærmest op til Kollegiet, og hvis Afhændelse vilde gjøre den øvrige Del af Haven næsten værdiløs. Hvis man derimod vilde lægge den nye Kollegiebygning saaledes, at den ikke havde Façade, men Gavlen til Gaden, kunde den ikke have mere end et Værelse i Bredden og en mørk Gang bag ved alle Værelserne; den maatte da have større Længde og vilde formentlig blive kostbarere. For

dette Tilfælde vilde der blive en bred Indkjørsel til den nu værende Haveplads, som saa vilde kunne sælges, men formentlig næppe vilde kunne udbringes til en Pris af 5 Rd. pr. □ Al. Da man, naar Havepladsen var solgt, ikke længere kunde bestemme, hvem man fik til Nabo, kunde deraf ogsaa flyde væsentlige Vanskeligheder, naar man f. Ex. fik et støjende Haandværksetablisement eller et Værtshus eller en Dansebod. Han kunde derfor i det hele ikke anbefale Planen at sælge Haven, efter at man havde forskaffet en bred Indkjørsel fra St. Pederstræde til Havepladsen til Veje.

Man kunde ogsaa udsætte Afgjørelsen og atter næste Aar henvende sig til Rigsdagen for om muligt at erholde det forlangte Tilskud fra Kommunitetet. Det var imidlertid meget usandsynligt, at Rigsdagen vilde gaa ind paa Planen, efter at den allerede 2 Gange havde afslaaet den. Desuden var det under den Tilstand, i hvilken Kollegiet nu fandtes, efter at der i 3 Aar saa godt som intet var anvendt paa Reparationer, i høj Grad ønskeligt, at der byggedes snarest muligt.

Der blev altsaa kun tilbage at bygge paa det gamle Sted og benytte en Del af Kollegiets Kapital i Forbindelse med de af Rigsdagen bevilgede 5,500 Rd. af Kommunitetets Midler. Kollegiets Tilskud vilde saaledes beløbe sig til nogle hundrede Rdl. mindre end 10,000 Rd., idet Erstatningen til Alumnerne vilde blive mindre end oprindelig beregnet, eftersom de Pladser, der vare blevne besatte, siden Sagen forelagdes for Rigsdagen, kun vare midlertidig bortgivne. Ved Licitationen vilde der formentlig ogsaa bespares noget paa Byggeomkostningerne. Da Valkendorfs Kollegium nu i Hovedkonto og Bikonto havde en Formue af noget over 22,000 Rd., vilde altsaa den tilbage blivende Del af Kapitalen udgjøre 12,000 Rd., hvis Renter (480 Rd.) vilde være utilstrækkelige til at bestride de løbende Udgifter og den sædvanlige Distributs. Det vilde desuden være aldeles nødvendigt at opsamle den til Bygningen forbrugte Kapital saa hurtig som muligt, og det blev derfor en Nødvendighed at befri Kollegiets Kasse for Udgiften til Distributs, indtil Kapitalen atter var bragt op til en passende Størrelse. Som saadan satte han 20,000 Rd. Da der i de første Aartier efter Kollegiets Ombygning formentlig ikke vilde forefalde nogen væsentlig Reparation, kunde der af Kollegiets Indtægter, under Forudsætning af, at ingen Distributs udbetaltes, aarlig anvendes mindst 300 Rd. til Oplæg. Et saadant Oplæg vilde med Rente og Rentes Rente i 19 Aar voxe op til 8000 Rd. og i Aaret 1884 vilde altsaa, hvis ikke uforudsete Uheld indtraf, Kollegiet atter være i Stand til at udbetale Distributs. Han henstillede sluttelig, om Sagen, hvis Konsistorium foretrak at bygge paa den gamle Plads, ikke kunde ordnes saaledes, at Kommunitetets Kasse udbetalte den aarlige Distributs af 24 Rd. til hver Alumnus, indtil Kollegiet selv atter vilde være i Stand til at udbetale Beløbet. Imidlertid anbefalede han indtrængende den første Plan at bygge paa Pladsen i Skindergade og sælge Kollegiets hele Grund ved Avktion.

Konsistorium anmodede det i Sagen tidligere nedsatte Udvalg (inspectores kvæsturæ og Kvæstor) om, efter Konference med Eforus, at afgive sin Betænkning over disse Forslag. Denne Betænkning afgaves d. 9. Juni. Udvalget kunde ikke gaa ind paa Efori principale Forslag. Bygningen og Haven vare af en Privatmand skjænkede til værdige og trængende Studenters Understøttelse, og af Fundatsen fremgik det, at det havde været Giveren særdeles magtpaaliggende, at de

holdtes ved Hævd og Magt og stedse bevaredes for den dem givne Bestemmelse. En saa væsentlig Forandring af Stiftelsen som Kollegiets Henflytning til et andet Sted burde eller turde ikke ske, undtagen hvor en paatrængende Nødvendighed fordrede det; men en saadan var, som Efori subsidiære Forslag viste, ikke for Haanden. Foruden dette Pietetshensyn mod Kollegiets Stifter fremhævede Udvalget end videre, at det Karmeliterkloster, som stod paa Kollegiets Grund, var det Sted, hvorfra Luthers forbedrede Kirkelove først lød til Danmark; Universitetet vilde visselig nødig se, at dette Sted ved en Afhændelse mulig profaneredes ved at blive benyttet til Beværtningssted, Danselokale eller desl. Dernæst havde Udvalget ogsaa stor Betænelighed ved at tilraade Universitetet at afstaa den af Eforus paapegede Grund, og det vilde, som Eforus bemærkede, være meget vanskeligt, om ikke umuligt, at erholde en anden, passende og bekvemt liggende Grund. Universitetet havde i Professorgaarden i Kannikestræde, den eneste, som endnu var tilbage, en ved dens Størrelse og Beliggenhed med Sider til tvende Gader meget værdifuld Grund. Bortset fra, at Universitetet for Afstaaelsen af en Del af samme upaatvivlelig maatte fordre et ikke lidet større Vederlag end det, Eforus syntes at have tænkt sig, fandt Udvalget det ikke rigtigt, at Universitetet paa en Tid, da det kunde forudses, at de allerede kostbare Byggegrunde i Byens Midte og Universitetets Nærhed vilde stige i Pris, afstod en Del af hin større Grund, for hvilken der mulig i Fremtiden kunde blive Anvendelse til Byggeforetagender, der laa Universitetets egentlige Formaal nærmere. Eforus erkjendte Vægten af de af Udvalget fremførte Betæneligheder ved at gaa ind paa hans principale Forslag, og Udvalget var derfor blevet staaende ved det af ham subsidiært stillede Forslag, med Hensyn til hvilket det foreslog følgende.

Man burde snarest muligt skride til de forberedende Arbejder for ved en nøjagtig Undersøgelse af Bygningens Tømmer- og Murværk at komme til sikker Kundskab, om den ikke ved en Hovedreparation, hvortil de bevilgede 5,000 Rd. (de 500 Rd. vare bestemte til Godtgjørelse til Alumner og Portner for Fraflytning fra Kollegiet under Arbejdets Udførelse) antoges at ville være tilstrækkelige, kunde sættes i fuldkommen solid og god Stand, saa at den afgav sunde og passende Boliger for studerende. Skulde det vise sig, at dette var ugjærligt, maatte den gamle Bygning nedrives og paa Kollegiets Grund en ny Bygning opføres med Boliger for 22 studerende efter de af Justitsr. Hansen forfattede Tegninger og Overslag, i hvilke Udgiften hertil var beregnet til 15,000 Rd., hvilken Sum dog mulig kunde nedbringes til et ringere Beløb, naar Arbejdet bortliciteredes og naar man gik ud fra den rimelige Forudsætning, at en Del Sten fra den gamle Bygning kunde benyttes til den nye. Justitsr. Hansen var gaaet ud fra, at den nye Bygning skulde opføres paa den nedrevnes Plads; men Udvalget ansaa det for rigtigere, at Bygningen henlagdes til Midten af Havens bageste Halvdel, der var noget bredere end Grunden ud til St. Pederstræde. Efter Justitsr. Hansens Erklæring vilde den af ham forfattede Tegning dog kunne benyttes med nogle ubetydelige Modifikationer, og man vilde derved undgaa den Skjævhed i flere af Værelserne, som Beskaffenheden af den ældre Byggeplads gjorde nødvendig. Bygningen vilde end videre derved faa en friere, smukkere og sundere Beliggenhed, idet den fra alle Sider vilde blive omgivet af Haven. Men især fremhævede Udvalget, at der ved Bygningens Henflytning til den nævnte Del af Kollegiets Grund vilde vindes Udsigt til, at man kunde afhænde en Del af samme og derved hjælpe paa

Kollegiets økonomiske Kaar. Som af Eforus bemærket, vare de tidligere Forhandlinger om Afhændelse af et Stykke af Kollegiets Grund væsentlig strandede paa, at det havde været umuligt at skaffe en Indgang til den bageste Del af Haven, og kun om dens Salg kunde der den Gang være Tale. Efter Udvalgets Forslag vilde derimod den forreste, ud til St. Pederstræde liggende Del af Grunden kunne afhændes, naar der blot blev sørget for at skaffe den nye Kollegiebygning den fornødne Indgang ved enten at forbeholde sig en Passage ved Salget eller ved mulig at erhverve sig en Udgangsport til Skolepladsen i Larslejstræde, og der turde vel regnes paa at faa denne Del af Grunden afhændet for en saa høj Pris, at en væsentlig Del af Udgifterne ved Ombygningen derved vilde kunne dækkes. Vel var det saa, at man ikke turde sælge den omhandlede Grund til enhver, der meldte sig som Kjøber, eftersom det da vilde være særdeles vanskeligt og i alt Fald vilde medføre altfor store Opofrelser at betrygge sig imod, at der gaves det afhændede en Anvendelse, som vilde være forstyrrende for Kollegiets Beboere. Men det var dog rimeligt, at den temmelig udstrakte Grund ved Lejlighed vilde kunne afhændes til offentlig, kommunal eller anden saadan Anvendelse, der ikke lod befrygte nogen Ulempe for Kollegiet, og Udvalget bemærkede i saa Henseende, at Eforus havde meddelt det, at det tekniske Institut, der søgte en Byggeplads, havde haft Opmærksomheden henvendt paa denne Grund.

Da man imidlertid ikke turde regne paa strax eller i den nærmeste Fremtid at kunne afhænde Grunden og derved tilvejebringe de henved 10,000 Rd., der foruden de bevilgede 5,000 Rd. vilde udkræves til Ombygningen, havde Udvalget taget under Overvejelse, hvorledes disse paa anden Maade kunde skaffes til Veje. Eforus havde hentydet til, at man af Kollegiets Kapital, som for Tiden udgjorde c. 22,000 Rd., direkte kunde anvende 10,000 Rd. til Ombygningen. Men da Fundatsen af 16. Juli 1595 udtrykkelig foreskrev, at Hovedstolen aldrig maa formindskes, enten til Husets Bygning eller anden Udgift i nogen Maade, men at Husets Gjenopbyggelse og Forbedring skal bekostes af Rentepengene, saaledes at Studenternes Indkomst og Rente midlertidig afkortes, indtil Huset igjen vorder fuldstændig bygget, gik dette næppe an, og det var heller ikke nødvendigt, da man upaatvivlelig vilde kunne rejse det fornødne Laan paa Kollegiets Aktiver, saaledes at Laanet blev forrentet og amortiseret med 6 % ved Hjælp af Kollegiets Renteindtægt, der efter de fra Eforus tidligere modtagne Oplysninger vilde være i Stand til at afholde de dertil fornødne c. 600 Rd. aarlig. Man kom ved denne Fremgangsmaade ikke i Strid med Fundatsens Ord. Men hvad enten Kollegiets Kapital direkte eller efter Udvalgets Forslag indirekte anvendtes til at skaffe de 10,000 Rd. til Veje, vilde det være nødvendigt, at Distributsen til Alumnerne i en rum Tid ophørte. Skjønt dette Tilfælde var forudsat i Fundatsen, og det efter det anførte ligefrem havde Medhold i samme, at Alumnernes Distributs bortfaldt, for saa vidt Bygningens Opførelse eller Reparation fordrede det, vilde Stipendiet, saaledes som Udvalget alt tidligere havde bemærket, dog tabe betydelig i Værdi ved det midlertidige Ophør af den hidtidige Pengeunderstøttelse. Udvalget ansaa det derfor med Eforus for meget ønskeligt, at der paa anden Maade gjordes Udvej til samme, og henstillede, at der blev andraget paa, at der af Kommunitetet bevilgedes en aarlig Distributs af 24 Rd. til hver af de 22 Alumner, indtil Kollegiet selv blev i Stand til at udrede samme. Sluttelig bemærkede Udvalget endnu, at de bevilgede 500 Rd. vilde være fuldkommen tilstrækkelige

til at afholde Vederlaget til de 7 tilbage værende Alumner og til Portneren for den Tid, de under Ombygningen eller Hovedreparationen maatte flytte ud i Byen.

Denne Betænkning tiltraadte Konsistorium i det hele. Det ansaa det for hensigtsløst at anstille en fornyet Undersøgelse af Bygningens Tømmer- og Murværk for at komme til sikker Kundskab, om den ikke ved en Hovedreparation kunde sættes i en fuldkommen solid og forsvarlig Stand. Efter alt, hvad der var oplyst, kunde det formentlig anses for sikkert, at en Hovedreparation ikke vilde være tilstrækkelig, men at en fuldstændig Ombygning var nødvendig, og da Kollegiets brøstfældige Tilstand gjorde det til en bydende Nødvendighed at fremskynde denne Sag saa meget som muligt, burde der ufortøvet skrides til at nedrive den gamle Bygning og opføre en ny. Efter Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 28. Juni, bifaldt Ministeriet under 6. Juli:

1. at der strax skredes til Nedbrydningen af den gamle Bygning;
2. at den nye Bygning opførtes efter de af Bygningsinspektør, Justitsr. Hansen forfattede Tegninger med Overslag;
3. at den nye Bygning henlagdes i den til Kollegiet hørende Haves bageste Halvdel, saaledes at Udsigten til, under passende og gunstige Omstændigheder at afhænde den forreste Del af Grunden med Façade mod St. Pederstræde holdtes aaben*);
4. at Konsistorium bemyndigedes til at rejse det fornødne Laan af indtil 10,000 Rd. paa Kollegiets Aktiver, saaledes at det forrentedes og amortiseredes med 6 % ved Hjælp af Kollegiets Renteindtægt.

Konsistorium havde derhos i den oven nævnte Skrivelse af 28. Juni indstillet, at der af Kommunitetets Midler søgtes bevilget en aarlig Distributs af 24 Rd. til hver af de 22 Alumner, indtil Kollegiet selv blev i Staaff til at udrede samme. Efter Ministeriets Forslag bevilgedes den ommeldte Distributs ved Finansloven f. 1866—67.

Under 15. Juli indsendte Konsistorium en Tegning med Hensyn til Beliggenheden af den nye Bygning i den bageste Del af Haven. Da den gamle Bygning laa saaledes, at Vinduerne til Gaarden vendte lige mod Nord, ansaa Konsistorium det for ønskeligt, at den nye Bygning bragtes til at vende betydelig mere mod Sydvest, hvorved Vinduerne paa den anden Side kunde komme til at nyde godt af Morgensolen. Ved den angivne Beliggenhed vilde, i Overensstemmelse med Ministeriets Skrivelse af 6. Juli, Udsigten til under passende og gunstige Omstændigheder at afhænde den forreste Del af Grunden med Façade mod St. Pederstræde være holdt aaben; men Konsistorium udtalte, at det ved fortsat Overvejelse fandt saa store Betæneligheder ved at afhænde den ud mod Gaden beliggende Grund, at det vistnok, naar det maatte blive nødvendigt at træffe et Valg, hellere vilde bekvemme sig til enhver anden Udvej end at skride til et Salg, hvorved Valkendorfs Stiftelse for Fremtiden vilde være henlagt til en Baggaard. Ved Skrivelse af 20. Juli bifaldt Ministeriet, at den nye Bygning lagdes paa det angivne Sted, kun at det i ethvert Tilfælde blev at paase, at den ikke lagdes længere frem mod St. Pederstræde.

Ved Licitationen over Opførelsen af den nye Bygning viste det sig umuligt at faa Bygningen opført for den i Overslaget paaregnede Sum. Justitsr.

*) Denne Tilføjelse fandtes dog ikke i Konsistoriums Indstilling.

Hansen forandrede derfor Byggeplanen i enkelte Punkter og ved en derefter afholdt Licitation fremkom et Tilbud, ved hvilket Udgifterne vilde kunne holdes inden for de ved Bevillingen afstukne Grænser. Under 1. Sept. gjorde Konsistorium Indberetning herom til Ministeriet. De to af de foreslaaede Forandringer, nemlig en Formindskelse af Gavlmurenes Højde ved en Brydning af Taget og en Formindskelse af Skillevæggenes Tykkelse, fandt Konsistorium ubetænkelige. Derimod tilraadete Konsistorium, at den oprindelige Plan i øvrigt bibeholdtes, da det forekom det, at Bygningens Ydre efter den nye Plan havde et altfor fattigt og lidet tiltalende Udseende. Vel vilde en vistnok ikke ringe Besparelse kunne opnaas ved de tvende angivne Forandringer, men det maatte dog forudses, at den bevilgede Sum af 15,000 Rd. vilde overskrides, og Konsistorium androg derfor paa Bemyndigelse til, at det Laan, som skulde optages paa Kollegiets Aktiver, om fornødent maatte forhøjes fra 10,000 Rd. til indtil 11,000 Rd.

I Forbindelse hermed meddelte Konsistorium, at der fra Kapt., Brændevinsbrænder Scholdborg var fremkommet et Tilbud om at købe en Del af Kollegiets Grund. Konsistorium var med Eforus enigt i, at der paa Sagens nærværende Standpunkt ikke kunde være Spørgsmaal om at afhænde den bageste Del af Haven eller et Stykke af den mellemste Del af samme. Hvad angik den ud mod Gaden liggende Del af Grunden, mindede Konsistorium om, at det, saaledes som i Skrivelse af 15. Juli udtalt, ved nærmere Overvejelse havde fundet meget store Betæneligheder ved overhovedet at afhænde denne Del af Grunden. Men selv bortset herfra fraraadete Konsistorium at gaa ind paa Kapt. Scholdborgs Andragende. Ved Grundens Afhændelse til en Privatmand var man udsat for, at den Bygning, som maatte blive opført paa samme, om ikke strax, saa dog i Tiden, f. Ex. ved mulig Forandring af Ejer, vilde blive benyttet paa en Maade, som vilde forstyrre Kollegiets Fred og gjøre dette uskikket til en Bolig for studerende, f. Ex. ved at bruges til et eller andet støjende eller i andre Henseender ubehageligt Næringsbrug, eller ved at anvendes til Bordel eller desl. Kapt. Scholdborg havde vel erklæret sig villig til at overtage den Forpligtelse, at intet Værtshushold maatte existere i den eventuelle Bygning; men selv om denne Forpligtelse udgjorde en stedse varende Indskrænkning i Benyttelsen af den omhandlede Grund, vilde dette dog ingenlunde være tilstrækkeligt. Forbudet maatte under alle Omstændigheder udstrækkes til meget andet end Værtshushold. Overhovedet vilde man vanskelig ved Afhændelse til privat Brug opnaa den tilbørlige Garanti med Hensyn til Grundens og den eventuelle Bygnings Benyttelse, og Konsistorium androg derfor paa, at det maatte meddeles Kapt. Scholdborg, at man ikke saa sig i Stand til at gaa ind paa hans Tilbud.

Ved Skrivelse af 7. Sept. bifaldt Ministeriet de tvende angivne Forandringer i Planen, saaledes at den oprindelige Plan i øvrigt bibeholdtes, ligesom Ministeriet ogsaa meddelte Samtykke til, at det Laan, som skulde optages paa Kollegiets Aktiver, i fornødent Fald forhøjedes med 1,000 Rd. til indtil 11,000 Rd. Endelig udtalte Ministeriet, at det delte Konsistoriums Betænelighed ved at gaa ind paa noget af de af Kapt. Scholdborg fremsatte Forslag om Kjøb af Kollegiets Grund. Herom meddelte Konsistorium under 16. Sept. Eforus fornøden Underretning.

Det ommeldte Laan overtoges, med Konsistoriums Samtykke af 16. Sept., af

J. L. Smiths Legat. Ved en af den efter Konf. Forchhammers Dod udnævnte Efor, Prof. Westergaard, foretaget Opgjørelse over Bygningsudgifterne, hvorom han under 28. Marts 1866 gjorde Indberetning til Konsistorium, viste det sig imidlertid, at det, uagtet Konsistorium og Eforus fra Begyndelsen af Aaret 1866 indtil videre havde renunceret paa den Professorernes Distributs og Kollegiets Efor tilfaldende Andel af Renten af Kollegiets Kapital*), dog ikke vilde være muligt at tilvejebringe de til Kollegiets Fuldførelse og Istandbringelse fornødne Midler paa anden Maade end derved, at det tillodes at forøge Laanet hos J. L. Smiths Legat med 600 Rd. Konsistorium indstillede derfor under 14. Apr. 1866, at der maatte bevilges Kollegiet et yderligere Laan fra J. L. Smiths Legat af 600 Rd., som forrentedes med 4 % og afbetaltes med 100 Rd. i hver Termin, første Gang d. 11. Decbr. 1866 og sidste Gang d. 11. Juni 1869, samt at Kollegiet, saa længe sidst nævnte Forrentning og Afbetaling vedvarede, maatte fritages for at afdrage paa det oprindelige Laan hos nævnte Legat af 11,000 Rd., saaledes at midlertidig deraf kun svaredes 4 % Rente, hvorimod der fra 11. Decbr. 1869 o. s. fr. aarlig anvendtes det hele Beløb af 660 Rd. om Aaret til Forrentning og Afbetaling, indtil Laanet var tilbagebetalt.

Denne Indstilling bifaldt Ministeriet under 19. s. M.

I Følge den approberede Plan blev der i hver af de to øverste Etager et lille Værelse, 3 Alen bredt, midt i Bygningen oven over Forstuen, hvilke Værelser vare bestemte til Afbenyttelse af Portneren til deri at børste Alumnernes Toj o. desl. Da imidlertid den lange, 2 Alen 17 Tommer brede Korridor i alle 3 Etager hertil var tilstrækkelig, bifaldt Konsistorium under 3. Marts 1866, efter Indstilling af Eforus, at disse 2 Værelser maatte anvendes til Gavn for Alumnerne, saaledes at hvert af dem sattes i Forbindelse med Naboværelset ved en Flytning af Døren fra Korridoren ind i dette, hvorved man vilde opnaa, at der blev 2 Alumnelejligheder paa 2 Værelser.

Efter Planen vilde Portnerens Lejlighed blive mindre end den forrige Portnerlejlighed i den gamle Bygning og derhos mindre end den, der var lovet ham i den med ham afsluttede Kontrakt. Den vilde nemlig kun bestaa, foruden af Kjøkken, af et Værelse og et fra Korridoren aflukket lille Kammer paa 3 Al. og $2\frac{3}{4}$ Al. Da Portneren var forpligtet til at holde Pige, vilde hans Husstand i Regelen omfatte 3 voxne Personer (den nu værende havde derhos 3 Børn). Lejligheden var altsaa for lille til, at han deri kunde danne sig et nogenlunde hygge-

*) Under 20. Apr. 1866 tilskrev Konsistorium, foranlediget ved dennes Indstilling af 28. Marts, Eforus, at det havde vedtaget, at den Professorernes Distributs samt Eforus tilfaldende Andel af Renten af Kollegiets Kapital frafaldtes, indtil Kollegiets Gjæld til J. L. Smiths Legat var tilbagebetalt, eller Konsistorium paa ny tog Kollegiets finansielle Status under Overvejelse. Efter at der ved Finansloven f. 1871—72 var bevilget et Tilskud af 2,500 Rd. til en Istandsættelse af Kollegiet og en Ordning af dets økonomiske Forfatning, bifaldt Konsistorium, efter Indstilling fra Eforus, under 22. Apr. 1871, at de Professorernes Distributs tilkommende Smaarenter eller Renterne af de Summer, som aarlig skulle opsamles, og, naar de ere opvoxede til 1,000 Rd., lægges til Kollegiets Hovedkapital (jfr. foran S. 563 Note), frafaldes, indtil Kollegiets Gjæld er tilbagebetalt, eller indtil Konsistorium paa ny tager Kollegiets finansielle Stilling under Overvejelse.

ligt Hjem. I et Forslag, som Alumnerne i Decbr. 1863 havde tilstillet den da værende Eforus, Konf. Forchhammer*), havde disse da ogsaa foreslaaet at danne Portnerlejligheden dels af det tidligere Sovekammer og Kjøkken, og dels af de 2 Alumneværelser ud til Gaden til venstre for Indgangen, hvorimod det tidligere Portner-værelse blev at indrette til en Alumnebolig. Alumnerne fandt det saaledes nødvendigt og billigt at indrømme Portneren til Beboelse og Kjøkken saa meget Rum som 3 Alumneboliger, og de fik derved kun 21 saadanne, hvilket dog var 5 flere, end der havde været lige fra Kollegiets Stiftelse. Den nye Bygning havde vel 22 Alumneboliger, men derved var ogsaa Portnerens Lejlighed blevet indskrænket til et Rumfang af kun 2 Alumneboliger, uden som før at have et Pige-kammer paa Loftet. Til at afhjælpe denne Mangel og sætte Kollegiet i Stand til at holde det gjorde Tilsagn, kunde Eforus ikke foreslaa andet end omtrent det samme, som Alumnerne selv før havde gjort, nemlig at fastsætte Tallet paa Alumnerne til 21 og at knytte det 22de Alumneværelse til Portnerens Lejlighed. Han angav nøjere, hvilket Værelse han saaledes tænkte sig henlagt til Portnerlejligheden.

Konsistorium tiltraadte Efori Anskuelse og indstillede derfor under 17. Apr. til Ministeriet, at Alumnernes Antal fastsattes til 21 i Stedet for 22, og at det for den 22de Alumne bestemte Værelse i Stueetagen mod Nord, som stødte op til Portnerens Lejlighed, henlagdes til denne. Denne Indstilling bifaldt Ministeriet under 21. s. M.

I Sommeren 1866 var Bygningen færdig og de 4 tilbage værende Alumner flyttede ind. Der blev altsaa 17 Pladser ledige, der, for at ikke atter om 5 Aar den største Del af Alumnerne skulde vexle, bortgaves paa 2, 3, 4 og 5 Aar. For Tilsyn med Bygningen tilstod Konsistorium under 13. Decbr. 1866 Kollegiets Portner 30 Rd.

— I Følge Konsistoriums Skrivelse af 16. Juli 1844 (Selmers Aarb. S. 69) skal Eforus aarlig indbetale Renten af den i Kollegiets Fundats bestemte Fremvæxtkapital 2,295 Rd. De saaledes indbetalte Summer, der for hver Termin have udgjort 44 Rd. 44 Sk. eller 88 Rd. 88 Sk. aarlig, udsættes til Forrentning, og den derved indvundne Renteindtægt overføres til Distributsen, hvorimod den opsamlede Kapital, hver Gang den er voxet til 1,000 Rd., udgaar af denne Konto og forenes med Kollegiets Hovedkapital. Dette fandt sidste Gang Sted d. 11. Juni 1856, og fra den Tid til Udgangen af 1865 var der ved de oven nævnte Indbetalinger atter opsamlet 861 Rd. 18 Sk., saa at der under ordinære Forhold endnu vilde hengaa 2 Aar, førend Bikontoen skulde forenes med Hovedkapitalen. Til Ombygningen af Valkendorfs Kollegium maatte dette imidlertid, som foran bemærket, optage et Laan paa indtil 11,000 Rd. af J. L. Smiths Legat, og da dette Laan skulde forrentes og amortiseres med 6 %, ansaa Eforus, Konf. Forchhammer, det for nødvendigt indtil videre at standse med den aarlige Indbetaling af 88 Rd. 88 Sk. til Bikontoen, da Kollegiet nu ved den betingede Afbetaling paa Laanet indirekte vilde oplægge et større Beløb. Efter Indstilling af Kvæstor bifaldt Konsistorium derfor under 27. Jan. 1866, at den ommeldte aarlige Indbetaling af de til Oplæg bestemte Renter af Fremvæxtkapitalen standsede saa

*) Dette Forslag er ikke under Sagens Gang forelagt for Konsistorium.

længe, indtil det Laan, der var optaget til Kollegiets Ombygning, var afbetalt og Kollegiets Kapital derved restitueret. Konsistorium fastsatte derhos, at den nu værende Beholdning af Fremvæxtkapitalen vilde være at henlægge til Hovedkontoen.

— Da et Kollegiets Nabo, den foran nævnte Kaptejn og Brændøvsbrænder Scholdborg, tilhørende Dampbrænderi var nedbrændt, ansøgte denne om Tilladelse til i et Pakhus, som han agtede at opføre op mod Kollegiets Grund at anbringe 3 Vinduer ud mod Kollegiets Have paa hvert Loft, dog med Undtagelse af Stueetagen. Konsistorium meddelte Tilladelsen i Skrivelse til Kvæstor af 7. Marts 1866, dog saaledes, at Vinduerne forsynedes med Jærnskodder og Vinduerne paa første Sal end videre med Jærnstænger, samt at Tilladelsen kun er gjældende, saa længe den paagjældende Bygning alene anvendes til Pakhus for Korn og lignende lugtfrie og mindre brændbare Varer, og der ikke i den hele ham tilhørende Ejendom indrettes nogen Dampfabrik. Konsistorium anmodede derhos Kvæstor om, saa snart Kapt. Scholdborg havde bestemt sig til at opføre det ommeldte Pakhus, at foranstalte den fornødne Deklaration om Betingelserne for Anbringelsen af de omhandlede Vinduer udstedt og tinglæst til Indførelse paa Scholdborgs Ejendoms Folium i Skjøde- og Panteprotokollen.

— Ved Optagelsen af det foran omtalte Byggelaan forværredes Kollegiets økonomiske Status i høj Grad, og Eforus fandt sig derfor foranlediget til i Skrivelser af 29. Maj og 19. Juni 1870 at henlede Konsistoriums Opmærksomhed herpaa. Kollegiets hele Indtægt (fraregnet Legaterne for Alumnerne) eller Renterne af dets Kapitaler udgjorde aarlig 866 Rd 32 Sk. Udgifterne havde imidlertid, skjønt der foreløbig var givet Afkald paa Kollegiets Bidrag til Professorernes Distributs (38 Rd. 28 Sk.) og til Eforus (38 Rd. 72 Sk.) og skjønt det tidligere Bidrag til Haven (16 Rd.) var ophørt, stadig overskredet Indtægten, i Aarene 1867, 1868 og 1869 med et samlet Beløb af 38 Rd. 68. Sk. Hovedudgiften var Renter og Afdrag af Byggelaanet. Efter at de 600 Rd. i Juni 1869 vare afbetalte, vilde der nu hertil aarlig kræves..... 660 Rd. • Sk.

Skatter og Assurancer udgjorde 107 — 40 —

767 Rd. 40 Sk.

Da Indtægten uforandret vilde være 866 — 32 —

blev der kun tilbage... 98 Rd. 88 Sk.

til Afholdelse af alle øvrige Udgifter til Bygningens Vedligeholdelse, Gadens og Gaardens Renholdelse o. a. løbende Udgifter. Denne Udgiftspost havde imidlertid stadig, uagtet al anvendt Sparsomhed, overskredet dette Beløb; i de sidste 3 Aar var der gjennemsnitlig forbrugt 111 Rd. 70²/₃ Sk. Eforus var saaledes henvist til Kniberi; men Følgen heraf vilde blive, at Bygningen før Tiden antog et forfaldent Udseende og hurtigere, end naturligt var, kom til at dele Skjæbne med sin Forgænger, der i en lang Række af Aar udkrævede betydelige Udgifter til Vedligeholdelse.

Hertil kom imidlertid en anden Omstændighed. Ved Kollegiets Opbyggelse bleve Værelserne kun overstrøgne med Limfarve da Murene endnu vare noget fugtige. Til Værelsernes Tapetsering eller Maling var der af den paaregnede

Byggesum tilbageholdt et Beløb af 69 Rd. 5 Sk., som, efter midlertidig at være frugtbjergjort, nu var opvoxet til..... c.	80 Rd.
Selv om Arbejdet gjordes nok saa tarveligt, vilde der dog udkræves c.	
10 Rd. for hvert Værelse, eller i alt	220 —
	140 Rd.
saa at ^d der kom til at mangle...	140 Rd.
Lagdes hertil den sandsynlige Underbalance for 1870....	18 —
	158 Rd.
maatte der gjøres Udveje for i alt...	158 Rd.

Værelsernes Istandsættelse medførte, at Tapetseringen maatte fornyes, (sandsynligvis hvert 10de Aar), alt Træværk maatte, for ikke at forraadne, males, og i det hele maatte der, efterhaanden som Bygningen blev ældre, anvendes mere til Vedligeholdelsen, end der hidtil havde været Raad til, naar den skulde holdes i en nogenlunde sømmelig Stand og ikke forfalde, medens den endnu var ny. Indtil Byggegjældens Afbetaling, hvilket vilde vare c. 26 Aar, kunde Kollegiet formentlig, naar ingen uforudsete Tilfælde skulde indtræffe, til Nød hjælpe sig med en aarlig Indtægtsforøgelse af c. 50 Rd. Regnskabet vilde imidlertid altid komme til at staa paa Grænsen af Underbalance, og Hensynet til det deraf følgende nødvendige Kniberi vilde medføre Fare for Bygningens omhyggelige Bevarelse.

Da Valkendorf i 1595 tillige med Bygningen skjænkede en Kapital af 6,100 Sp., bestemte han, at deraf skulde 2,000 Sp. »stedse og altid blive uryggelig staaende paa Rente Aar efter Aar uforkrænket og uforfalsket i alle Maader, og har jeg gjort denne Forordning om disse 2,000 Sp., som skal altid staae stille paa Rente for den Aarsags Skyld, at efterdi alle Varer, hvis det være kan, alle Aar opstige og blive dyrere, vil jeg og, at disse fattige Studenters Indkomster saavel som de Høilærdes Pendinge og Husets Nødtørft i lige Maade Tid efter Tid kunde dem formeres og forbedres«, hvorhos han bestemte, at Kollegiets Kapitalformue ingen Sinde maatte formindskes. Den sidste Bestemmelse havde man kunnet overholde ved Bygningens Gjenopførelse i 1865—66, da Kollegiet blev sat i Stand til at anvende $\frac{3}{4}$ af sin Indtægt til Forrentning og Afbetaling af Byggegjælden, og naar denne var afbetalt i Slutningen af dette Aarhundrede, vilde Kollegiets Kapital være uformindsket af samme Størrelse som i 1865; men der vilde ingen Fremgang have fundet Sted, og ved saadanne Stiftelser, der vare henviste til deres egne Midler, var ingen Fremgang det samme som Tilbagegang. Det havde nemlig været nødvendigt at se bort fra Fundators oven for anførte Bestemmelse om Anvendelsen af Fremvæxtkapitalens Renter til Oplæg og Forøgelse af Kollegiets Formue. Dette Oplæg, der nu skulde være 88 Rd. 88 Sk. af 2,295 Rd, hvortil den oprindelige Sum var blevet overskredet, havde i forrige Aarhundrede af og til været standset og i dette uafbrudt fra 1813—44; det fandt heller ikke for Tiden Sted, jfr. foran S. 578. Da der nu alligevel maatte søges Udvej til en Forøgelse af Kollegiets Indtægter, fremhævede han Ønskeligheden af ogsaa i dette Punkt at kunne opfylde Testators Villie ved stadig at anvende Fremvæxtkapitalens Renter til Oplæg, og det saaledes, at de strax hvert Aar lagdes til Hovedkapitalen.

Hvis Kollegiet ved et Tilskud blev sat i Stand til at formindskes sin Byggegjæld saa meget, at det kunde gjenoptage det aarlige Oplæg, vilde det efter c.

15 Aars Forløb have indvundet et saadant Rentebeløb af den oplagte Kapital, som vilde være tilstrækkeligt til Dækning af den nu værende Underbalance. Dette vilde vel være en Fremgang, men Kollegiet vilde alligevel være fattigere, end det var 1734 efter den første Brand, da hver Alumne fik i Stipendium 36 Rd. Kroner, medens Skatterne kun udgjorde 2 Rd. Kroner og Kollegiets øvrige Udgifter til Vedligeholdelse m. v. i de 5 Aar 1734—38 gennemsnitlig kun 21 Rd. Sluttelig lagde han indstændig Konsistorium paa Hjærte at søge at frie Kollegiet for alle Næringsssorger og bidrage til at gjøre det til altid at være et hyggeligt og kjært Hjem, som gjerne søgtes af de dygtigste og mest haabefulde blandt Universitetets Ungdom.

I en Erklæring af 27. Juni anbefalede Kvæstor varmt at komme Kollegiet til Hjælp. Den Understøttelse, som Kollegiet vilde behøve udgjorde:

1. Til Dækning af Underbalance for 1870 og til Værelsernes Tapetsering	158 Rd.
2. For at kunne gjenoptage det aarlige Oplæg, vilde det være nødvendigt, at der ydedes Kollegiet et Tilskud til Afdrag paa Byggeslaanet af	1,500 —
3. Saafremt Kollegiet kunde afdrage bemeldte 1,500 Rd. paa sin Gjæld, vilde det af Eforus nævnte aarlige Tillæg til Kollegiets Fornødenheder kunne nedsættes til 30 Rd, aarlig, der kapitaliseret udgjorde	750 —
	<hr/>
	i alt .. 2,408 Rd.

eller, med Hensyn til de yderlig knap beregnede Vedligeholdelses Udgifter, afrundet til 2,500 Rd. Kollegiet vilde da, naar ingen større uforudsete Tilfælde skulde indtræde, ved fortsat Sparsommelighed selv kunne bekoste den omfattende Reparation af Bygningen, som ganske vist, naar Resten af Byggegjælden om 26 Aar var afgjort, vilde være uafviselig nødvendig. Derhos vilde det blive Kollegiet muligt efter Byggegjældens Betaling igjen at overtage de 500 Rd. aarlig, der ved Finansloven f. 1866—67 af Kommunitetets Udgiftspost 1. c. blev tillagt Kollegiets Alumner i Stedet for den tidligere af sammes Indtægt udbetalte Distributs. Da Kommunitetet havde ganske samme Formaal som de til Universitetet knyttede Kollegier, nemlig at understøtte trængende studerende, syntes denne Stiftelse paa Grund af den nære Forbindelse og det fælles Øjemed at være kaldet til at komme de betrængte Kollegier til Hjælp, og Kvæstor indstillede derfor, at Konsistorium vilde søge Ministeriets Samtykke indhentet til, at det nævnte Beløb af 2,500 Rd. optoges paa Finanslovsforslaget f. 1871—72 som en Understøttelse til Valkendorfs Kollegium.

Denne Indstilling tiltraadte Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 7. Juli 1870. Paa det nævnte Finanslovsforslag optog Ministeriet paa Kommunitetets Budget til en Istandsættelse af Valkendorfs Kollegium og en Ordning af Kollegiets økonomiske Forfatning 2,500 Rd. Ved Finansloven bevilgedes Beløbet.

Under 7. Apr. 1871 gjorde Eforus Forslag om Beløbets Anvendelse. Han foreslog:

1. at der ekstraordinært i Juni Termin 1871 skulde afdrages paa Byggegjælden til det Smithske Legat 1,666 Rd. 64 Sk.;
2. at det fastsatte Beløb til Forrentning og Afbetaling, 6 % af 11,000 Rd.

eller 660 Rd., med og fra Decbr. Termin 1871 fastsattes til 6 % af (11,000 Rd. \div 1,666 $\frac{2}{3}$ Rd. =) 9,333 $\frac{1}{3}$ Rd. eller 560 Rd. aarlig;

3. at der aarlig oplagdes 100 Rd. til Kollegiets Hovedkapital, med Undtagelse af Aarene 1880 og 1890, i hvilke Aar Værelsernes Tapetsering og Maling forudsattes at skulle finde Sted, samt
4. at Kollegiets Hovedkapital, der nu udgjorde 22,356 Rd. 93 Sk., afrundedes med 43 Rd. 3 Sk. af Kassebeholdningen

Herefter vilde altsaa, medens de 1,500 Rd. anvendtes til en extraordinær Afbetaling paa Byggegjælden i Juni Termin 1871, de øvrige 1,000 Rd. anvendes og anbringes saaledes:

1. som rentebærende:

	(begge disse)	
a. ved extraordinær Afbetaling paa Byggegjælden	Summer	
b. disponibel Kassebeholdning	vilde være	166 Rd. 64 Sk.
	opbrugte i	500 — " —
	Tiden indtil	
	1895.	
c. extraordinært Oplæg i Juni 1871, til Hovedkapitalen		43 — 3 —
d. anticipando Oplæg i Juni 1871, hvorved der ogsaa i 1871 blev oplagt 100 Rd.		50 — " —
		759 Rd. 67 Sk.
2. a. Dækning af Underbalance i 1870	179 Rd. " Sk.	
b. Efori Udgifter i 1871	61 — 29 —	
	240 — 29 —	
		1,000 Rd. " Sk.

Konsistorium bifaldt Indstillingen under 22. Apr. 1871.

— Med Kollegiet er, som foran bemærket, forbundet nogle smaa Legater, der hidtil vare blevne udbetalte i Forbindelse med Kollegiets almindelige Distributs d. 15. Apr. og 15. Oktbr. af de Rentebeløb, der hævedes den nærmest foregaaende Termin. Da Distributsen foreløbig ophørte, vare de hidtidige Udbetalings-terminer ubekvemme, og Eforus forlagde dem da til de sædvanlige Terminer i Juni og Decbr., hvorom han under 12. Juni 1866 gjorde Indberetning til Konsistorium.

— Efter Andragende fra samtlige Kollegiets Alumner og i Henhold til Indstilling derom fra Eforus, har Konsistorium under 26. Novbr. 1869 bifaldet, at det yderste Hjørneværelse i Kollegiets Stueetage paa Skyggesiden benyttes af Alumnerne til en fælles Læsestue samt at, saa længe saadan Benyttelse finder Sted, den for en Alumnus bestemte Lejlighed paa anden Sal, som bestaar af 2 Værelser, bebos af 2 Alumner.

— Ved Skrivelse af 15. Marts 1870 har Konsistorium bemyndiget Eforus til i Henhold til Bekj. 29. Dec. 1866 at foranstalte Assurancen for Valkendorfs Kollegium forhojet med 10 %.

b. Borcks Kollegium.

I Skrivelse af 20. Oktbr. 1869 foreslog Eforus, Konf. Sibbern, foranlediget ved en Henvendelse fra en Del af Alumnerne, at man, for efterhaanden at erholde Alumnernes Værelser istandsatte, skulde lade tvende Lejligheder, som for Tiden vare ledige, og en tredje, som snart kunde ventes at blive det, henstaa ubenyttede til det kommende Foraar og Pladserne imidlertid være ubesatte, samt at for Fremtiden de Pladser, der bleve ledige, gjordes stipendieløse for det første Halvaar, og at de derved indvundne Beløb anvendtes til Værelsernes Udbedring.

For at Kollegiet imidlertid om muligt kunde blive underkastet en mere omfattende Reparation, hvorved det paa en Gang kunde blive sat i god og tidssvarende Stand, anmodede Konsistorium inspectores qvæsturæ og Kvæstor om at besigtige Kollegiets Bygninger i Forening med Bygningsinspektøren og derefter fremkomme med Forslag saa vel angaaende hvilke Arbejder, der skulde foretages, som angaaende de hertil fornødne Midlers Tilvejebringelse. I April Maaned 1870 frasagde Konf. Sibbern sig Eforiet, hvilket overdroges Prof. Nellemann, der fra sin Side bragte Sagen for Konsistorium ved Skrivelse af 21. Juni 1870.

Prof. Nellemann indsendte en Afskrift af Regnskaberne for Biennierne 1866—67 og 1868—69, hvoraf fremgik, at Kollegiets økonomiske Forfatning var meget mislig, i det mindste for Øjeblikket. Efter det sidst afsluttede Regnskab havde det et Deficit af c. 90 Rd., hvortil kom tvende ved hans Overtagelse af Eforatet forefundne, ubetalte Haandværkerregninger for Arbejde, udført i det forløbne Aar, paa c. 110 Rd. Det hele Underskud ved Aarets Begyndelse udgjorde altsaa c. 200 Rd. Derhos befandt Kollegiets Bygning sig i en højst brøstfældig og forfalden Tilstand, saaledes at en grundig og omfattende Reparation var uundgaaelig nødvendig. Det kunde heller ikke være tvivlsomt, at Bygningens slette Forfatning væsentlig havde været Skyld i, at der i de senere Aar havde maattet anvendes uforholdsmæssig meget paa de aarlige Reparationer, hvilke dog ikke havde forslaaet til at opretholde Bygningen i god Stand. Naar man gik ud fra, at en virkelig Istandsættelse af Bygningen, saaledes at den for en rimelig aarlig Udgift kunde holdes i god Vedligeholdelses Tilstand, vilde komme til at koste c. 2,500 Rd. eller mere, vilde det være indlysende, at Kollegiet ikke ved egne Kræfter kunde hjælpe sig til en anstændig og tidssvarende Existens for Fremtiden. Vilde man lade optage et Laan, som i en vis Tid skulde forrentes og afbetales, vilde det strax vise sig, at der, naar Forrentning og Amortisation skulde udredes, ikke vilde blive noget som helst tilbage til den stadige Vedligeholdelse. Kollegiets Indtægter vare, naar Udredelserne til Bilegaterne (Appendix) fradroges, c. 1,384 Rd. om Aaret. De faste og uundgaaelige aarlige Udgifter vare c. 1,094 Rd., og der blev altsaa c. 290 Rd. aarlig til Vedligeholdelse af Kollegiets Bygning, Have og Inventarium, et Beløb, som, selv under Forudsætning af, at Kollegiet befandt sig i god Vedligeholdelses Tilstand, ikke vilde være tilstrækkeligt til at afholde Vedligeholdelses Udgifterne og tilfældige Udgifter, saaledes at man undgik en bestandig voxende Underbalance. Han saa saaledes ingen anden Udvej, hvorved dette gamle og berømte Kollegium, som i Tidernes Løb havde huset mange af Danmarks første Mænd, og derved bidraget til, at de bleve, hvad de vare, end at det rige Kommunitet maatte komme det til Hjælp. Der kunde ikke let paavises noget, der var mere beslægtet med Kommunitetets egentlige Øjemed, Understøt-

telse af de studerende, end en Virksomhed, sigtende til at hjælpe de med Universitetet forbundne Kollegier. I hvilken Form denne Hjælp skulde ydes, henstillede han ganske; den maatte og burde formentlig være en saadan, at Kollegiet ikke blot kunde bringes ud af sin øjeblikkelige Forlegenhed, men ogsaa sættes i Stand til at holde sin fremtidige Økonomi i en saadan Stand, at man undgik Underskud.

Kvæstor afgav sin Erklæring d. 27. Juni. Han mindede om, at der ved kgl. Resol. 14. Juli 1850 *) til en Hovedreparation af Kollegiet blev bevilget det et rentefrit Laan af Kommunitetet paa 1,900 Rd., der efter Ministeriets Skrivelse af 26. Novbr. 1855 **) skulde afdrages med 100 Rd. aarlig fra Begyndelsen af Aaret 1851 at regne; Restgjælden blev paa denne Maade indfriet i 11. Decbr. Termin 1869. Bygningen og dens Inventarium var nu atter i en saa forfalden Tilstand, at den nødvendigvis maatte underkastes en meget omfattende Reparation, ikke alene for at Værelserne og Trappegangen kunde sættes i en sømmelig Stand, men tillige for at afværge, at Bygningen ikke skulde blive saa brøstfældig, at den ikke senere kunde istandsættes uden med en ganske uforholdsmæssig Bekostning. Efter et af Bygningsinspektør, Etatsr. Hansen, forfattet Overslag over Bekostningen ved Istandsættelsen vilde Udgifterne ved en grundig Reparation udgjøre 2,339 Rd. 66 Sk, heri dog ikke medtaget Udgifter til Maling af Façaden mod Gaden, for at Udgifterne ikke skulde løbe for højt op. Hertil kom da Underskudet 200 Rd., saa at der i alt skulde skaffes Udvej til 2,539 Rd. 66 Sk.; men da det var rimeligt, at der under Udførelsen af Arbejdet vilde fremkomme Udgifter, som ikke vare paaregnede, og da der desuden burde sørges for, at den nu værende Underbalance ikke ad Aare vilde gjentage sig, vilde Kollegiet formentlig til det omhandlede Arbejde og til Fyldestgørelse af sine øvrige Øjemed behøve en Kapital af 3,000 Rd. At skaffe Pengene ved Laan, som skulde afdrages og forrentes, vilde ikke være Stiftelsen til nogen Nytte, da den ved Siden af de øvrige, dels faste, dels uundgaaelige, løbende Udgifter umulig vilde kunne paatage sig Udredelsen deraf, naar Bygningen ikke atter skulde forfalde. Uagtet det tidligere Laan fra Kommunitetet var rentefrit, havde dog det aarlige Afdrag af 100 Rd. for en meget væsentlig Del bidraget til Kollegiets slette Status; uden denne Udgift vilde der hvert Aar være blevet noget midlertidig frugtbargjort, som efter al Sandsynlighed vilde have været tilstrækkeligt til de nu forestaaende Udgifter. Kollegiet kunde ikke hjælpes ud af sin Nød uden ved en Gave af den Størrelse, som nu udfordredes. Han indstillede derfor, at Konsistorium vilde søge Ministeriets Samtykke til, at der paa Finanslovsforslaget f. 1871—72 under Kommunitetets Budget maatte optages en Understøttelse af 3,000 Rd. til Kollegiet.

Konsistorium tiltraadte denne Indstilling i Skrivelse til Ministeriet af 7. Juli 1870. Paa det nævnte Finanslovsforslag optoges under Kommunitetets Udgiftspost 11. til en Istandsættelse af Boreks Kollegium 3,000 Rd. Ved Finansloven f. 1871—72 bevilgedes imidlertid 2,000 Rd. Med Hensyn til den senere, i 1878 atter nødvendig blevne Hovedreparation maa henvises til Aarb. f. 1878—79, S. 815.

*) Lindes Medd. 1849—56, S. 817.

**) Lindes Medd. 1849—56, S. 819.

— Alumnus paa Borecks Kollegium, cand. theol. N. N., blev i Febr. 1868 udnævnt til Kateket hos Pastor Nielsen i Kjøbenhavn. Ved under 12. Maj at indberette dette til Konsistorium udtalte Eforus, Konf. Sibbern, at i Henhold til Univ. Fund. 7. Maj 1788 VI. § 2 Nr. 5, der bestemmer, at ingen, som ligger paa et Kollegium, maa have »Betjening eller Plads og Indkomster andensteds« i Forbindelse med den følgende Passus »men saa snart en andensteds bliver forsørget«, maatte han anse den paagjældende Alumnus, hvis hele Løn var c. 150 Rd., for berettiget til at faa Stipendiet fuldt udbetalt til medio Maj, til hvilken Tid han forlod Kollegiet. Dette bifaldt Konsistorium ved Skrivelse af 23. Maj 1868*).

Ved Skrivelse af 24. Decbr. 1870 bemyndigede Konsistorium Eforus for Borecks Kollegium til selv at foretage Uddelingen af de til det Boreckske Legat hørende Understøttelser, dels til Fattige og Husarme, dels til syge Studenter extra collegium Mediceum.

I Anledning af, at Eforus i Skrivelse til Konsistorium af 19. Decbr. 1865 havde ytret, at en ledig Alumnusplads formentlig uden Opslag kunde bortgives til en forhen værende Alumnus, der havde opgivet sin Plads, førend Tiden var udløbet, og nu ønskede atter at optages paa Kollegiet, udtalte Konsistorium under 11. Jan. 1866, at det paa Grund af Bestemmelsen i Univ. Fund. 7. Maj 1788 VI. § 2 Nr. 10 ansaa det for rettest, at der paa sædvanlig Maade gjordes Opslag om den ledige Plads.

Ved Skrivelse af 10. Novbr. 1865 har Konsistorium bemyndiget Eforus til i Henhold til Bekj. 6. Febr. 1857 at foranstalte Assurancesummen for Borecks Kollegium forhøjet med 10 %. Lignende Bemyndigelse meddelte Konsistorium Eforus under 15. Marts 1870 i Henhold til Bekj. 29. Decbr. 1866.

c. *Elers Kollegium.*

Ved at tilstille Eforus for Elers Kollegium Ansøgningerne om en ledig Eneplads, indstillede Overlæge, Dr. med. Ørsted stud. jur. Trojel til paa Grund af Slægtskab at erholde denne. I Skrivelse til Konsistorium af 30. Decbr. 1863 udtalte Eforus imidlertid, at det kunde være tvivlsomt, om Fundatsens Bestemmelser angaaende Familiens ubetingede Fortrinsret havde Anvendelse paa de senere oprettede Pladser, til hvilke ingen fundatsmæssig Distributs var henlagt, og særlig havde Universitetet Interesse af, at de 4 Enepladser kunde søges forbeholdte for Kandidater eller videre komne studerende. Da imidlertid Overlæge Ørsted var afgaaet til Armeen umiddelbart efter at have tilstillet Eforus Ansøgningerne, vilde denne ikke gjøre nogen Modindstilling, men kun foranledige en nærmere Overvejelse af det opkastede Spørgsmaal. Konsistorium udnævnte derefter stud. jur. L. T. Trojel, dog saaledes, at han først flyttede ind, naar Indkvarteringen paa Kollegiet var ophørt. Hans Stipendietid regnedes derhos først fra hans Indflytning.

I en Indstilling til Konsistorium af 23. Decbr. 1865 om Bortgivelsen af en ledig theologisk Alumnusplads udtalte Eforus, at naar det i Fundatsen hedder, at der til andre Pladser end de theologiske, som skulde være forbeholdte for Kandidater, kræves »in examine Philosophico censura Laudabilis eller Haud illaudabilis«, syntes hermed forudsat, at ingen Student i det første akademiske Aar

*) Jfr. hermed den foran S. 546 ff. omtalte Sag.

skal have Adgang til Kollegiet. Konsistorium udtalte sig ikke om Spørgsmaalet, men valgte en ældre Student.

— Eforus har ved Skrivelse til inspector collegii af 19. Marts 1868 udtalt, at ingen Beboer af Kollegiet maa tage nogen til Huse hos sig. Undtagelse fra denne Regel kræver særlig Bevilling af Eforus, og denne Bevilling kan kun ventes meddelt, naar den, der midlertidig ønskes indtaget paa Kollegiet, er Student og Broder til den, fra hvem Ønsket udgaar, ligesom der i et saadant Tilfælde vil blive forlangt udtrykkelig Indvilgelse for Kontubernalens Side.

Da Enkegrevinde Moltke, f. Bardenfleth, i Sept. 1869 havde frasagt sig den hende tillagte, ved Fundatsen hjemlede Nominationsret, blev, efter forudgaaet Bekjendtgjørelse, hvorved indkaldtes de af Jørgen Elers og Hustru Anna Margrethe Wandals Familie, der maatte anse sig berettigede til at udøve denne Ret, Gehejmraadinde M. M. C. Rosenørn, f. Brinck-Seidelin, g. m. da værende Kirke- og Undervisningsminister, Khr. E. E. Rosenørn, ved Konsistoriums Skrivelse af 19. Febr. 1870 anerkjendt som nominationsberettiget.

Efter Indstilling af Eforus har Konsistorium under 6. Novbr. 1869 bemyndiget denne til af Kollegiets til midlertidigt Oplæg i Kvæsturen i Juni Termin 1868 indbetalte Overskud at godtgjøre Portneren Resten af hans Udlæg ved Bygningsarbejdet ved Indretningen af Kjøkkenet i Kollegiebygningens Kjælder med 268 Rd. 45 Sk. Tidligere var hertil udbetalt 100 Rd.

— Ved Skrivelse af 24. Sept. 1870 bevilgede Konsistorium, efter Indstilling fra Eforus, at der i det forrige Portnerkjøkken — en i Gaarden frit liggende Bygning — anbragtes en Styrtebads Indretning, og at Kollegiets Kasse afholdt den dertil beregnede Udgift 166 Rd. 64 Sk. samt et aarligt Tillæg af 20 Rd. til Portneren som Godtgjørelse for Afstaaelsen af det ham hidtil overladte Rum, der var nødvendigt til Indretningen af Styrtebadet. Lejen for dette Rum havde nemlig tidligere udgjort en Del af den aarlige Portnerløn. End videre bevilgede Konsistorium under 11. Febr. 1871, at der af Kollegiets Kasse maatte afholdes Udgiften til Anskaffelse og Opsætning af en Kakkellovn i Badeværelset 93 Rd. 43 Sk. dog saaledes, at Kollegiets Beboere selv skulle bære Udgifterne ved Badeværelsets Opvarmning.

Ved Skrivelse af 15. Marts 1870 har Konsistorium bemyndiget Eforus til i Henhold til Bekj. 29. Decbr. 1866 at foranstalte Assurancesummen for Elers Kollegium forhøjet med 10 %.

5. Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet.

a. Forøgelse af Portionernes Tal, Tidsgrænsen for deres Nydelse m. m.

Det er i Lindes Medd. f. 1857—63 S. 590 omtalt, at Ministeriet i Anledning af en Indstilling fra Konsistorium om, at der maatte blive oprettet 20 nye Portioner af Kommunitetsstipendiet, under 23. Novbr. 1863 havde meddelt det, at den for Forslaget paaberaabte Kjendsgjæring, at de studerendes Antal var i Stigen, gjorde Ministeriet det betænkeligt ved det Middel, som laa i en Forøgelse af Beneficierne, at befordre Tilgangen af studerende ved Universitetet.

Under 15. Febr. 1864 bragte Konsistorium atter Sagen frem. Det var vel saa, udtalte det, at der i Aarene 1862 og 1863 havde fundet en usædvanlig stor

Tilgang Sted af studerende til Universitetet, idet Antallet af dem, der i disse 2 Aar havde bestaaet Afgangsexamen ved de lærde Skoler eller Adgangsexamen ved Universitetet, i Følge de officielle Fortegnelser havde udgjort for hvert Aar 203, medens Gjennemsnitstallet af nye studerende for de 5 Aar 1857—61 var omtrent 163. Herved maatte imidlertid bemærkes, at Konsistorium ingenlunde havde paaberaabt sig denne usædvanlige Tilgang i de 2 sidste Aar som et Motiv for Kommunitetsstipendiernes Forøgelse. De Oplysninger, som Stipendiebestyrelsen havde forelagt om det uforholdsmæssig store Antal af Ansøgere om Kommunitetet, der meldte sig ved hver Vakance, omfattede et Tidsrum af 10 Aar, og da Adgangen til at søge Kommunitetsstipendiet i Regelen kun stod aaben for dem, som havde studeret et Aar ved Universitetet, vilde der saaledes kun ved den sidste Vakance i Sept. 1863 have kunnet være Tale om, at den extraordinære Tilgang af studerende i 1862 kunde have udøvet nogen Indflydelse. Det stod altsaa fast, at der, selv bortset fra den usædvanlige Tilgang af studerende i de 2 sidst forløbne Aar havde vist sig en overordentlig stor Træng til en Udvidelse af Stipendiernes Antal, og Konsistorium havde derfor ogsaa i sin Skrivelse af 9. Novbr. 1863 *) kun henpeget paa det Motiv for en saadan Udvidelse, der naturlig maatte ligge i den Forøgelse af de studerende var ved Universitetet, som stod i Forbindelse med en Forøgelse af Folkemængden i Landet i det hele. Der kunde saaledes kun være Spørgsmaal om, hvorvidt man, uagtet det erkjendtes, at der, selv under en normal Tilgang af studerende var en særdeles stor Træng til at forøge Antallet af Stipendierne, vilde unnlade dette, fordi man frygtede for, at en saadan Forøgelse vilde virke til en Udvidelse af de studerendes Tal. Konsistorium kunde imidlertid ikke anse et saadant Hensyn for tilstrækkelig begrundet. Det var ganske vist lidet heldigt, naar der til Universitetet kom et stort Antal studerende, hvis økonomiske Forhold vare af den Beskaffenhed, at de maatte have offentlig Understøttelse for at kunne fortsætte deres Studeringer; men Konsistorium var overbevist om, at et Tillæg af 20 Kommunitetsstipendier til de nu værende i den omspurgte Henseende vilde være uden nogen som helst Betydning. Det vilde med Hensyn hertil være tilstrækkeligt at henpege paa, at skjønt der i en Række af Aar havde været stor Konkurrence om de vakante Stipendieportioner, og skjønt dette havde haft til Følge, at disse Stipendier i længere Tid i Regelen kun vare blevne givne til studerende, som havde studeret i flere Aar, var desuagtet Antallet af nye studerende ved Universitetet i de 2 sidst forløbne Aar voxet. Grunden til, at saa mange unge Mennesker førtes ind paa den studerende Vej, uagtet det lod sig forudse, at de ved Udgangen fra Skolen vilde staa uden Understøttelse fra Hjemmet eller andre Forsørgere, laa i ganske andre Forhold, og der var derfor ikke nogen Anledning til at befrygte, at en Forøgelse af Kommunitetsstipendiernes Tal skulde virke til en forøget Tilgang af trængende studerende ved Universitetet. Det maatte saaledes vistnok erkjendes, at det af Ministeriet paaberaabte Hensyn ikke med Grund kunde indeholde nogen Hindring for, gennem en Forøgelse af Stipendieportionernes Tal, at søge at formindske den uforholdsmæssig store Konkurrence, der i længere Tid havde været om disse Pladser, og derigjennem at bidrage til en Fjernelse af de Ulemper i forskellige Retninger, som utvivlsomt vare forbundne med denne Konkurrence. Konsistorium gjentog, at det dog maatte

*) Lindes Medd. 1857—63 S. 590.

anses for mærkeligt, om man paa en Tid, hvor Kommunitetets Midler anvendtes i videste Omfang i Retninger, som laa uden for deres oprindelige Bestemmelse, og undertiden endog i Retninger, som vare Universitetet aldeles uvedkommende, vilde have Betænkelse ved at anvende dem efter deres oprindelige Øjemed til Understøttelse for trængende studerende, skjønt det var notorisk, at der var en stor Trang i denne Retning tilstede. Konsistorium havde derfor det faste Haab, at Ministeriet ved paa ny at tage Sagen under Overvejelse vilde finde, at der var fuld Opfordring til at gaa ind paa det Forslag, som det havde indstillet i Skrivelse af 9. Novbr. 1863.

I sin Svarskrivelse af 15. Sept. fastholdt Ministeriet sin tidligere udtalte Betænkelse ved at gaa ind paa Forslaget. Derimod mente det, at der under de stedfindende, extraordinære Forhold turde være en særlig Opfordring til at søge Midler udvirkede til at yde de studerende, som efter at have taget Afgangsexamen ved de slesvigske Skoler droge til Kjøbenhavns Universitet, den Hjælp, hvortil de efter Ministeriets Overbevisning i højere Grad end sædvanligt nu vilde være trængende, paa Grund af, at Understøttelse fra Hjemmet kunde forudses, under de for mange af dem trykkende Omstændigheder, at ville enten ganske udeblive eller blive dem saa sparsomt tildelt, at der var Feje til her at lade Kommunitetet komme dem særlig til Hjælp. Herom begjærede Ministeriet Konsistoriums Erklæring tillige med Forslag baade om Størrelsen af det Beløb, som antoges passende for Øjemedet, og om Maaden, hvorpaa Fordelingen af dette burde ske.

Efter Konsistoriums Anmodning udtalte Bestyrelseskomiteen for Kommunitetets Stipendievæsen sig herom i en Erklæring af 27. Sept. Komiteen mindede om, at saa vel Konsistorium som Stipendiebestyrelsen i de senere Indstillinger, hvori man havde andraget paa det af Ministeriet under 6. Juni 1864 (se neden for) bevilgede Beløb af 1000 Rd. til Understøttelse for studerende, som paa Grund af Krigsforholdene vare udelukkede fra Understøttelse fra Hjemmet, havde udtalt, at der, saaledes som Forholdene i Aarets Løb havde stillet sig, maatte erkjendes ikke at være tilstrækkelig Anledning til at forøge Antallet af de ordinære Kommunitetsstipendier. Derimod var der for Tiden en særdeles stor Trang tilstede til de af Ministeriet paapegede Understøttelser. De slesvigske studerende her ved Universitetet vare under de nu værende Forhold aldeles udelukkede fra de forholdsvis betydelige Stipendier, som uddeltes af Skolerne eller Magistraterne i de slesvigske Byer. En fortsat Nydelse af saadanne Stipendier, som tidligere vare tillagte enkelte studerende, var blevet gjort afhængig af, at vedkommende i Fremtiden vilde studere i Kiel eller ved et andet tysk Universitet. For mange af de slesvigske studerende var Understøttelsen fra Hjemmet ganske ophørt eller væsentlig indskrænket, fordi den fjendtlige Okkupation enten havde medført Ophøret af Familiens Erhverv eller paalagt denne betydelige økonomiske Byrder. Selv det Tilfælde var mødt, at der var nægtet en studerende Understøttelse fra Hjemmet, naar han vilde vedblive at studere ved Kjøbenhavns Universitet. Der var saaledes vistnok særlig Opfordring til at søge udvirket en Bevilling til det af Ministeriet angivne Øjemed.

Stipendiebestyrelsen henledede imidlertid tillige Opmærksomheden paa et andet Forhold, som ligeledes vilde gjøre en ekstraordinær Bevilling af Kommunitetets Midler særdeles ønskelig. Det kunde nemlig allerede nu forudses, at der ved den næste Uddeling af Kommunitetsstipendiet vilde melde sig en stor Del tidligere Alumner, der paa Grund af Krigen havde mistet Stipendiet, og som i Hen-

hold til Ministeriets Skrivelse af 8. Decbr. 1849*) havde Fortrinsret til at erholde Stipendiet, naar de vendte tilbage til Universitetet efter at være permitterede fra Krigstjenesten. Efter en Opgivelse fra Regensprovsten var det endog sandsynligt, at der vilde melde sig flere saadanne tidligere Alumner (omtrent 17), end der vilde blive Vakancer (sandsynligvis 12 à 13). Da saaledes næppe alle de Alumner, der i Henhold til det dem ved den nævnte Skrivelse af 8. Decbr. 1849 givne Tilsagn havde gjort sikker Regning paa ved deres Tilbagekomst fra Krigen at gjenerholde Stipendiet, vilde kunne opnaa dette, maatte Stipendiebestyrelsen indtrængende andrage paa at komme i Besiddelse af et Beløb, hvoraf der kunde gives en til Kommunitetsstipendiet svarende Understøttelse til saadanne tidligere Alumner, som vare vendte tilbage fra Krigstjenesten, men ikke kunde faa Stipendiet paa ny ved næste Vakance. Men selv om der mod Forventning skulde blive saa mange Vakancer ved den næste Stipendieuddeling, at alle tidligere Alumner, som vare vendte tilbage fra Krigen, paa ny kunde faa Stipendiet, saa vilde dog det Forhold indtræde, at man vilde være aldeles udelukket fra at give Stipendiet til andre studerende, som søgte derom. Blandt disse Ansøgere vilde der utvivlsomt være mange, som i enhver Henseende vare fuldkommen kvalificerede, og med Hensyn til hvilke der ikke vilde være mindste Tvivl om, at de for saa vidt Stipendiebestyrelsen frit kunde raade over nogle Pladser, vilde erholde Stipendiet. Ogsaa saadanne studerende, som med god Føje havde gjort Regning paa Understøttelse af Kommunitetet ved indtrædende Vakance, burde man kunne komme til Hjælp ved særlige Understøttelser, svarende til Kommunitetsstipendiet, for at ikke den aldeles ekstraordinære Tilbagevenden af tidligere Alumner ved næste Vakance skulde blive dem til alt for stort Afbræk i deres Studerers Fremme. Saadanne Understøttelser maatte anses for saa meget mere nødvendige, som Adgang til Selverhverv ved Informationer under de nu værende Forhold var væsentlig indskrænket for de studerende, ligesom mange studerende, navnlig fra Jylland, endnu paa Grund af Krigsforholdene vilde være udelukkede fra al Undertøttelse fra Hjemmet.

Saa vel det Beløb, der vilde behøves til Understøttelse for Slesvigere, som de nys nævnte ekstraordinære Understøttelser til tidligere Alumner, kunde formentlig bevilges under et. Stipendiebestyrelsen antog, at en Sum af 2000 Rd. vilde være passende til nogenledes at afhjælpe den Trang, som vilde være tilstede i de angivne Retninger. Den henstillede, om det maatte findes rigtigst at overlade til den at foranstalte Uddelingen af den Sum, som maatte blive bevilget, eftersom den bedst vilde kunne overskue alle herhen hørende Forhold og Omstændigheder.

I Overensstemmelse med denne Erklæring, som Konsistorium ganske tiltraadte, gjorde det under 31. Oktbr. fornøden Indstilling til Ministeriet. Efter et af Ministeriet under Behandlingen af Finanslovsforslaget f. 1865—66 stillet Ændringsforslag bevilgedes det omspurgte Beløb 2000 Rd. under Kommunitetets Udgiftspost 1, men med den Indskrænkning i Anvendelsen, at Understøttelsen kun kunde tilstaaes dels studerende, som havde taget Afgangsexamen ved slesvigske Skoler, og ønskede at fortsætte deres Studeringer ved Københavns Universitet, dels saa-

*) Lindes Medd. f. 1849—56 S. 850.

danne studerende, som havde maattet opgive Kommunitetsstipendiet paa Grund af Indkaldelse til Krigstjeneste, men paa Grund af manglende Vakance blandt Alumnerne ikke ved deres Tilbagekomst igjen kunde indtræde i dets Nydelse ved næste Vakance. Derimod udelukkedes saadanne studerende fra Understøttelse af dette Beløb, som maatte findes kvalificerede til Understøttelse, men paa Grund af den stærke Tilstrømning af tidligere Alumner ikke vilde kunne komme i Betragtning ved Stipendiets Uddeling. Ved under 4. Maj 1865 at sætte Konsistorium i Kundskab herom, tilføjede Ministeriet, at det overlod til Stipendiebestyrelsen at foranstalte Uddelingen af det saaledes extraordinært for Finansaaret 1865—66 bevilgede Beløb.

Da Misforholdet mellem Antallet af de studerende, der søgte Kommunitetsstipendiet, og Antallet af de Pladser, som halvårlig kunde bortgives, fremdeles vedblev i samme Udstrækning som før, fornyede Stipendiebestyrelsen under 24. Apr. 1869 sin Indstilling. Ved de 9 Vakancer som faldt efter Krigsaaret 1864, havde der været mellem 127 og 163 ikke privilegerede Ansøgere, af hvilke ulige de fleste efter deres Trang og deres akademiske Forhold i det hele maatte anses for fuldkommen kvalificerede til at nyde Kommunitet, medens de ledige Pladser, efter Fradrag af dem, der maatte bortgives til privilegerede, kun havde udgjort mellem 12 og 28. Følgen af dette Misforhold var, at der hengik længere Tid, efter at vedkommende havde været immatrikulerede ved Universitetet, før de kunde komme i Betragtning ved Stipendiets Bortgivelse. Flertallet af Alumnerne opnaaede saaledes først Stipendiet i det tredje eller fjerde akademiske Aar. At dette var i Strid med Stipendiets Hensigt, fremgik allerede af den Omstændighed, at det efter de nu gjældende Regler bortgaves for 4 Aar, og det behøvede ikke nærmere at paavises, hvor uheldigt dette Forhold maatte virke i forskjellige Retninger. Selv for de studerende, der opnaaede Stipendiet, hengik der flere Aar, i hvilke de, for at erhverve det fornødne til Livets Ophold, maatte anvende en stor Del af deres Tid paa slet betalte Informationer, hvad naturligvis igjen indvirkede i højeste Maade trættende og sløvende paa det hele Studium. Den Forlængelse af Studietiden, der saaledes blev en Nødvendighed for trængende studerende, hvoraf der fandtes mange ved vort Universitet, paavirkede igjen ved Exempels Magt de i økonomisk Henseende mere gunstig stillede studerende, og de uheldige Følger af det oven for paapegede Misforhold gjorde sig saaledes gjældende i en større Udstrækning, end man ved første Øjekast skulde antage. Man kunde vel noget afværge disse Ulemper ved at gjøre det til Regel kun at bortgive Stipendiet til yngre studerende, med Tilsidesættelse af alle ældre, lige saa kvalificerede Ansøgere; men dette Middel vilde over for dem, der efter de hidtil fulgte Regler maatte tro sig nær ved Maalet, være saa haardt og ubilligt, at Stipendiebestyrelsen ikke havde troet at burde bringe det i Anvendelse.

Naar Stipendiebestyrelsen nu androg paa en Forøgelse af Stipendieportionernes Antal som midlertidig Foranstaltning, fik Forslaget derved en væsentlig forskjellig Karakter fra det tidligere stillede Forslag, hvortil kom, at Forholdene i det hele taget vistnok stillede sig anderledes end i 1863. Forskjellige Data, derunder at Antallet af dem, der i 1868 havde bestaaet Afgangsexamen ved Universitetet (c. 200) var ikke lidet mindre end i de foregaaende 3 Aar (c. 230 aarlig), tydede paa, at Antallet af dem, der bestemte sig til den akademiske

Bane, var i Aftagende, hvilket ganske naturligt stod i Forbindelse med, at Embedskandidaternes Udsigter for Tiden vare overordentlig slette.

Det turde derfor vistnok haabes, at der i sin Tid vilde indtræde et gunstigere Forhold mellem Antallet af de ledige Stipendieportioner og Ansøgenes Mængde. Imidlertid var det en Selvfølge, at selv om Tilgangen til den studerende Vej for Tiden var noget mindre end før, vilde en Udjævning af det nu værende store Misforhold i den foran nævnte Henseende først om nogle Aar kunne indtræde. Der syntes derfor at være god Anledning til ved en midlertidig Forhøjelse af Stipendieportionernes Antal at formindske den store Konkurrence, som for Tiden var tilstede, og derved at bøde paa de skadelige Følger, som denne drog efter sig. Tanken om, at det i Aar var 300 Aar siden, at Kommunitetet blev stiftet, turde indeholde en særlig Opfordring til at træffe en Foranstaltning, hvorved Kommunitetet med sine rige Midler blev i Stand til fuldere og kraftigere at virke for sit egentlige Formaal, end nu i adskillige Aar havde kunnet være Tilfældet. Det var derhos indlysende, at den Betragtning, der laa til Grund for Ministeriets Modstand mod det i 1863 fremkomne Forslag, ingen Anvendelse fandt paa den foran nævnte Foranstaltning paa Grund af dennes rent midlertidige Karakter.

Antallet af Stipendieportionerne var for Tiden fastsat til 130, hvori de privilegerede Stipendiepladser vare indbefattede, dog saaledes, at der, dersom Antallet af de i Regl. 11. Febr. 1848 § 4 nævnte privilegerede Stipendiater nogen Sinde paa en Gang skulde overstige 20, havdes Adgang til saa mange flere ordinære Stipendieportioner, som der var flere end 20 privilegerede Stipendiater, saa at Antallet af de ordinære Kommunitetsstipendier, som kunde søges, ingen Sinde blev mindre end 110. Stipendiebestyrelsen foreslog nu, at Stipendieportionernes Antal midlertidig blev forhøjet til 150 med den foran nævnte Udvidelsesret, hvis de privilegeredes Antal skulde overstige 20. For saa vidt dette Forslag maatte blive billiget, burde Forholdet imidlertid ordnes saaledes, at de nye tilkomne Pladser ikke, efter at have bestaaet i en vis nærmere fastsat Tid, alle inddroges paa en Gang, hvilket jo vilde have til Følge, at der ingen Vakancer blev i det sidste Halvaar efter disse Pladsers Ophør og muligvis forholdsvis meget faa ved det paafølgende Halvaar. Stipendiebestyrelsen indstillede derfor, at Forøgelsen med 20 Pladser vedblev i 4 Aar, og at disse Pladser derefter inddroges i de følgende 5 Aar med 2 Pladser ved hver Vakance.

I Forbindelse med dette Forslag bragte Stipendiebestyrelsen tvende andre Punkter, Stipendierne vedrørende, under Forhandling. Det første angik Tiden for Stipendiernes Bortgivelse. Denne var nu 4 Aar for alle, dog at ingen kunde oppebære Stipendiet længere end til d. 1. Marts eller 1. Sept., som fulgte nærmest efter den af ham bestaaede Embedsexamen. Den Forandring, som i saa Henseende ved Regl. 11. Febr. 1848 var sket i det ældre Regl. 30. Juli 1818, kunde i det hele betegnes saaledes, at den absolute Grænse for Stipendietiden var blevet forlænget fra 3 til 4 Aar. Der kunde ikke være nogen Tvivl om, at det almindelige Princip, som laa til Grund saa vel for den nu gjældende som for den tidligere Ordning, havde været, at Kommunitetsstipendiet tildeltes de studerende i de første Aar af deres Universitetsstudium, — dog ikke det allerførste, jfr. Regl. 11. Febr. 1848 § 3 Nr. 2, — og oppebares af dem i saa lang Tid, som de efter Rimelighed vilde behøve til dette Studiums Afslutning. Berettigelsen

for dette Udgangspunkt laa selvfølgelig i, at Kommunitetsstipendiet, som det største akademiske Beneficium, i denne Form vilde være i Stand til fuldest og kraftigst at virke for sit Formaal, og Stipendiebestyrelsen turde gaa ud fra, at man ikke vilde forlade dette Grundprincip, der efter udførlige, derom førte Forhandlinger blev stadfæstet i 1848, og som ligeledes havde været bestemmende for Ordningen af mangfoldige andre akademiske Stipendier. Ved Gjennemførelsen af Principet gjaldt det naturligvis om, at Stipendietiden som absolut Grænse for Stipendiets Nydelse hverken sattes for kort eller lang. I først nævnte Henseende kom navnlig den Betragtning frem, at den trængende studerende bragtes i en højst uheldig Stilling naar han, efter en Gang at have opnaaet dette betydelige Stipendium, uden egen Brøde mistede det igjen, førend han var naaet til at afslutte sit Universitetsstudium. Ofte vilde han ved Opnaaelsen af Stipendiet have opgivet andre Indtægtskilder, især Informationer. Efter Stipendiets Ophør var det ham maaske ikke muligt igjen at opnaa saadanne, og under alle Omstændigheder vilde en Gjenoptagelse af slikt Arbejde være dobbelt besværende, efter at han var kommet sin Embedsexamen nærmere og vanskelig kunde afse nogen Tid fra sin Forberedelse til denne. Som ved al anden Understøttelse gjaldt det ogsaa her at give sin Understøttelse paa en saadan Maade, at den virkelig førte til det tilsigtede Maal, og naar man under Tiden til Fordel for en kortere Stipendietid og det deraf følgende større Stipendieantal paaberaabte sig den almindelige Sætning om Konkurrencens Gavnlighed, oversaa man, at Stipendiet ikke var Vederlag for et Arbejde, men en Understøttelse, hvis Nytte var væsentlig betinget af dens Tilstrækkelighed. Paa den anden Side var det imidlertid en uafviselig Fordring, at den absolute Grænse for Stipendiets Nydelse ikke gjordes for vid. En for lang Stipendietid fristede den studerende til at gjøre Brug af Stipendiet i længere Tid, end virkelig behøvedes, og kunde saaledes medvirke til en uforholdsmæssig Forlængelse af Studietiden. Det maatte nu vistnok erkjendes, at saaledes som Forholdene for Tiden stillede sig med Hensyn til Stipendiernes Bortgivelse, indtraadte der oftere Tilfælde, hvor en Stipendietid af 4 Aar var uforholdsmæssig lang. Stipendiebestyrelsen havde vel det Haab, at en formindsket Konkurrence i Fremtiden vilde gjøre det muligt at give Stipendiet til studerende paa et tidligere Trin i deres Studium, end nu var muligt, og hertil sigtede netop ogsaa det først fremsatte Forslag. Men dels af Hensyn til den nærmest forestaaende Tid, dels fordi det dog altid var uvist, hvorledes Forholdet i denne Henseende fremtidig vilde stille sig, androg Stipendiebestyrelsen paa, at der gaves den Bemyndigelse til at uddele Stipendiet allernativt for 4 eller 3 Aar, ved hvilket Valg man selvfølgelig vilde lade sig bestemme af de i det foregaaende angivne Hensyn. For at denne Foranstaltning skulde kunne opnaa sin fulde Hensigt, forudsatte Stipendiebestyrelsen derhos, at man ogsaa med Hensyn til en Stipendietid af 3 Aar vilde følge den Regel, som for Tiden nøje blev paaset, nemlig kun at bevilge en Forlængelse under ganske særegne, bestemt paaviselige Omstændigheder, saasom naar Sygdom, Krigstjeneste eller andre uforudsete Forhold havde forhindret en ellers flittig og brav Stipendiat fra at fuldende sit akademiske Studium.

At opstille en Stipendietid af 2 Aar som fuldstændig normal jævnsides med 4 og 3 Aar, fraraadede Stipendiebestyrelsen. Der vilde herved ske Brud paa den Regel, som utvivlsomt burde være den almindelige, at Stipendiet uddeltes til yngre studerende og for saa lang Tid, som disse efter Rimelighed behøvede til

Afslutning af deres Universitetsstudium. Imidlertid maatte det indrømmes, at der undtagelsesvis vilde kunne møde Tilfælde, hvor det vilde være fuldkommen stemmende ikke blot med Billighed, men ogsaa med Stipendiets eget utvivlsomme Formaal, at bortgive det til studerende, der stode deres Embedsexamen nærmere; Stipendiebestyrelsen nævnede i saa Henseende eksempelvis, at en flittig og flink studerende hidtil ikke havde været trængende, men senere blev det ved sin Forsorgers Død eller ved væsentlige Forandringer i hans økonomiske Stilling. Med Hensyn til slige Tilfælde ansaa Stipendiebestyrelsen det for hensigtsmæssigt, at der gaves den Bemyndigelse til undtagelsesvis, hvor særlige Omstændigheder talte derfor, at tildele Stipendiet for 2 Aar til ældre studerende. Det sidste Punkt burde maaske udtrykkelig optages i Bemyndigelsen for at modarbejde, at yngre studerende, der i Virkeligheden stode fjærnere fra deres Embedsexamen, indgave Ansøgning om det kortere Stipendium, hvortil de ellers let vilde blive fristede, dels fordi de vilde antage, at det var lettere at opnaa Stipendiet for 2 Aar end for længere Tid, dels fordi de under det økonomiske Tryk, de vare undergivne, gjorde sig Illusioner om, i hvilken Tid de kunde fuldende deres Studium.

Endelig gjorde Stipendiebestyrelsen Indstilling angaaende Bortgivelsen af de Regenspladser, som ved hver Vakance bleve ledige, fordi en Del Kommunitetsalumni ikke ønskede at gjøre Brug af den dem givne Adgang til at erholde Fribolig paa Regensen. Om Bortgivelsen af disse Pladser indeholdtes ikke nogen Bestemmelse i Regl. 11. Febr. 1848; mulig havde man antaget, at Tilfældet ikke vilde indtræde, fordi der allerede efter Regl. 1848 var flere Kommunitetsalumni (120, nu 130) end Regensalumni (100). Erfaringen havde imidlertid vist, at der ved hver Vakance blev nogle Regenspladser tilovers. Ved kgl. Resol. 19. Avg. 1848*) blev det bestemt, at disse Pladser, der selvfølgelig kun kunde bortgives for $\frac{1}{2}$ Aar ad Gangen, skulde bortgives af Konsistorium. Det maatte imidlertid anses for højst uregelmæssigt, at Stipendiebestyrelsen, der var kompetent til at bortgive Kommunitetsstipendiet med tilhørende Regensbeneficium, manglede Bemyndigelse til at uddele det sidste, mindre Beneficium alene, og da denne Anomali, voldte en Del praktisk Ulejlighed, androg Stipendiebestyrelsen paa, at der gaves den Bemyndigelse til ogsaa at bortgive disse saakaldte ekstraordinære, halvvaarlige Regenspladser.

Stipendiebestyrelsen indstillede altsaa:

1. at Antallet af de ordinære Kommunitetsstipendier i 4 Aar forhøjedes med 20, med den i Regl. 11. Febr. 1848 § 2 omtalte Udvidelsesret, hvis de privilegeredes Antal skulde overstige 20, og, saaledes, at disse 20 midlertidige Pladser efter 4 Aars Forløb inddroges med 2 i hver af de paafølgende 10 Vakancer, — samt at det fornødne Forslag herom optoges i Udkastet til Finansloven f. 1870—71;
2. at Stipendiebestyrelsen strax bemyndigedes til at uddele Kommunitetsstipendiet alternativt for 4 eller 3 Aar samt til undtagelsesvis, hvor særlige Omstændigheder talte derfor, at bortgive Stipendiet for 2 Aar til ældre studerende;

*) Selmers Aarb. f. 1848, S. 5 og Lindes Medd. f. 1849—56, S. 849.

3. at den Konsistorium i Regl. 1848 § 14 givne Bemyndigelse til at forlænge Stipendiet for $\frac{1}{2}$ Aar ogsaa kom til Anvendelse paa de kortvarigere Stipendier, samt
4. at Stipendiebestyrelsen bemyndigedes til at bortgive de Regenspladser, som ikke maatte blive ansøgte af Kommunitetsalunner, for $\frac{1}{2}$ Aar til andre studerende, under Forudsætning af, at disse i øvrigt i Henhold til Bestemmelserne i Regl. 11. Febr. 1848 dertil vare kvalificerede.

Efter at Kvæstor havde udtalt sig om disse Forslag, indstillede Konsistorium dem i Skrivelse af 4. Juni i Henhold til de i Erklæringen fremførte Grunde til Approbation. Ministeriet ansaa dem i det hele for hensigtsmæssige, dog med den Modifikation, at Tiden for Nydelsen af Kommunitetsstipendiet som Ordinarium fastsattes til 3 Aar, og der blev derfor paa Finanslovsforslaget f. 1870—71 optaget Forslag med Hensyn til Bevillingen af den fornødne Pengesum til de 20 midlertidige ordinære Kommunitetsstipendier. Ved selve Finansloven blev disses Antal imidlertid indskrænket til 10; men da der dog herved til Dels kunde raades Bod paa det paapegede Misforhold mellem ledige Stipendiepladser og Ansøgerne om samme, anbefalede Ministeriet i den for Kongen nedlagte Forestilling Forslagene, med den nævnte Indskrænkning og den af Ministeriet i sin Tid opstillede Modifikation, for saa vidt angik det ordinære Tidsrum for Nydelsen af Kommunitetsstipendiet, til allerhøjeste Approbation.

Ved kgl. Resol. af 24. Juni 1870 bifaldtes det

1. at Antallet af de ordinære Kommunitetsstipendier i 4 Aar forhøjedes med 10 med den i Regl. 11. Febr. 1848 § 2 ommeldte Udvidelsesret, hvis de privilegeredes Antal skulde overstige 20, og saaledes, at disse midlertidige Pladser efter 4 Aars Forløb inddroges med 1 i hver af de 10 paafølgende Vakancer;
2. at Stipendiebestyrelsen bemyndigedes til at uddele Kommunitetsstipendiet for 3 Aar som Ordinarium eller for 4 Aar undtagelsesvis samt til, ligeledes undtagelsesvis, hvor særlige Omstændigheder talte derfor, at bortgive Stipendiet for 2 Aar til ældre studerende;
3. og } som Nr. 3 og 4 af Stipendiebestyrelsens Forslag.
4. }

— I Skrivelse af 19. Apr. 1864 indberettede Stipendiebestyrelsen til Konsistorium, at den dels gennem Ansøgninger, som vare indgivne til den, dels paa anden Maade havde erfaret, at mange af de studerende, der havde deres Hjemstavn i Slesvig eller den sydlige Del af Jylland, paa Grund af, at de ved Krigsforholdene vare udelukkede fra at erholde den sædvanlige Understøttelse fra Hjemmet, befandt sig i stor Trang og havde Vanskelighed ved at subsistere ved Universitetet. Dette gjaldt for en ikke ringe Del ogsaa om saadanne studerende, som paa Grund af deres Forældres Formuevilkaar hidtil ikke havde haft akademisk Understøttelse. De ordinære Understøttelsesmidler vilde selvfølgelig være utilstrækkelige til at afhjælpe denne, ved ekstraordinære Forhold fremkaldte Trang, og hertil kom, at Bestyrelsen, hvis der i øvrigt var nogen Mulighed herfor, vilde have nogen Betænkelighed ved at tildele det ordinære Kommunitetsstipendium til studerende, der midlertidig vare blevne trængende. Ved Uddelingen af den til Stipendiebestyrelsens Disposition staaende Gratialekonto havde man saa vidt muligt søgt at hjælpe paa den nævnte Trang; men paa Grund af de berettigede

Krav, der ogsaa fra andre Sider fremkom paa Understøttelse af denne Konto, havde dette kun kunnet ske i et meget begrænset Omfang. Heller ikke ved Hjælp af den til rentefrie Laan til de studerende bevilgede Sum kunde nogen videre Understøttelse ydes, da den for største Delen var udlaant, og der vilde hengaa længere Tid, førend noget større Beløb deraf vilde være til Disposition. Stipendiebestyrelsen ansaa det derfor for nødvendigt, at der extraordinært bevilgedes et Beløb af c. 1,000 Rd. til Understøttelse for de nævnte studerende. Extraordinære Forhold kunde gjøre extraordinære Foranstaltninger nødvendige. Ministeriet vilde formentlig saa meget mindre finde Betænkelighed ved denne Bevilling, som der under de nu værende Forhold næppe var tilstrækkelig Grund til en Udvidelse af de ordinære Kommunitetsstipendiens Tal, hvorom Stipendiebestyrelsen tidligere havde andraget, jfr. Lindes Medd. f. 1857—63 S. 589. Hertil kom, at det vistnok kunde forudses, at der paa forskellige Konti for Understøttelser af Kommunitetets Midler i Finansaaret 1864—65 vilde blive sparet et Beløb, som ikke lidet oversteg den ansøgte Bevilling. Der vilde saaledes næppe blive Spørgsmaal om Uddeling enten af de overtallige Portioner af Kommunitetsstipendiet, jfr. Regl. 11. Febr. 1848 § 2, eller af de Stipendieportioner, som kunde tildeles medicinske studerende, der vilde søge Ansættelse som Læger paa Island. Stipendiebestyrelsen androg derfor om Konsistoriums Medvirkning til, at der snarest muligt paa forventet Tillægsbevilling af Kommunitetets Midler maatte blive bevilget et Beløb af indtil 1,000 Rd. til extraordinære Understøttelser for studerende, som paa Grund af Krigsforholdene vare udelukkede fra Understøttelse fra Hjemmet, og at det maatte overlades Stipendiebestyrelsen at foretage Uddelingen af dette Beløb.

Efter at Konsistorium under 13. Maj havde anbefalet Indstillingen, bevilgede Ministeriet under 6. Juni 1864, at der for Finansaaret 1864—65 af Kommunitetets Midler maatte anvendes indtil 1,000 Rd. i det angivne Øjemed og paa den nævnte Maade, dog under den Forudsætning, at der paa andre Konti for Understøttelser af Kommunitetets Midler besparedes et lignende Beløb.

— I Regl. 11. Febr. 1848 § 5 var det bestemt, at de Kommunitetsalunner, der toge Embedsexamen, ikke maatte nyde Stipendiet længere end til den efter Examens Tilendbringelse følgende 1. Maj eller 1. Novbr. Examenstidene faldt den Gang i Maanederne April og Oktbr. Efter at dette var blevet forandret ved Bekj. 13. Maj 1850, blev det ved Stipendiebestyrelsens Skrivelse af 5. Jan. 1852, jfr. neden for S. 604—5, bestemt, at de Alumner, som bleve Kandidater, skulde fratræde Stipendiet ved den nærmest efter Examen følgende almindelige Vakance o: henholdsvis d. 23. Avg. og d. 1. Febr., og ved Konsistoriums Skrivelse af 17. Jan. 1852, jfr. neden for S. 606, blev det derhos udtalt, at Regelen skulde gjælde, selv om Kandidaternes Examen først tilendbragtes i Februar Maaned, altsaa efter den almindelige Vakances Indtrædelse. Stipendiernes Uddelingstider sattes senere til 1. Marts og 1. Sept. *) Ved den nævnte Regel var uden Tvivl alene tænkt paa de egentlige Embedsexamina, hvis mundtlige Prøver holdtes fra 9. Juni til 9. Juli og fra 7. Jan. til 1. Febr. Derimod savnedes en tilsvarende Regel for de afsluttende akademiske Examina eller Prøver, der kunne afholdes til enhver Tid af Aaret, navnlig Magisterkonferenser; i alt Fald passede hin Regel ikke paa disse.

*) Kgl. Resol. 22. Maj 1860, Lindes Medd. 1857—63, S. 585.

Herpaa gjorde Regensprovsten, Etatsr. Gram, i Skrivelse til Stipendiebestyrelsen af 26. Marts 1869 opmærksom. Han udtalte, at det for deres Vedkommende kunde træffe, — hvad der netop da var Tilfældet med cand. mag. S. Svendsen, — at en Alumnus tilendebagte Konferensen nogle faa Dage efter en af de halv-aarlige Uddelingstider. Det var da en aldeles umotiveret Begunstigelse for en saadan, at han skulde kunne vedblive at nyde Stipendiet i næsten $\frac{1}{2}$ Aar derefter, medens Kandidaterne ellers maatte fratræde det omtrent 1 eller 2 Maaneder efter den bestaaede Embedsexamen. Denne Ulighed burde formentlig søges fjærnet, og det syntes at kunne ske derved, at det fastsattes, at candidati magisterii ikke kunde nyde Stipendiet længere end til Udgangen af den Maaned, som fulgte efter den, i hvilken de havde tilendebragt deres Magisterkonferens.

Saa vel Stipendiebestyrelsen (30. Marts) som Konsistorium (3. Apr.) bifaldt Regensprovstens Forslag og indstillede, at der maatte gives en saadan almindelig Bestemmelse som den foreslaaede, der da formentlig ogsaa burde komme til Anvendelse paa cand. mag. Svendsen. Efter Ministeriets derom nedlagte Forestilling bifaldtes det ved kgl. Resol. af 30. Apr. 1869, at de ved Regl. 11. Febr. 1848, jfr. kgl. Resol. 22. Maj 1860, givne Regler for Nydelsen af Kommunitets- og Regensstipendierne for Fremtiden nærmere begrænses saaledes, at candidati magisterii ikke kunde nyde disse Stipendier længere end til Udgangen af den Maaned, som følger efter den, i hvilken de have afsluttet deres Magisterkonferens. Ved under 8. Maj at meddele Konsistorium Underretning herom tilføjede Ministeriet, at den kgl. Resol. efter sit Indhold ikke vilde komme til Anvendelse paa cand. mag. Svendsen.

— Cand. jur. Shaw, der blev udnævnt til at nyde Kommunitetsstipendiet i Sept. 1865, men i Febr. 1868 bestod den juridiske Embedsexamen, udtalte i et til Stipendiebestyrelsen indgivet Andragende, at han, selv om det efter Regl. 11. Febr. 1848 § 5 maatte antages for den almindelige Regel, at den, der inden den lovbestemte Stipendietids Udløb absolverer Embedsexamen, fratræder ved den næst paafølgende almindelige Vakance, maatte være berettiget til at beholde nævnte Stipendium. Da han agtede her ved Universitetet at forberede sig til tage den statsvidenskabelige Examen, kunde han formentlig efter den organiske Forbindelse mellem den juridiske og statsvidenskabelige Videnskab, — en Forbindelse, der formentlig ogsaa paa flere Maader officielt var anerkjendt, — ikke siges at have afsluttet sit juridiske Studium ved Universitetet, men maatte tvært imod betragtes som den, der fortsatte samme.

Herom udtalte Regensprovsten, Etatsr. Gram, sig i en Erklæring af 9. Marts 1868. At det var Kommunitetets Øjemed at understøtte trængende studerende til at fuldende deres akademiske Studium, fremgik af Regl.'s § 5, hvor det var bestemt, at den Stipendiat, der inden Udlobet af de 4 Aar, i hvilke Stipendiet i Regelen kan nydes, har bragt sit akademiske Studium til Afslutning ved en Embedsexamen eller anden lige dermed staaende videnskabelig Prøve, skal fratræde Stipendiet ved den efter Examens Afslutning følgende almindelige Vakance, altsaa nu i Følge kgl. Resol. 22. Maj 1860 henholdsvis d. 1. Marts og d. 1. Sept. Den til Grund for denne Bestemmelse liggende Tanke var aabenbart den, at de, der paa en af de nævnte Maader havde naaet det Stadium i deres Uddannelse, hvortil det var Kommunitetets nærmeste Øjemed at hjælpe dem, skulde vige Pladsen for de studerende, som endnu ikke vare naaede saa vidt og langt

mere trængte til Understøttelse. Regelen i Regl.'s § 5 var udtalt som en ganske almindelig og ubetinget. Det maatte derfor utvivlsomt antages, at den kom til Anvendelse, selv om Kandidaten efter absolveret Embedsexamen vedblev at høre Forelæsninger ved det paagjældende Fakultet, og altsaa for saa vidt kunde siges at fortsætte et Universitetsstudium. Der var næppe heller tilstrækkelig Grund til at undergive Regl.'s Forskrift en indskrænkende Fortolkning saaledes, at den skulde være uanvendelig i det her foreliggende og andre lignende Tilfælde, hvor den paagjældende Kandidat strax efter Examens Fuldendelse erklærede at ville forberede sig til her ved Universitetet at tage en anden Examen, selv om Studiet til denne maatte erkjendes at staa i en vis Forbindelse med det tidligere ved den første Examen afsluttede. Uagtet de juridiske og statsvidenskabelige Forelæsninger og Examina vare henlagte under et Fakultet, og skjønt under visse Betingelser Karaktererne i nogle Fag kunde overføres fra den bestaaede juridiske Embedsprøve til den senere absolverede statsvidenskabelige Prøve (derimod ej omvendt), vare disse Examina dog saa vel med Hensyn til deres almindelige Karakter og Hovedbestanddele som for saa vidt angik deres Virkning og Betydning aldeles forskellige, og i Virkeligheden selvstændige, af hinanden uafhængige Prøver. Med større Føje kunde man ville antage, at den, der formedelst en mindre velbestaaet Embedsprøve erklærede at ville læse om til den samme Examen, maatte beholde Stipendiet; men det havde stedse uimodsagt været antaget og fulgt som Regel, at den, der kun havde faaet Haud. ill. ved en Embedsprøve og derfor vilde tage den om, mistede Stipendiet efter Regelen i Regl. 1848 § 5 i. f. Denne Fortabelse betragtedes nemlig ikke som en Forbrydelse af Stipendiet paa Grund af Uværdighed; thi i saa Fald maatte Sagen forelægges for og afgjøres af Konsistorium efter Regl. 1848 § 14, hvilket aldrig var sket. Det var ogsaa indlysende, at den her bestridte Opfattelse af Regl.'s § 5 vilde være højst ubillig mod det, navnlig for Tiden meget store Antal af studerende, der højlig attraaede og trængte til Understøttelse for at naa deres akademiske Maal, Embedsexamen, og det saa meget mere, som den vilde have en anden stor Mislighed til Følge. Det maatte nemlig befrygtes, at den vilde føre til, at næsten alle, som før Udløbet af de 4 Aar absolverede juridisk Embedsexamen, vilde gjøre Krav paa at beholde Kommunitetet, under Angivelse af at ville studere til statsvidenskabelig Examen. Vel havde Stipendiebestyrelsen i Juni 1852 paa en Forespørgsel fra Regensprovsten resolveret, at den slesvigske juridiske Examen ikke kunde tillægges den i Regl. 1848 § 5 i. f. omhandlede Virkning, og at altsaa Kommunitetsalunner, som, efter at have taget bemeldte Examen, umiddelbart fortsatte deres juridiske Studier ved Universitetet, kunde vedblive at nyde Stipendiet. Men bortset fra, at særlige politiske Hensyn vistnok havde gjort sig gjældende ved denne Afgjørelse, var dette Tilfælde ogsaa væsentlig forskjellig fra det her foreliggende, navnlig deri, at den slesvigske juridiske Examen ej absolveredes ved Kjøbenhavns Universitet. Man burde saaledes formøntlig strængt fastholde Forskriften i Regl. 1848 § 5 i. f. efter dens bogstavelige Indhold.

For saa vidt Stipendiebestyrelsen ikke maatte godkjende Kand. Shaws Paa-stand om hans Ret til at nyde Kommunitetet, havde denne subsidiært ansøgt om, at Sti-

*) Se herom Lindes Medd. 1849—56, S. 848 øverst.

pendiet paa ny maatte blive ham tildelt som statsvidenskabelig Student. Saa vel af Kommunitetsstipendiets Ojemed som af Regl.'s Indhold, se navnlig § 12, var det imidlertid klart, at det almindelige Stipendium ikke kunde gives til Kandidater. Derimod henstillede Regensprovsten at søge en Forlængelse af Stipendietiden for $\frac{1}{2}$ Aar udvirket for ham, hvilket, efter hvad der var udviklet i Stipendiebestyrelsens Skrivelse af 5. Jan. 1852, jfr. neden for S. 604—6, vel lod sig gjøre under ganske særdeles Omstændigheder. Kand. Shaw havde endelig aldeles subsidiært anholdt om at erholde en Portion af Kandidatstipendiet efter Regl.'s § 12. Dette laa imidlertid uden for Stipendiebestyrelsens Omraade.

Stipendiebestyrelsen erklærede sig i sin Indstilling til Konsistorium af 16. Marts enig med Regensprovsten i, at Kand. Shaws Paastand om at være berettiget til at beholde Stipendiet var ugrundet. Han faldt ligefrem ind under Ordene i Regl. 1848 § 5 i. f. »Ingen kan oppebære Stipendiet længere end til 1. Maj eller 1. Novbr. (senere forandret ved Bekj. 13. Maj 1850 og 22. Maj 1860), som følger nærmest efter, at han har absolveret Embedsexamen.« I Følge denne Bestemmelse ophørte Stipendiet for enhver, der bestod den Embedsexamen, til hvilken han i sin Stipendietid havde studeret, om han end i en videre Betydning kunde siges at fortsætte sit Universitetsstudium, ja selv om han fremdeles benyttede den akademiske Undervisning for paa ny at indstille sig til den samme Embedsexamen, eller for at underkaste sig Examen i en beslægtet eller forskjel- ligartet Videnskab. I denne Henseende var det betegnende, at den oprindelige Fundats for Kommunitet angav som dettes Hensigt at sætte trængende stude- rende i Stand til at »fortsætte og fuldende deres begyndte akademiske Studier«, jfr. Engelstof's Annaler f. 1823, S. 164, og at Regl. 30. Juli 1818 § 5 fore- skrev, at ingen kunde nyde Stipendiet i længere Tid end $\frac{1}{2}$ Aar »efter at han har taget sin Embedsexamen«. Den Paastand savnede naturligvis enhver Hjem- mel, at den juridiske Embedsexamen skulde være et Slags 1ste Del af den stats- videnskabelige. Disse Examina havde alene enkelte Fag tilfælles, og selv disse kun til en vis Grad; men dette gjaldt jo om mangfoldige Embedsexamina ved Universitetet, f. Ex. Magisterkonferenser. Hvad angik Kand. Shaws subsidiære Andragende om, at Kommunitetsstipendiet maatte blive ham tildelt paa ny som statsvi- denskabelig studerende, udtalte Stipendiebestyrelsen, at dette Andragende strængt taget først vilde finde sin Afgjørelse af Stipendiebestyrelsen ved den forestaaende Ud- deling. Da der imidlertid kun var liden Sandsynlighed for, at Bestyrelsen under den nu værende, overordentlig store Konkurrence skulde ville give Stipendiet til en Kandidat, som efter at have bestaaet en Embedsexamen begyndte et nyt Stu- dium, i Særdeleshed naar den paagældende alt under sit første Studium havde nydt Stipendiet, vilde der af Hensyn til dette paa en vis Maade uafgjorte Andragende formentlig ikke kunne være nogen Betænkelse ved, at Konsistorium allerede nu tog Bestemmelse angaaende det af Regensprovsten rejste Spørgsmaal, om der maatte være Grund til at tilstaa Shaw $\frac{1}{2}$ Aars Forlængelse af det for ham op- hørte Stipendium. Stipendiebestyrelsen henstillede til Konsistorium, om det af Hensyn til, at Andrageren kun i $2\frac{1}{2}$ Aar havde nydt godt af det ham tillagte Stipendium og i Betragtning af de øvrige foreliggende Omstændigheder maatte finde sig foranlediget til at forunde ham denne Begunstigelse. Med Hensyn til Konsistoriums Bemyndigelse til at tage en saadan Bestemmelse henviste Besty-

relsen til sin Skrivelse til Konsistorium af 5. Jan. 1852 og Konsistoriums Skrivelse af 8. Maj 1852 i. f., jfr. neden for S. 604—6.

I Skrivelse af 28. Marts 1868 tiltraadte Konsistorium Stipendiebestyrelsens og Regensprovstens Anskuelse, at Andrageren ikke kunde anses for berettiget til at vedblive at nyde Kommunitetsstipendiet, efter at han havde absolveret juridisk Embedsexamen, fordi han derefter ved Universitetet vilde studere Statsvidenskaberne og underkaste sig statsvidenskabelig Examen; men Konsistorium troede at kunne indrømme ham en Forlængelse af Stipendietiden, der ellers vilde udløbe d. 1. Marts 1868, paa $\frac{1}{2}$ Aar. Naar Konsistorium saaledes indrømmede en Forlængelse af Stipendietiden i et Tilfælde, hvor denne ophørte, fordi vedkommende havde absolveret Embedsexamen, var dette kun begrundet i Hensyn til de flere forskellige, aldeles særegne Omstændigheder, som talte for Kand. Shaw, dels at han havde en forholdsvis betydelig Del af sin Stipendietid, nemlig $1\frac{1}{2}$ Aar, tilbage, dels at han ved Flid og Energi havde fuldendt sit Embedsstudium paa en tilfredsstillende Maade i en ualmindelig kort Tid, dels endelig, skjönt som et Moment af underordnet Betydning, at han agtede at fortsætte sit Studium ved Universitetet. Spørgsmaalet, om Kand. Shaw vilde være berettiget til at indstille sig blandt Ansøgerne om Kommunitetsstipendiet ved sammes nu stedfindende Uddeling, bortfaldt altsaa, ligesom det var en Selvfølge, at der ikke ved denne Lejlighed kunde tages noget Hensyn til Kand. Shaws subsidiære Ansøgning om en Portion af Kandidatsstipendiet.

I Følge Ministeriets Skrivelse af 8. Decbr. 1849*) maa Alumnerne, naar de ansættes til Tjeneste ved Hæren eller Flaaden, ikke nyde Beneficierne længere end til den først paafølgende almindelige Udnævnelsestid; men der er givet dem Udsigt til ved den første Ledighed, der indtræder, efter at de ere vendte tilbage til Universitetet, at komme i fortrinlig Betragtning blandt Ansøgerne om Stipendiet, hvilket de da kunne faa for den tilbage staaende Tid af de 4 Aar. I Henhold til eller efter Analogien af Ministeriets Skrivelse af 27. Juni 1851**) anses derhos Konsistorium bemyndiget til, efter Indstilling af Stipendiebestyrelsen, at bevilge, at Alumnerne beholde Stipendierne, naar de, uagtet de ere tagne til Krigstjeneste, kunne fortsætte deres Studeringer, saaledes at de opfylde de lovbestemte Betingelser. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem Skrivelsen af 1849 omfatter, udtalte Regensprovsten, Etatsr. Gram, sig nærmere i Skrivelse til Stipendiebestyrelsen af 9. Decbr. 1863. Efter Ordene, bemærkede han, omfattede den alle Alumner, der vare tagne til Krigstjeneste, hvad enten de aftjente deres Værnepligt som Menige, Underofficerer, Reserveofficerer, Læger (Reserve-læger) eller Intendanturbetjente; og da ikke andet var bestemt, maatte det antages, at Stipendierne paa sædvanlig Maade skulde udbetales maanedlig til de paagjældende. Dette var ogsaa ganske i sin Orden, for saa vidt de tjente som Menige eller Underofficerer for en saa ringe Løn, at de højlig kunde behøve en saadan maanedlig Hjælp. Derimod kunde han ikke ubetinget anse denne Regel for hensigtsmæssig eller tilraadelig med Hensyn til dem, der aftjente deres Værnepligt i en af de 3 andre Stillinger. Da Lægerne, Reserveofficererne og Intendanturbetjentene erholdt en Gage, af hvilken de maatte antages at kunne leve (Læ-

*) Lindes Medd. 1849—56, S. 850.

**) Lindes Medd. 1849—56, S. 851.

gerne fik 50 à 60 Rd., Skrivere ved Intendanturen c. 40 Rd. maanedlig), var det hverken nødvendigt eller tilraadeligt, at Stipendierne paa sædvanlig Vis maanedlig udbetaltes dem for de Maaneder, i hvilke de beholdt dem. Han foreslog derimod, at Stipendierne oplagdes for disse Alumner og udbetaltes dem, saa snart de, rimeligvis med tomme Hænder, vare vendte tilbage til Universitetet, dog kun naar Beløbet oversteg 24 Rd. Denne Indskrækning var formentlig tilstrækkelig motiveret dels derved, at det vilde være yderst besværligt i Regnskaberne maaske gennem flere Aar at holde særlige Konti for ubetydelige Summer fra 3—24 Rd., dels ved, at Modtagelsen af saa ringe Beløb ved Tilbagekomsten ikke vilde være af videre Betydning for de paagjældende.

Der kunde imidlertid indtræde det særegne Tilfælde, at den, der gik ud som Læge, Reserveofficer eller Intendanturbetjent, allerede paa Grund af bestaaet Embedsexamen skulde fratræde Stipendierne ved den næste Vakance. Da en saadan ikke kunde siges at vende tilbage til Universitetet, ved hvilket han havde tilendebragt sit Studium, passede oven staaende Regel ikke paa ham, og de Grunde, paa hvilke Oplæggelsen støttes, vilde heller ikke i deres Helhed finde Anvendelse for hans Vedkommende. Det var derfor maaske rigtigere, at Stipendierne paa sædvanlig Maade udbetaltes til dem, der vare i dette Tilfælde, uagtet de aftjente deres Værnepligt som Læger, Reserveofficerer eller Intendanturbetjente. Hvad Reserveofficersaspirenterne angik, da vare disses Vilkaar under deres Uddannelsesperiode nok saa ringe, at der kunde være god Feje til at bevilge dem den sædvanlige maanedlige Udbetaling af Stipendierne, saa længe de laa ved Skolen, ligesom Regelen om Underofficerer formentlig ligefrem maatte være anvendelig paa dem for den Prøvetid, i hvilken de skulde tjene i Armeen som Underofficerer.

Under 23. Febr. 1864 tilstillede Stipendiebestyrelsen Konsistorium dette Forslag, idet den bemærkede, at den ansaa det for vel grundet. Den eneste Betænkkelighed, det kunde frembyde, bortset fra den Uejlighed, det vilde paaføre Regensprovsten, men som denne var villig til at paatage sig, vilde vel være, at det paa en vis Maade gjorde en Indskrækning i de nævnte Alumners Ret, for saa vidt disse efter de nu gjældende Regler kunde fordrø Stipendierne udbetalt maanedlig, medens Forslaget gik ud paa, at de skulde oplægges og kun under en vis Eventualitet udbetales. Men denne Betænkkelighed var dog formentlig ikke af nogen Vægt over for det Gode, der ved Forslaget vilde naas. Det lod sig forudse, at saa godt som alle, der kom i det nævnte Tilfælde, ved Siden af, hvad de som Officerer, Læger o. s. v. oppebare i Ekviperingspenge og Gage, vilde forbruge deres maanedlige Stipendier, naar de udbetaltes dem. Dersom derimod Forslaget vedtoges, vilde de dog kunde have i Behold et lille Beløb, som efter Omstændighederne endog kunde stige til 90 Rd., og for hvilket de vilde have god Brug i den Tid, der vilde hengaa, førend de kunde vente paa ny at faa Kommunitet. Det fortjente ogsaa at fremhæves, at alle de Alumner, der under de oven nævnte Forhold for nærværende Tid vare ansatte til Tjeneste i Armeen eller ved Flaaden, havde erkjendt, at en saadan Bestemmelse vilde være ønskelig og stemmende med deres egen Interesse. Ogsaa den i Forslaget satte Grænse for det Beløb, der skulde oplægges, forekom Bestyrelsen passende. Saafremt den foreslaaede Ændring i Ministeriets Skrivelse af 8. Decbr. 1849 opnaaedes, vilde det være ønskeligt, at der forbeholdtes Stipendiebestyrelsen Bemyndigelse til, hvor

Omstændighederne maatte tale derfor, at udbetale de oplagte Beløb. Det var nemlig umuligt at overse alle Eventualiteter, som kunde møde, og derfor vilde en saadan Bemyndigelse være naturlig.

Efter at Konsistorium ved Skrivelse af 29. Febr. havde anbefalet dette Forslag, bifaldt Ministeriet under 22. Marts 1864, at den ved dets Skrivelse af 8. Decbr. 1849 givne almindelige Regel for de studerende, som nyde Regens- og Kommunitetsstipendiet, at de, naar de ansættes til Tjeneste ved Hæren eller Flaaden, ikke maa forblive i Besiddelse af disse Stipendier længere end til den først paafølgende Vakance, under de for Haanden værende Krigsforhold maatte bringes til Anvendelse for de Alumner, der aftjente deres Værnepligt som Reserve-officerer, Læger eller Intendanturbetjente saaledes, at Stipendierne, skjønt de vel beholdt disse til første almindelige Udnævnelsestid, dog, naar Beløbet oversteg 24 Rd., oplagdes for dem og først udbetaltes dem, naar de igjen fra militær Tjeneste vendte tilbage til Universitetet, hvorimod saadant Oplæg ikke vilde finde Sted for de af de ommeldte Alumners Vedkommende, som allerede paa Grund af bestaaet Embedsexamen skulde fratræde Stipendierne ved næste Vakance. Ministeriet bifaldt derhos, at Stipendiebestyrelsen, hvor særegne Omstændigheder maatte tale derfor, skulde være bemyndiget til, selv uden for det nævnte særlige Tilfælde, at udbetale et oplagt Beløb.

— I Anledning af en Ansøgning fra extr. Docent S. Grundtvig om en Understøttelse paa 300 Rd. af den paa Kommunitets Budget til Rejseunderstøttelser bevilgede Sum til en Rejse i Sverige i videnskabeligt Øjemed, tilskrev Konsistorium under 9. Apr. 1867 Ministeriet, at skjønt det efter den Fortolkning af Univ. Fund. 7. Maj 1788 VI. § 2 Nr. 5, som det ansaa for den rette og om hvilken det havde udtalt sig i Skrivelse til Ministeriet, se foran S. 549, ikke antog, at der fra et retligt Synspunkt i og for sig kunde være noget til Hinder for af bemeldte Konto at understøtte Docent Grundtvig, da den Stilling, han beklædte ved Universitetet, ikke var saaledes aflagt, at det paa nogen Maade kunde siges, at han burde kunne afholde Rejseudgifterne af egne Midler, troede Konsistorium dog, at det burde undgaas at understøtte nogen, der var ansat som lønnet Docent ved Universitetet, af denne Konto. Derimod anbefalede Konsistorium, at den ansøgte Understøttelse, dersom Ministeriet ikke saa sig i Stand til at hjælpe Docent Grundtvig af de under samme henlagte Midler, maatte udredes af Universitetets Budget, enten af Kontoen til videnskabelige FormaaIs Fremme eller af Kontoen til forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter, af hvilke Kontoer Rejseunderstøttelser til Universitetslærere i de senere Aar vare blevne udredede.

Da Ministeriet erklærede sig ude af Stand til af de til dets Raadighed staaende Midler at tilstaa en saadan Understøttelse, gjentog Konsistorium sin Indstilling om at udrede Beløbet af Universitetets ekstraordinære Udgiftskonto, idet det tilføjede, at det havde erfaret, at Ministeriet, ligesom tidligere, havde tilstaaet Rejseunderstøttelser af bemeldte Konto, navnlig til Proff. Panum og Schiødt, endog uden at Konsistorium derom havde været hørt. Under 12. Juni svarede Ministeriet, at der end videre af samme Konto var tilstaaet Prof. Reinhardt og Bygningsinspektør Hansen lignende Rejseunderstøttelser, men at det ved at tilstaa samtlige disse Understøttelser havde haft det særegne Øjemed at sætte de vedkommende i Stand til i Udlandet at indsamle de Oplysninger og praktiske Erfaringer, som vilde komme Universitetet mere umiddelbart til Nytte

ved Indretningen og Ordningen af det fysiologiske Laboratorium, det naturhistoriske Museum og den paatænkte nye botaniske Have. Derimod skjønnede Ministeriet ikke, at der var tilstrækkelig Føje til ved en Rejseunderstøttelse af den nævnte Konto at bidrage til den rent personlige Uddannelse af en til Universitetet allerede fast knyttet Videnskabsmand, og det saa sig derfor ikke i Stand til at tilstaa Docent Grundtvig den Rejseunderstøttelse, hvortil Konsistorium havde indstillet ham.

— Adjunkt Carøe ansøgte i Foraaret 1864 om Dispensation til som Embedsmand at erholde Rejseunderstøttelse af Kommunitetets Midler. I en Erklæring af 6. Maj s. A. udtalte det filosofiske Fakultet i denne Anledning, at Flertallet ansaa det baade for betænkeligt at udvirke en saadan Dispensation for en Embedsmand med en saa lang Tjenestetid, som Ansøgeren havde, og desuden for Universitetet uvedkommende ved Udenlandsrejser at befordre Færdighed i levende Sprog hos de Lærere, som havde disse Fag i Skolen. Denne Udtalelse tiltraadte Konsistorium, der derfor ikke i Indstillingen til Ministeriet om Fordelingen af Beløbet medtog Adjunkt Carøe.

— Sluttelig tilføjes nogle ældre Afgjørelser, der ikke vides hidtil at have været trykte, men som dog i flere Henseender have Interesse og praktisk Betydning.

Kort Tid efter Emanationen af Regl. 11. Febr. 1848 fremsatte den da værende Regensprovst, Etatsr. Petersen, adskillige Spørgsmaal om Forstaaelsen og Anvendelsen af det nye Reglement. I Anledning heraf afgav Stipendiebestyrelsen under 5. Apr. 1848 en udførlig Udtalelse til Vejledning, af hvilken følgende her skal anføres:

A d. § 3: Det vil herefter være at paase, at Ansøgningerne om Kommunitetsstipendiet indeholde tilstrækkelig Oplysning om, at de ansøgende have Indfødsret.

A d. § 4. De hidtil gjældende Regler om islandske, færøiske og grønlandske studerendes Adgang til at nyde Kommunitetsstipendiet ere i flere Henseender modificerede ved det nye Reglement, og navnlig er den Bestemmelse i Resol. 6. Novbr. 1841, at Færing og Grønlandere ikke maa have opholdt sig her længere end 5 Aar, bortfaldet, jfr. Ny Koll. Tid. f. 1848 S. 189—90. Fremdeles maa, saa vidt skjønnes, ogsaa den ældre Regel om, at de privilegerede ordentligvis ikke behøvede at oplyse nogen Trang for at kunne fordre Kommunitet og Regens (Kskr. 9. Decbr. 1828, Selmers akad. Tid. II. S. 176—77, hvorfra dog Resol. 6. Novbr. 1841, Selmers Aarb. S. 68, gjorde en Undtagelse) anses forandret ved Reglementet. Vel kunde Indholdet af dettes § 4, sammenholdt med den ældre Lovgivning og med Slutningen af § 3, samt Udtrykkene i § 7 efterlade nogen Tvivl, om det virkelig var tilsigtet at forandre den ældre Regel; men afgjørende for den modsatte Mening synes dog § 14 at tale, der tydelig indeholder, at Konsistorium i Henhold til § 5 kan fratage ogsaa en privilegeret Stipendiat det ham forundte Stipendium, naar hans Trang dertil maatte ophøre, hvori aabenbart synes at ligge, at han maa have været trængende paa den Tid, han erholder samme*).

*) Hermed maa sammenholdes Ministeriets Afgjørelse i Skrivelse af 26. Novbr. 1869, jfr. neden for S. 608.

Ad § 5. Hvad angaar de studerende, som ved Skolen have absolveret den fuldstændige Afgangsexamen og erholdt Stipendiet enten strax eller kort efter, at de ere komne her til Universitetet, da er den Grund, der har foranlediget den ovenmeldte Bestemmelse (o: Bestemmelsen om, at de 4 Aar skulle regnes fra den Tid, da anden Examen paa foreskrevne Maade er absolveret), ikke anvendelig paa dem; thi vel skulle de tage en filosofisk Examen, men til denne kunne de forberede sig samtidig med det særegne Fagstudium, som de strax kunne begynde. Lige saa lidt giver Indholdet af § 5 nogen Anledning til at antage, at de 4 Aar skulde for disse studerende regnes fra noget andet Tidspunkt end det almindelige, nemlig da Stipendiet blev dem meddelt.

Til de oven berørte nye Indskrænkninger i Stipendietiden, som Regl.'s § 5 har indført, hører:

1. Stipendiet kan fratages en Alumnus, naar hans Trang til samme maa anses som ophørt, hvilket dog skal ske ved Konsistoriums Resolution, jfr. § 14.

I øvrigt er Bestyrelsen med (Tit.) enig i, at det, for at det fornødne efter Regl.'s § 5 kan paases, bliver paalagt samtlige Stipendiater en Gang aarlig, paa den Tid, som ved Opslag forud bekendtgjøres, at indlevere til Regensprovsten Flidsattester og Testimonia paupertatis paa de anordnede Skemata og efter de foreskrevne Regler; men man antager, at dette bør ske saa betimelig, at det i fornødent Fald ved Konsistoriums Resolution kan være afgjort, hvorvidt nogen skal fratages Stipendiet, førend de nye Udnævnelser i Oktbr. skulle foretages.

2. Ingen kan oppebære Stipendiet længere end til d. 1. Maj eller 1. Novbr., som følger nærmest efter, at han har absolveret Embedsexamen*), hvilken Termin kan være meget kortere end det i Regl. 1818 bestemte halve Aar efter Embedsexamen.

Ad § 7. Regensprovsten skal, efter at have modtaget Ansøgningerne, paaagte, om alle foreskrevne Oplysninger og Vidnesbyrd ere meddelte og vedlagte, og i manglende Fald paaminde de paagjældende; men man maa i øvrigt overlade til (Tit.) at se dette opfyldt paa bedste Maade, saaledes som De finder hensigtsmæssigt og forsvarligt.

Ad § 9. I Følge denne § skal Regensbeneficiet herefter, uden Hensyn til den Tid, da den vedkommende fik samme, kun beholdes saa længe, som han nyder Kommunitetsstipendiet, og ophøre tillige med dette, saa at vel altsaa den, der har erholdt begge Beneficier paa samme Tid, kan beholde begge i 4 Aar, men derimod den, der har erholdt Regensen senere end Kommunitetet, nyder Regensen saa meget kortere. Om denne Bestemmelse kan anses som mindre billig og hensigtsmæssig, skal Bestyrelsen for Tiden ikke indlade sig paa at undersøge, da det dog ikke vilde gaa an nu strax at indgaa med et Andragende om sammes Forandring, hvilket ikke vil kunne ske før efter nogen Tids Forløb, saafremt man da ser sig i Stand til at paavise uheldige Virkninger af samme.

Ad § 10. Da der til den her omhandlede Understøttelse af Kur og Pleje paa Hospitalet er bestemt en vis Sum, som ikke maa overskrides, og da i Følge

*) Jfr. hermed Bekj. 13. Maj 1850, Stipendiebestyrelsens Skrivelse af 5. Jan. 1852 (neden for S. 604—6), Konsistoriums Skrivelse af 17. Jan. 1852 (neden for S. 606), kgl. Resol. 22. Maj 1860 (Lindes Medd. 1857—63 S. 585) og kgl. Resol. 30. Apr. 1869 (foran S. 596).

§ 13 Understøttelsen specielt skal bevilges af Bestyrelsen, vil man forvente (Tit.) nærmere Forslag om, hvorledes dette Forhold bedst kan ordnes, saaledes at de, der trænge til denne Hjælp, med det mindst mulige Ophold kunne erholde samme*).

Ad § 13. Af de 30 Rd., der ere tilstaaede Komiteen i Forening med Regensprovsten aarlig til at besørge forekommende Skriverseri, har Bestyrelsen antaget, at de 20 Rd. indtil videre kunne anvises Regensprovsten, og har forbeholdt sig selv Dispositionen over de 10 Rd.

Ad § 15. Efter Indholdet af denne § synes det utvivlsomt, at Beneficierne til de grønlandske Missionærer skulle udbetales med respektive 8 Rd. 4 Mk. og 1 Rd. 4 Mk. ligesom hidtil**).

Den anden Afgjørelse angik Stipendiets Ophør i de Tilfælde, hvor Embedsexamen ikke kunde tilendebringes inden Udgangen af Januar, men fortsattes ind i Februar. Stipendiebestyrelsen udtalte sig udførligere herom i Skrivelse til Konsistorium af 5. Jan. 1852. Den mindede først om, at efter de tidligere for Kommunitetsstipendiet gjældende Regler kunde den, der havde erholdt dette Stipendium, beholde det den hele fastsatte Tid ud, uagtet han længe forinden havde absolveret sin Embedsexamen. Da dette fandtes at stride mod Kommunitetsstipendiets egentlige Hensigt, at sætte trængende studerende i Stand til »at forfølge og fuldende deres begyndte akademiske Studier«, og at medføre Ubillighed mod andre trængende studerende samt anden Ulempe (Engelstofts Univ. Efterr. 1823 S. 164—65), blev det ved Regl. 30. Juli 1818 § 5 saaledes forandret, at ingen kunde beholde Stipendiet i længere Tid end $\frac{1}{2}$ Aar, efter at han havde taget sin Embedsexamen. Regl. 11. Febr. 1848 § 5 har, idet det forlængede Stipendietiden til 4 Aar, yderligere skærpet Indskrænkningen saaledes, at ingen kan oppebære Stipendiet længere end til den 1. Maj eller 1. Novbr., som følger nærmest, efter at han har absolveret Embedsexamen, hvilket efter Examenstiden kunde blive en meget kortere Tid end $\frac{1}{2}$ Aar. Den anførte Tidsbestemmelse forandredes ved Bekj. 13. Maj 1850 § 7, hvorefter Udnævnelsen til Stipendiet skal regnes fra d. 23. Avg. og 1. Febr., jfr. Ministeriets Skrivelse af 8. Decbr. 1849, at de Alumner, der ansættes til Tjeneste ved Hæren eller Flaaden, skulle fratræde Stipendiet til »den først paafølgende almindelig Udnævnelsestid«.

Den saaledes nu gjældende Forskrift om de Alumner, der havde absolveret Embedsexamen (hvorefter altid var forstaaet dennes theoretiske Hoveddel), maatte uden Tvivl anses saa meget mere vel grundet, som Adgangen for de studerende til at opnaa dette Hovedstipendium var blevet betydelig indskrænket ved Regl. 1848, paa den ene Side ved Stipendieportionernes Antal og paa den anden Side ved Stipendietidens Forlængelse. I Følge Regl. 1818 var der 130 Portioner eller, naar man fradrog omtrent 20 privilegerede, 110 Portioner, hvilket med en Stipendietid af 3 Aar gav i Gjennemsnit en aarlig ordinær Afgang af 37, hvorimod der efter Regl. 1848, efter Fradrag af 20 privilegerede, kun havde 100 Portioner, som med en Stipendietid af 4 Aar kun gav en ordinær Afgang aarlig af 25. Det var derfor saa meget mere vigtigt, at de Alumner, der havde absolveret Em-

*) Jfr. kgl. Resol. 8. Juli 1874 (Aarb. 1873—75 S. 151—52).

**) Jfr. neden for S. 615—16.

bedsexamen, ikke længere end nødvendigt optoge Pladsen for andre studerende, der i langt højere Grad kunde trænge til Understøttelse.

I Følge de Tider, der vare bestemte til Afholdelsen af Embedsexamina, kunde det dog ikke undgaas, at de paagjældendes Vilkaar i den omhandlede Henseende kunde blive noget forskjellig. Saaledes vilde de Alumner, der herefter toge Embedsexamen i det andet akademiske Halvaar, mellem d. 10. Juni og 9. Juli, kunne beholde Stipendiet i over 2 Maaneder derefter, indtil d. 23. Avg., og der kunde saa meget mindre være noget herimod at erindre, som Stipendiet i denne Mellemtid dog ikke kunde bortgives til nogen anden. De derimod, som toge Embedsexamen i det første Halvaar, mellem d. 7. og 31. Januar, kom til at fratræde Stipendiet umiddelbart efter Examen inden d. 1. Febr. Men skjönt det vel i Almindelighed maatte anses ønskeligt, at man kunde lade Kandidaterne beholde Stipendiet en kort Tid efter overstaaet Examen, skjønnede Stipendiebestyrelsen dog ikke, at der kunde være tilstrækkelig Grund til nogen Forandring af den sidst anførte strænge Regel. De foran nævnte Betragtninger, navnlig Hensynet til de øvrige studerende, der haardt kunde trænge til at erholde Stipendiet, kunde her formentlig ene være afgjørende, saa meget mere som de paagjældende, idet de dog en længere Tid forud maatte bestemme sig til, naar de vilde tage Embedsexamen, da ogsaa maatte være forberedte paa til samme Tid at fratræde Stipendiet. Da de, som forudsat, vare berettigede til at nyde Stipendiet i en længere Tid, hvis denne ikke paa den omhandlede Maade blev forkortet, maatte de selv vælge det Alternativ, hvorved de efter Omstændighederne troede sig bedst tjente.

Der kunde imidlertid med Hensyn til Anvendelsen af den foranførte Forskrift efter Bekj. 13. Maj 1850 opkastes en Tvivl. Et lignende Spørgsmaal kunde vel ogsaa allerede opstaa efter Regl. 1848; men det vilde uden Tvivl nu erholde en større praktisk Betydning end forhen. Der kunde nemlig spørges, hvorledes der i den omhandlede Henseende skulde forholdes, naar en Embedsexamen ikke kunde tilendebringes inden Udgangen af Januar, men, saaledes som Bekj. 13. Maj 1850 § 4 forudsatte at kunne blive Tilfældet, maatte fortsættes en kort Tid ind i Februar. Efter de oven omhandlede Bestemmers Bogstav skulde da den Alumnus, der først kom op til Examen i Begyndelsen af Februar, kunne fordrø at beholde Stipendiet indtil d. 23. Avg.; men dette burde dog efter Stipendiebestyrelsens Mening ikke indrømmes. Den paagjældende havde nemlig dog meldt sig og var gaaet op til Januar Maanedes Examen, og den tilfældige og forud uberegnelige Omstændighed, at denne Examen havde maattet fortsættes nogle Dage ind i Februar, og at den paagjældende havde været blandt de sidste, der kom op, syntes ikke at burde give ham en saadan extraordinær Fordel paa andre studerendes Bekostning. Det maatte ogsaa bemærkes, at skjönt Stipendietiden skulde regnes fra 1. Febr, kunde selve den almindelige Udnævnelse dog først foretages henimod Slutningen af Maaneden (Bekj. 13. Maj 1850 § 7), ligesom det heller ikke vilde være nødvendigt, at den paagjældende, hvis han tillige havde Regensen, skulde flytte under sin Examen, da det vilde være tilstrækkeligt, at Udflytningen skete inden Midten af Februar. Stipendiebestyrelsen indstillede saaledes til Konsistoriums Afgjørelse, om de givne Forskrifter kunde anvendes paa den antydede Maade, eller om det maatte være nødvendigt at udvirke en nærmere højere Bestemmelse i denne Retning.

I Forbindelse hermed henlede Stipendiebestyrelsen Konsistoriums Opmærksomhed paa et andet tvivlsomt Spørgsmaal, nemlig om den Myndighed, der efter Regl. 1848 § 14 tilkommer Konsistorium til at forlænge den for Stipendiets Nydelse bestemte Tid med $\frac{1}{2}$ Aar, er anvendelig baade, naar Stipendiet skal ophøre paa Grund af, at de lovbestemte 4 Aar ere forløbne, og naar det skal ophøre paa Grund af, at den paagældende forinden har taget Embedsexamen. Holdt man sig strængt til Ordene, kunde det næppe nægtes, at Bestemmelsen i Regl.s § 14, jfr. § 5, kun refererede sig til det første af disse Tilfælde, og Stipendiebestyrelsen havde ogsaa forhen været tilbøjelig til at anse Myndigheden indskrænket hertil. Efter nærmere Undersøgelse maatte den imidlertid erkjende, at den omhandlede Bestemmelses Sammenhæng med de tidligere Bestemmelser i høj Grad talte for, at det dog havde været Meningen, at Myndigheden skulde have den mere udstrakte Anvendelse. Saaledes nemlig som den ældre tilsvarende Bestemmelse i Regl. 1818 § 5, der tillagde Universitets Direktionen samme Myndighed, var affattet, ansaas det for utvivlsomt, at den refererede sig til begge de anførte Tilfælde, jfr. Motiverne i Engelstof's Univ. Efterretn. f. 1823 S. 170 og Universitets Direktionens Skrivelse af 15. Jan. 1828 (i Reskriptsamlingen). Derefter blev det ved Universitets Direktionens Skrivelse 10. Decbr. 1844 (Selmers Aarb. S. 44—45) foreløbig overdraget Konsistorium at udøve den Myndighed, der hidtil havde tilkommet Universitets Direktionen efter Regl. 1818 § 5, altsaa i det samme Omfang som nys anført; og af Motiverne til Regl. 1848 (Ny Koll. Tid. 1848 S. 192) saas atter, at det var Meningen, at det skulde have sit Forblivende ved de Regler, som i 1844 herom foreløbig vare givne.

Saafernt det i Overensstemmelse hermed kunde antages, at Konsistoriums Myndighed i den omhandlede Henseende havde det angivne større Omfang, vilde det være saa meget mindre betænkeligt at give den almindelige Regel om Stipendiets Ophør paa Grund af absolveret Embedsexamen den større Strængighed, eftersom Konsistorium da vilde have det i sin Magt, hvor særdeles Omstændigheder talte for en Undtagelse, at bevilge den paagældende en Forlængelse af Stipendietiden.

I Skrivelse af 17. Jan. 1852 udtalte Konsistorium, at det var enigt med Stipendiebestyrelsen i, at den tilfældige Omstændighed, at en Embedsexamen maa fortsættes ind i Februar Maaned, ikke kan give dem, der komme op i denne Maaned, Adgang til at beholde Stipendiet til den 23. Avg., hvorimod samtlige Kommunitets- og Regensalumner, som blive Kandidater ved Januar Maaned's Embedsexamen, fratræde Stipendiet d. 1. Febr., om endog Examen først tilendebringes i Februar Maaned.

— Den 25. Juli 1869 var det 300 Aar siden Kong Frederik II. i Forening med Rigens Raad underskrev sit »Donationsbrev og Fundats om Kommunitetsgodset og Tienden samt 100 Studenters Spiisning af dets Revenue«. For at levende gjøre Erindringen om en ædel og storartet Gavnildhed, hvis Frugter gennem trende Aarhundreder ere komne utallige danske studerende og gennem dem Videnskab og videnskabeligt Liv til gode, bevilgede Ministeriet, efter Indstilling fra Stipendiebestyrelsen og Konsistorium, under 18. Marts 1869, at der maatte ndgives og uddeles et Skrift, der indeholdt en kort og passende Fremstilling af Kommunitetets Historie, og at der dertil af Kommunitetets extraor-

dinære Udgiftskonto for 1869—70 maatte anvendes et Beløb af 400 Rd. Skriftet forfattedes af C. E. F. Reinhardt. Udgifterne udgjorde 323 Rd. 44 Sk.

Af samme Udgiftskonto udrededes med Ministeriets Samtykke i Skrivelse af 19. Apr. 1869 et Beløb af 200 Rd. til en Fest, som Kommunitetsalunnerne afholdt i Anledning af det nævnte Jubilæum.

Efter Indstilling optog Ministeriet paa Finanslovsforslaget f. 1870—71 et Beløb af 360 Rd. til Indretning og Montering af et Badekammer paa Regensen med Styrtebadsapparat. Beløbet bevilgedes ved Finansloven.

Ved under 13. Oktbr. 1866 til Ministeriet at indstille, at Udgifterne til Anskaffelsen af 2 nye Portefeuller til Stipendiebestyrelsens Brug samt til Trykning af et Oplag af 500 Expl. af Bestyrelsens Bestemmelser angaaende Kommunitets- og Regensalumnernes Forpligtelse til at bevisliggjøre deres akademiske Flid, maatte afholdes af Kommunitetets ekstraordinære Udgiftskonto f. 1866—67, foreslog Konsistorium, for i Fremtiden at undgaa Korrespondance om saa ubetydelige Sager, at der til Afholdelse af saadanne mindre Administrations Udgifter gaves Stipendiebestyrelsen Raadighed over et aarligt Beløb af 25 Rd. Ministeriet udtalte imidlertid i Skrivelse af 3. Novbr., at det ansaa det for rigtigst, at de omhandlede Udgifter udrededes af Konsistoriums Normalsum.

Ministeriet har under 30. Marts 1865 efter Indstilling bevilget, at der for Finansaaret 1864—65 maatte tilstaas Regensen en ekstraordinær Brændehjælp af 13 $\frac{1}{2}$ Favne Brænde (13 Favne til Alumnerne, $\frac{1}{2}$ til Portneren). Beløbet afholdtes af Kommunitetets ekstraordinære Udgiftskonto for samme Finansaar.

Ligeledes tilstodes der ved Ministeriets Skrivelse af 5. Febr. 1868 Regensen en ekstraordinær Brændehjælp af 12 Favne Brænde (11 $\frac{1}{2}$ til Alumnerne, Resten til Portneren), at udrede paa samme Maade, og ved Skrivelse af 18. Marts 1870 11 $\frac{1}{2}$ Favne (henholdsvis 11 og $\frac{1}{2}$), at udrede paa samme Maade.

Endelig har Ministeriet under 24. Febr. 1871 bevilget, at der til Anskaffelse af 53 Kakkellovne paa Regensen maatte anvendes det paa Kommunitetets Udgiftspost 1 i. »Brændsel til Regensalunnerne« for Finansaaret 1870—71 endnu disponible Beløb af 303 Rd. 24 Sk., mod at Grunden til Overskridelsen af de bevilgede Kvantiteter behørig forklaredes i Regnskabet. Ligeledes bevilgede Ministeriet, at der af det paa Kommunitetets Udgiftspost 3. d. bevilgede Beløb for samme Finansaar maatte anvendes det fornødne til Anskaffelse af $\frac{1}{2}$ Favne Brænde til Portneren.

Efter Regensprovstens, Etatsr. Grams Død overtog Universitetets Kvæstor efter Stipendiebestyrelsens Anmodning det foreløbige Tilsyn med Regensens økonomiske Anliggender. Efter at Stipendiebestyrelsen havde indberettet dette til Konsistorium, bemyndigede Konsistorium den under 14. Juni 1871 til i det hele taget at træffe de fornødne foreløbige Foranstaltninger til Udførelsen af de Funktioner, som ellers paa hvile Regensprovsten, indtil den endelige Besættelse af denne Post havde fundet Sted.

b. De privilegerede Stipendiater.

I Skrivelse af 12. Oktbr. 1869 androg Stipendiebestyrelsen i Anledning af et indtruffet Tilfælde paa, at der maatte blive forelagt Ministeriet det Spørgsmaal, om det i Regl. 11. Febr. 1848 § 4 forskellige Klasser af studerende tillagte

Privilegium var betinget af, at antagelige Transgsbeviser fremlagdes*). Medens Ordene i § 4, sammenholdt med den ældre Lovgivning, jfr. Kskr. 9. Decbr. 1828 (i Reskriptsamlingen) og Resol. 6. Novbr. 1841 (Selters Aarb. f. 1841 S. 68), og med Slutningen af Reglementets § 3, talte for Spørgsmaalets benægtende Besvarelse, syntes Bestemmelsen i § 14, jfr. § 5, om, at Konsistorium kan fratage saa vel en privilegeret som en ordinær Stipendiat det ham forundte Stipendium, naar han dertil havde vist sig uværdig, eller hans Trang dertil maatte ophøre, at forudsætte, at ogsaa den privilegerede Stipendiat maa være trængende paa den Tid, han erholder Stipendiet. Den nærmere Drøftelse af, hvorledes Reglementet efter sit eget Indhold maatte fortolkes paa dette Punkt, ansaa Stipendiebestyrelsen dog for ønskelig, idet formentlig den kongelige Resolution, der dannede Grundlaget for Reglementet, udtrykkelig havde stadfæstet den tidligere i Almindelighed gjældende Regel om, at de privilegerede studerende ikke for at opnaa Stipendiet behøvede at fremlægge antagelige Uformuenhedsbeviser, medens Universitets Direktionen havde indstillet, at en modsat Regel maatte blive optaget i Reglementet. Da Bestyrelsen imidlertid savnede officiel Kundskab om de Forhandlinger, der vare gaaede forud for Regl. 1848, idet Motiverne i Koll. Tid. f. 1848 S. 185—92 intet indeholdt herom, androg den paa, at det oven angivne Spørgsmaal maatte blive forelagt Ministeriet. Skulde imidlertid Svaret komme til at lyde paa, at saadanne Beviser efter den nu gjældende Ret vare uforholdne, syntes der at være Opfordring til at indstille, at der paa dette Punkt maatte ske en Ændring i Forbindelse med de øvrige Forandringer i Regl. 1848, som vare bragte i Forslag, se foran S. 590 ff. En Bestemmelse om, at Stipendiet skulde tildeles studerende, som efter deres egne eller deres Forældres økonomiske Forhold aldeles ikke vare trængende dertil, var i aabenbar Strid med Stipendiets Hensigt, og hvad der ellers ansaas for en Hovedgrundsætning for de akademiske Beneficier.

Konsistorium forelagde Ministeriet Sagen med Skrivelse af 6. Novbr., idet det, for saa vidt Svaret paa det opkastede Spørgsmaal skulde lyde benægtende, med Stipendiebestyrelsen indstillede, at der heri foretoges Forandring. Under 26. Novbr. 1869 svarede Ministeriet, at Regl. 11. Febr. 1848 § 4 efter en udtrykkelig allerhøjeste Tilkjendegivelse, som derom indeholdtes i den kgl. Resol. af s. D., hvorved Reglementet blev approberet, alene var at forstaa saaledes, at Privilegiets Nydelse ikke var betinget af Fremlæggelsen af Transgsbeviser, og at Ministeriet fandt det betænkeligt at udvirke den indstillede Forandring i Forholdet, saaledes som dette ved Reglementet var bestemt.

— Stud. med. T. A. Johnsen, der havde nydt Kommunitets- og Regensstipendiet i 4 Aar, og i Aaret 1864 havde oppebaaret 200 Rd. af den Sum, der er bevilget til Understøttelse for islandske studerende, som ved Kjøbenhavns Universitet forberede sig til den lægevidenskabelige Examen for derefter at modtage Lægeembeder paa Island, ansøgte i Sept. 1865 om endnu i et Aar at maatte forundes en Portion af sidst nævnte Sum. Da Stipendiebestyrelsen ved at tilstille Konsistorium dette Andragende havde udtalt, at der ikke af Ansøgeren var paavist saadanne »særege Omstændigheder«, som i Følge Ministeriets Skrivelse af 2. Oktbr. 1860**) skulde være tilstede, for at en Forlængelse af Stipendiet kan

*) Jfr. hermed, hvad der er bemærket foran S. 602.

**) Lindes Medd. 1857—63 S. 586—87.

bevilges, nægtede Konsistorium denne. Stud. Johnsen indgav da et Andragende til Ministeriet om at forhjælpes til en Understøttelse til Fortsættelse af sine Studier, i hvilken Anledning Ministeriet begjærede nærmere Oplysninger af Konsistorium. I Skrivelse af 23. Decbr. 1865 meddelte Konsistorium, efter at have udtalt, at det forudsatte, at Ministeriet var enigt med det i, at det ikke kunde paahvile det, hver Gang en studerende gennem Ministeriet maatte ville forlange det, at opgive bestemte Grunde, hvorfor det ved Uddelingen af de akademiske Stipendier og Understøttelser, hvis Bortgivelse var Konsistorium betroet, i hvert enkelt Tilfælde havde foretrukket den ene for den anden eller undladt at tage nogen i Betragtning, de begjærede Oplysninger. Naar Ministeriets Skrivelse af 2. Oktbr 1860*) bestemte, at de her omhandlede Stipendielodder bevilges af Stipendiebestyrelsen, efter indhentet Erklæring fra det medicinske Fakultet og fra Regensprovsten for et Aar, dog at Konsistorium under særegne Omstændigheder kan bevilge Prolongation af Stipendiet endnu for et Aar, var hermed aldeles bestemt tilkjendegivet, at Prolongation ikke kunde erholdes, blot fordi den vedkommende overhovedet maatte være kvalificeret til fra Begyndelsen af at nyde Stipendiet, men at der hertil maatte udfordres særegne Omstændigheder, navnlig saadanne, som havde forhindret ham i at benytte Tiden til sine Studeringer f. Ex. Sygdom eller desl. Dersom dette ikke fastholdtes, vilde man med Nødvendighed blive drevet ind paa den Praxis som Regel at bevilge Prolongation til enhver, der havde nydt Stipendiet i 1 Aar; men at dette vilde være aldeles stridende mod Ministeriets oven nævnte Skrivelse, var aabenbart. Konsistorium gik derpaa nærmere ind paa de Forhold og Grunde, der havde bevæget det til at afslaa Andragendet. Ministeriet tilskrev herefter Konsistorium under 17. Jan. 1866, at det vilde have sit Forblivende ved den stedfundne Afgjørelse.

— I Sommeren 1868 ansøgte Student J. P. Hallgrímsson, der i Juni 1867 havde bestaaet Afgangsexamen ved Reykjavik Skole, om at erholde Kommunitets- og Regensstipendiet som privilegeret fra 1. Sept. 1868. Afgjørelsen af dette Andragende beroede paa Besvarelsen af det Spørgsmaal, om en islandsk studerende, der først indfinder sig ved Universitetet 1 Aar efter at have taget Afgangsexamen ved Reykjavik Skole, efter Regl. 11 Febr. 1848 § 4, Nr. 1 kan anses for privilegeret til Kommunitetsstipendiet. I Skrivelse til Konsistorium af 7. Oktbr. 1868 udtalte Stipendiebestyrelsen sig udførlig om, hvorledes den forstod den omspurgte Bestemmelse, og paa hvilken Maade den hidtil havde bragt den til Anvendelse.

Det hedder i Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1: »Privilegerede til at nyde Kommunitetsstipendiet ere følgende studerende: 1. alle islandske studerende, hvilke, naar de ankomme til Universitetet umiddelbart efter at have i Reykjavik Skole underkastet sig og bestaaet den der... foreskrevne Afgangsexamen, have... Ret til strax efter deres Inskription at nyde baade Kommunitet og Regens«. Stipendiebestyrelsen ansaa det for hævet over al Tvivl, at saa vel det her omtalte Privilegium som de øvrige i § 4 indeholdte Privilegier, nemlig det, der i Nr. 1, andet Stykke, er givet Sønner af Islændere, der ere nedsendte til Danmark for der at gennemgaa en lærd Skole, i Nr. 2 færøiske og grønlandske studerende, og i Nr. 3 frederiksborgske studerende, bestod i, at vedkommende kunde faa

*) Lindes Medd. 1857—63 S. 586—87.

Kommunitetet strax efter deres Ankomst til Universitetet (dog i Følge Indholdet af Regl. §§ 6—8 først ved den paafølgende almindelige Stipendieuddeling), men at det paa den anden Side heller ikke strakte sig videre; den studerende altsaa, der havde undladt at søge Kommunitetet strax efter Inskriptionen, havde aldeles ikke nogen Ret til senere at gjøre Paastand paa samme som privilegeret. Efter de citerede Ord i § 4 Nr. 1 var det aldeles klart, at det de islandske studerende i denne Bestemmelse givne Privilegium til strax efter Inskriptionen, uden Hensyn til Examenskarakter og Trang, at nyde Kommunitetsstipendiet var betinget af, at vedkommende indfandt sig ved Universitetet umiddelbart efter at have taget Afgangsexamen i Reykjavik. Vel havde Reykjavik Skoles Eforat (Stiftsøvrigheden) i en Skrivelse af 16. Novbr. 1859*) ytret, at

*) Da Rektor for Reykjaviks lærde Skole havde meddelt Islands Stiftsøvrighed (Skolens Eforat), at der ikke var blevet bevilget Regens og Kommunitet til den i 1858 fra Skolen dimitterede Th. Bjørnson, der var en af de dygtigste og sædeligste Studenter, der vare udgaaede fra Skolen, og som derhos var yderst fattig, tilskrev Stiftsøvrigheden under 16. Novbr. 1859 Ministeriet herom. Grunden til, at han ikke havde erholdt de nævnte Beneficia, antog Stipendiebestyrelsen at være den, at han ikke indfandt sig ved Universitetet umiddelbart efter at have underkastet sig Examen ved Reykjavik Skole, men først efter et Aars Forløb. Med Hensyn her til bemærkede Eforatet, at den samme Bestemmelse, som Regl. 11. Febr. 1848 § 4 fastsatte som Betingelse for at nyde Kommunitetsstipendier for islandske studerende: „at de ankomme til Universitetet umiddelbart efter i Reykjavik Skole at have underkastet sig og bestaaet den foreskrevne Afgangsexamen“, ogsaa havde været gjældende tidligere, med Undtagelse af, at Examen artium da traadte i Stedet for den nu værende Afgangsexamen ved Skolen. Uagtet den Gang de samme Grunde vare tilstede som nu, der gjorde det vanskeligt for mange umiddelbart efter Skoleexamen at indstille sig til Examen artium, hvorfor det ogsaa var meget almindeligt, at største Delen af Eleverne først indstillede sig flere Aar efter Skoleexamen, opstod den Gang ingen Sinds Spørgsmaalet om umiddelbart at indstille sig, da de naturligvis strax efter Examen artium meldte sig til Universitetet; thi de Vanskeligheder, som havde været til Hinder for deres Afrejse til Kjøbenhavn, vare da overvundne. Nu indtraadte de samme Vanskeligheder for mange Elever, efter at de havde underkastet sig Afgangsexamen ved Skolen, og da Examen artium var ophævet, fremstillede saaledes den ikke umiddelbare Indstilling sig tydeligere; men casus var dog den samme som den Gang, og der syntes saaledes ikke mere Grund nu til at nægte de vedkommende de omhandlede Beneficia end tidligere.

Det forekom heller ikke Eforatet nødvendigt at lægge en saadan Betydning i Udtrykkene, som vare brugte i Regl. 11. Febr. 1848 § 4, at Studenten ved at indstille sig først efter nogen Tids Forløb, efter at have taget Afgangsexamen, skulde være udelukket fra det ved §'en givne Privilegium; tvært imod syntes Udtrykket „umiddelbart“ ikke at referere sig til Tiden, saaledes at umiddelbart i Reykjavik Skole stod i Modsætning til dem, som toge Examen ved en lærd Skole i Danmark, om hvilke §'ens sidste Del handlede. For denne Fortolkning talte ogsaa, at der i Motiverne til Reglementets Bestemmelser ikke fandtes omtalt noget om Tiden, til hvilken de, som havde underkastet sig Afgangsexamen ved Reykjavik Skole, havde at indfinde sig ved Universitetet som Betingelse for at nyde de de islandske studerende tilstaaede Privilegier, og denne Fortolkning var, saa vidt Eforatet bekendt, ogsaa hidtil fulgt; i det mindste havde de fra Reykjavik Skole dimitterede, af hvilke flere først havde indstillet sig ved Universitetet et eller endog flere Aar efter Afgangsexamen, alle strax erholdt Regens og Kommunitet. Det vide saaledes være meget haardt, om en hidtil ikke anvendt For-

det ikke forekom det nødvendigt at lægge den Betydning i de Udtryk, som ere brugte i Regl. 11. Febr. 1848 § 4, at Studenten ved at indstille sig først efter nogen Tids Forløb efter at have taget Afgangsexamen skulde være udelukket fra det ved §en givne Privilegium«, men at »tvært imod Udtrykket »umiddelbart« ikke synes at referere sig til Tiden, saaledes at umiddelbart i Reykjavik Skole staar i Modsætning til dem, som tage Examen ved en lærd Skole i Danmark, om hvilke §ens sidste Del handler«. En Gjennemlæsning af Reglementets Ord viste imidlertid klart, at Udtrykket »umiddelbart« netop refererede sig til Tidsforholdet mellem Afgangsexamens Bestaaen og Inskriptionen ved Universitetet, hvorimod det efter den brugte Ordstilling umulig kunde henføres til Reykjavik Skole. Den Sætning i Fortolkningslæren stod nu fast, at der skulde særlige stærke Grunde til at fravige den klare utvivlsomme Ordbetydning i en Lovbestemmelse og saaledes antage, at Lovgiveren ved Bestemmelsens Affattelse var kommet til at udtale noget ganske andet, end hvad der laa i Ordene. Saadanne Grunde manglede ikke blot ganske i det foreliggende Tilfælde, men der lod sig endog anføre Omstændigheder, der gjorde det sikkert, at Lovgiveren netop ikke havde villet sige andet end det, selve de brugte Ord indeholdt. Naar Eforatet havde ment, at det talte for dets Fortolkning af Reglementet, at der i dettes Motiver ikke fandtes noget omtalt om Tiden, til hvilken de, som havde bestaaet Afgangsexamen i Reykjavik Skole, havde at indfinde sig ved Universitetet som Betingelse for at nyde Privilegiet, var dette allerede af den Grund uden Betydning, at Motiverne til en Lov eller Anordning ikke behøvede udtrykkelig at omtale enhver i samme givne Bestemmelse. Men i nærværende Tilfælde maatte en udtrykkelig Omtale af hint Punkt ligge saa meget fjærnere, som de hidtil gjældende Bestemmelser og det øvrige Indhold af det nye Regl.'s § 4 ikke lod nogen Tvivl tilbage om, hvad der i saa Henseende var Lovgiverens Villie. I det tidligere Regl. for Kommunitetet af 30. Juli 1818 § 4 hed det: »Ogsaa skal, ligesom hidtil, de fra Island, Færøerne eller Grønland hidkommende studerende være privilegerede til umiddelbart efter Examen artium at erholde Kommunitetsstipendiet. Det samme Privilegium skal ogsaa fremdeles nydes af tvende, som dimitteres fra Frederiksborg Skole« — det sidste dog kun under en vis nærmere i §en angivet Forudsætning. Efter den ældre Ret var det altsaa uomtvisteligt, at Privilegiet netop gik ud paa, at Kommunitetet skulde nydes umiddelbart efter Examen artium. Det var denne simple og tydelige Regel, som dels ligefrem blev fastholdt i det nye Regl.'s § 4 for de privilegerede studerende, som endnu underkastede sig Examen artium, dels ganske i Overensstemmelse med Forholdets Natur blev overført paa Afgangsexamen ved Skolerne, som var bestemt

tolkning skulde komme til at gaa ud over en særdeles duelig, sædelig og derhos meget fattig Student, som i fuld Tillid til den hidtil brugte Fremgangsmaade havde indstillet sig ved Universitetet. Eforatet insisterede derfor paa, at der fremtidig ikke anvendtes anden Regel eller Fortolkning i det omspurgte Tilfælde, end der tidligere var blevet fulgt, samt at de Vanskeligheder, som in concreto havde stillet sig imod at tildele Stud. Bjørnson Regens og Kommunitet, hævdedes.

Ministeriet begjærde i Anledning af denne Skrivelse Erklæring af Konsistorium og Stipendiebestyrelsen. Sagen faldt imidlertid bort, da Bjørnson fik Kommunitet og Regens fra 1. Febr. 1860, skjønt ikke som privilegeret.

til efterhaanden at træde i Stedet for Examen artium. Naar det i Regl. 1848 § 4 Nr. 3 bestemmes, at tvende af de studerende, som aarlig hidkomme til Universitetet fra Frederiksborg lærde Skole, skulle fremdeles, under Forudsætning af, at de ved Examen artium eller Afgangsexamen have opnaaet første Karakter, ligeledes være berettigede til strax at nyde Kommunitet og Regens, kunde der fornuftigvis ikke være Tvivl om, at dette Privilegium kun tilkom saadanne frederiksborgske studerende, som søgte Kommunitet i samme Aar, i hvilket de havde bestaaet Afgangsexamen, men ingen Anvendelse havde paa dem, der lode et Aar hengaa efter denne Examen, førend de kom til Universitetet. Hvad der saaledes gjaldt om de frederiksborgske studerende, gjaldt ogsaa for alle øvrige privilegerede studerende efter § 4, saa vel islandske, som færøiske og grønlandske. Det turde maaske endog antages, at de oven for udhævede Ord af Regl. 30. Juli 1818 § 4 indeholdt Kilden til Udtrykket »umiddelbart efter« i Regl. 1848 § 4 Nr. 1. Det var næppe heller vanskeligt at paavise Grunden til hin Regel baade i det ældre og nye Reglement for Kommunitetet; den maatte nærmest søges i, at man havde villet forebygge de Ulemper, som for den studerende fulgte af, at en længere Tid hengik ubenyttet mellem Universitetsstudiernes Begyndelse og Afslutningen af Fordannelsen i Skolerne.

I den islandske Stiftsøvrigheds Skrivelse fandtes anført, at det altid havde været vanskeligt for mange islandske studerende at begive sig til Kjøbenhavn strax efter, at de havde gennemgaaet Skolen, og at det havde været meget almindeligt, at endog største Delen af Eleverne først indstillede sig flere Aar efter Skoleexamen, uden at der dog den Gang opstod noget Spørgsmaal om deres Berettigelse til som privilegerede at erholde Kommunitetet, da Betingelsen efter Regl. 1818 § 4 var, at de skulde indstille sig ved Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Examen artium, altsaa paa en Tid, da Vanskelighederne ved deres Bortrejse allerede vare overvundne. Nu indtraadte derimod Vanskelighederne for mange Elever, efter at de havde underkastet sig Afgangsexamen, og Stiftsøvrigheden sluttede da saaledes, at naar man ikke tidligere fordrede, at de islandske studerende umiddelbart fra Skolen skulde indstille sig ved Universitetet, var der heller ikke nu nogen Grund til at stille en saadan Fordring. Hvad denne Slutningsrække angik, vilde det ses, at selv om Stiftsøvrigheden havde Ret i sin Forudsætning om, at det efter de tidligere Forhold var uforødent for den islandske Skoles Dimittender strax at indstille sig til Examen artium for at kunne nyde godt af Privilegiet, fulgte dog deraf ingenlunde, at disse studerende nu kunde lade en Tid hengaa efter Afgangsexamen, førend de indfandt sig ved Universitetet. Det var nemlig klart, at i Forhold til Kommunitetsprivilegiet var den nu værende Afgangsexamen ved Skolen ikke traadt i Stedet for den forrige Dimission fra Skolen, men i Stedet for Examen artium; dette fulgte ligefrem af Forholdets Natur og fremgik tydelig af Bestemmelserne i Regl. 1848 § 4. Som allerede bemærket, var det Regelen om Tidsforholdet mellem Examen artium og Inskriptionen, der i det nye Reglement var gjort anvendelig paa Afgangsexamen, og det vilde derfor i og for sig være uden Betydning, om det forholdt sig saa, at Privilegiet tidligere aldeles ikke var betinget af noget Tidsforhold mellem Dimissionen fra Skolen og den først nævnte Examen. Men Stiftsøvrighedens Forudsætning med Hensyn til dette Punkt var derhos urigtig. I det Udtog af de forud for Reglementet af 1848 gaaede Forhandlinger, som findes meddelt i Ny Koll. Tid.

f. 1848, hed det udtrykkelig S. 189, at det hidtil havde været antaget, at det omhandlede Privilegium aldeles ikke kunde komme saadanne Islændere til gode, som efter at være dimitterede fra den forhen paa Bessestad værende islandske Skole eller en privat Dimissor paa Island ikke strax underkastede sig den næst paafølgende Examen artium*), og i den originale Indstilling, hvormed Regl. 1848 blev forelagt til Kongens Stadfæstelse, havde Universitets Direktionen udtalt, at den ikke kunde andet end være enig med det theologiske Fakultet i, at den angivne Fortolkning af de hidtil gjældende Bestemmelser var fuldkommen begrundet i disses Øjemed og Udtryk. Der forelaa ogsaa en Afgjørelse fra Aaret 1854, der indeholdt en Anvendelse af denne Fortolkning. Skjønt nemlig Regl. 1848 § 4 Nr. 1 kun omtalte Afgangsexamen ved Reykjavik Skole, vedblev dog Forholdet indtil 1852 at være saaledes ordnet, at de islandske studerende, som dimitteredes fra Reykjavik Skole, underkastede sig Examen artium her ved Universitetet. Mellem de fra Reykjavik i 1851 dimitterede studerende var S. L. Jonassen, som imidlertid ikke indstillede sig til den paafølgende Examen artium; derimod erholdt han i 1853 Ministeriets Tilladelse til at underkaste sig en i Analogi med den ophævede Examen artium indrettet Prøve. Da han efter at have bestaaet denne Prøve i Januar 1854 ansøgte om Stipendiet fra 1. Febr. s. A. som privilegeret, udtalte Stipendiebestyrelsen udtrykkelig, at han ikke kunde antages at have nogen Ret som saadan, hvorimod den indsendte hans Ansøgning med Indstilling om, at der, af Hensyn til det særdeles hæderlige Udfald af den bestaaede Examen artium og Ansøgerens forældreløse og trængende Stilling, maatte udvirkes ham en særlig Tilladelse til at erholde Kommunitetsstipendiet i Lighed med de islandske privilegerede, og denne Indstilling blev bifaldet ved Ministeriets Skrivelse af 24. Marts 1854**).

Efter det oven for udviklede kunde der formentlig ikke være nogen Tvivl om, hvorledes Ordene i Regl. 1848 § 4 Nr. 1 maatte forstås. Det var imidlertid en Selvfølge, at man ved Anvendelsen af Regelen om det nødvendige umiddelbare Tidsforhold mellem Afgangsexamen og Inskriptionen ikke havde kunnet se bort fra Islands fjærne Beliggenhed og de Vanskeligheder, en Overrejse ofte frembød. Der forelaa derfor en Række Tilfælde, i hvilke islandske studerende, der, efter om Sommeren at have bestaaet Afgangsexamen, først vare nedkomne til Danmark saa langt ud paa Efteraaret, at den almindelige Uddeling i Septbr. Maaned havde fundet Sted, ved den følgende Uddeling i Febr. Maaned havde erholdt Plads som privilegerede. I slige Tilfælde forelaa der nemlig en saadan Kontinuitet mellem Afgangsexamen og Tilgangen til Universitetet, som Kommunitetsreglementet kunde antages at fordrø, og Forskjellen mellem disse Tilfælde og saadanne, hvor vedkommende først kom til Universitetet Aaret efter, at han havde bestaaet Afgangsexamen, havde fornøden Bestemthed. Det forholdt sig imidlertid saa, at Stipendiebestyrelsen ved en enkelt Lejlighed havde fraveget den her angivne Grænse, idet den i Sept. 1854 havde udnævnt som privilegerede Alumner 3 islandske studerende, der i 1853 havde underkastet sig Afgangsexamen, og som havde paaberaabt sig særlige Omstændigheder som Grund til, at de først i 1854 begyndte deres Studier ved Universitetet (Formuesomstændigheder, Sygdom). Sa-

*) Lindes Medd. 1849—56, S. 832.

**) Lindes Medd. 1849—56, S. 855.

gen var den Gang ikke Gjenstand for nogen skriftlig Forhandling i Bestyrelsen; men det maatte efter de foreliggende Aktstykker antages, at Bestyrelsen havde fundet det urigtigt at lade de 3 paagjældende uden Hjælp, men dog ikke for de medsøgendes Skyld havde villet optage dem som ikke-privilegerede og derfor besluttet sig til, i Betragtning af de oplyste undskyldende Omstændigheder, at lade Mangelen passere. En medvirkende Grund hertil havde det maaske været, at Antallet af de privilegerede Alumner paa den Tid var over 20, saa at de paagjældende indtil videre bleve overtallig privilegerede Alumner, hvis Udnævnelse kunde ske uden Indskrænkning i det Antal af Pladser, til hvilke de studerende i Almindelighed havde Adgang, jfr. Regl. 1848 § 2. Det nævnte Tilfælde var imidlertid ene staaende. Da Stud. Thomassen i Efteraaret 1859 indstillede sig, saa vidt vidstes flere Aar efter Afgangsexamen, troede Bestyrelsen ikke at kunne vælge den i 1854 brugte Fremgangsmaade. Først og fornemmelig maatte den erkjende, at den strængt taget manglede Kompetence til at eftergive den ved Reglementet foreskrevne Betingelse for Adgangen til Privilegiet, og dernæst viste det sig, at den af Bestyrelsen i 1854 udviste Lømfældighed var blevet mistydet, idet de 3 oven for omhandlede Islænderes Udnævnelse som privilegerede paabe-raabtes som Præcedenser, i Tillid til hvilke Studenten havde foretaget Rejsen hertil, stolende paa, at han var berettiget til strax at erholde Kommunitetet og Regens. Efter Konkurrencens Beskaffenhed var det heller ikke muligt at tildele Thomassen en Kommunitetsplads som ikke-privilegeret; men man søgte at hjælpe ham saa meget, som Omstændighederne tillode det, ved at bevilge ham et Gratiale af 30 Rd. og en extraordinær halvårlig Regensplads. Efter kort Tids Forløb rejste imidlertid Thomassen, der var forfalden til Drik, tilbage til Island, efter at have tilsat det ham bevilgede Gratiale og de Penge, hvoraf han i øvrigt ved her værende Islænderes Understøttelse var kommet i Besiddelse. Derefter indtraadte det i Ministeriets Skrivelse af 27. Jan. 1860 ommeldte Tilfælde med Stud. Bjarnarson eller Bjørnson. Efter at have bestaaet Afgangsexamen i 1858 kom han hertil i Oktbr. Maaned 1859 paa en Tid, da alle Kommunitets- og Regenspladser vare besatte. Der kunde altsaa under ingen Omstændigheder være Spørgsmaal om at tildele ham disse Beneficier tidligere end ved den næste Uddeling i Febr. 1860. B. indgav da ogsaa Ansøgning om til denne Tid at erholde Kommunitet og Regens. Denne Ansøgning kunde Bestyrelsen nu vel ikke tage til Følge, for saa vidt den gik ud paa, at disse Beneficier skulde tildeles ham som privilegeret; men da B. maatte antages baade at være en meget haabefuld Student og meget trængende, bevilgede man ham Kommunitet og Regens som ikke-privilegeret, hvortil man efter Omstændighederne ansaa sig beføjet, skjønt han, hvis han ikke havde haft hjemme paa Island, først vilde kunne have gjort sig Haab om disse Beneficier $\frac{1}{2}$ Aar senere. Hvad endelig angik den i Begyndelsen af denne Skrivelse omtalte Student Hallgrimsson, havde Stipendiebestyrelsen ved den nylig stedfundne Uddeling ikke kunnet tillægge ham Kommunitetet som privilegeret; i øvrigt henviste Bestyrelsen for hans Vedkommende til sin Indstilling til Konsistorium af s. D., jfr. neden for.

Den i Regl. 1848 saaledes indeholdte Regel, at Privilegiet er betinget af, at vedkommende indfinder sig ved Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Afgangsexamen ved Reykjavik Skole, var der formentlig aldeles ikke nogen Grund til at søge ændret. Lod man denne Bestemmelse helt falde bort, vilde man være

udsat for at maatte give Kommunitetet til Islændere, som først kom til Universitetet flere Aar efter, at de havde forladt Skolen, og som i denne Mellemtid muligvis havde beskæftiget sig med alt andet end boglige Sysler; men selv om der blev sat en vis kortere Tidsfrist, inden hvilken den studerende skulde indstille sig ved Universitetet, f. Ex. et Aar, vilde dette dog let kunne indeholde en Fristelse for de vedkommende til herefter at udsætte deres Nedrejse til Danmark, hvad dog utvivlsomt af flere Grunde vilde være til liden Baade for deres Studiers Fremme. Man burde derfor lade det have sit Forblivende ved den nu gjældende Regel, anvendt paa den i det foregaaende angivne Maade; men dette udelukkede naturligvis ikke, at man i de enkelte Tilfælde, hvor der oplystes særlige Grunde, som kunde retfærdiggjøre en Udsættelse med Nedrejsen til Danmark inden for en passende Grænse, kom den paagjældende til Hjælp ved en extraordinær Bevilling. Dette vilde formentlig stemme baade med den Aand, som gik gjennem Regl. 1848 § 4, og med den Maade, paa hvilken man oftere ved tidligere Lejlighed havde stillet sig over for de islandske studerende, der ikke fuldkommen fyldestgjorde de lovbestede Betingelser for Privilegiets Nydelse, i hvilken Henseende henvistes til Lindes Medd. f. 1849—56, S. 853—55.

Efter at Konsistorium i Skrivelse af 26. Oktbr. havde tiltraadt Stipendiebestyrelsens i denne Erklæring udviklede Anskuelse, erklærede Ministeriet sig under 4. Novbr. 1868 enigt i, at Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 1 er saaledes at forstaa, at det omhandlede Privilegium er betinget af, at vedkommende indfinder sig ved Universitetet umiddelbart efter at have bestaaet Afgangsexamen, ligesom det var enigt i, at der ikke var Anledning til at søge denne Bestemmelse ændret.

Som oven for nævnt gjorde Stipendiebestyrelsen samtidig med, at den indsendte sin udførlige Erklæring om det almindelige Spørgsmaal, særlig Indstilling om Stud. Hallgrimsson. Ved Siden af at fastholde den almindelige Regel om, at Kommunitetsprivilegiet var betinget af et umiddelbart Tidsforhold mellem Afgangsexamen og Ankomsten til Universitetet, kunde der være Opfordring til, naar der oplystes særlige Grunde, som retfærdiggjorde en Udsættelse med Nedrejsen til Danmark, at komme den paagjældende til Hjælp ved en extraordinær Bevilling. Saadanne Grunde forelaa for Hallgrimsson, og der var derfor Anledning til at søge udvirket, at han ad extraordinær Vej opnaaede Kommunitetet. Dette burde dog ikke blive til Skade for andre ved at gjøre Indskrænkning i det Antal Kommunitetspladser, hvortil de studerende i Almindelighed havde Adgang, og om hvilke Konkurrencen for Tiden var overordentlig stor. Hensynet til disse studerende vilde formentlig blive fyldestgjort, naar Bevillingen rettedes paa, at Hallgrimsson behandlede som overtallig privilegeret Kommunitetsalumnus fra 1. Sept. 1868 at regne. Denne Indstilling, der anbefalede af Konsistorium under 24. Oktbr., bifaldtes af Ministeriet ved Skrivelse af 4. Novbr. 1868.

Ligeledes bifaldt Ministeriet under 28. Oktbr. 1870, efter Konsistoriums og Stipendiebestyrelsens Indstilling, at Stud. B. Jønsson, der i 1869 underkastede sig Afgangsexamen ved Reykjavik Skole, men først i 1870 kom til Danmark, maatte behandles som overtallig privilegeret Kommunitetsalumnus fra 1. Septbr. s. A. at regne.

— I Henhold til Reskr. 8. Marts 1737, 9. Oktbr. 1771 og Fund. 25. Juni 1777 oppebære Alumnerne i det grønlandske Seminarium 2 Rd. om Ugen i Kommunitetsstipendium, som udbetales med 8 Rd. 4 Mk. om Maaneden, samt 1 Rd.

4 Mk. om Maaneden i Regensbeneficium. Saa længe Regl. 30. Juli 1818 var gjældende, oppebar de saaledes det samme Beløb som de ordinære Alumner af 3dje Grad. De Forandringer, som senere ved Regl. 11. Febr. 1848 og Finansloven f. 1856—57 ere gjorte i Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet i Almindelighed, ere blevne uden Indflydelse paa det af de grønlandske Seminarister oppebaarne Beløb, jfr. Reskr. 13. Maj 1791. Overensstemmende hermed opførtes der i de aarlige Finanslove under Kommunitetets Udgiftspost 1 til de grønlandske Seminarister, hvis Antal er 4, til Kommunitetsstipendiet 4×104 Rd. = 416 Rd., og til Regensbeneficiet 4×20 Rd. = 80 Rd., indbefattet under den almindelige Budgetkonto til Regensstipendiet. Af de 4 grønlandske Stipendier udbetales de 2 i Kjøbenhavn til tvende som Alumner i det grønlandske Seminarium ansatte studiosi og candidati theologiæ, der have Bolig paa Regensen, som andre Regensalumner. De 2 andre Stipendier indbetales i Henhold til Reskr. 7. Juli 1773 i den grønlandske Missions Kasse for igjen at anvendes til Alumner, der i Grønland dannes af deres Formand til at forestaa Missionsembeder.

Da cand. theol. T Sørensen, Alumnus i det grønlandske Seminarium, havde andraget om en Forhøjelse af den ham som Alumnus tillagte Understøttelse, begjærede Ministeriet en Erklæring herover af Konsistorium og Stipendiebestyrelsen. Sidst nævnte Bestyrelse indstillede i denne Anledning i Skrivelse af 24. Septbr. 1864, hvortil Konsistorium sluttede sig i Skrivelse af 6. Oktbr., at det den nævnte Alumnus i det grønlandske Seminarium tilkommende Kommunitetsstipendium og Regensbeneficium forhøjedes til det samme Beløb, hvormed disse Stipendier oppebæres af Kommunitets- og Regensalumnerne i Almindelighed, saaledes at Forhøjelsen for Tidsrummet indtil 1. Apr. 1865 bevilgedes af Kommunitetets ekstraordinære Udgiftskonto, samt at det fastsattes som almindelig Regel, at Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet for de Alumner i det grønlandske Seminarium, der her i Kjøbenhavn forberede sig til at træde i Missionens Tjeneste, ansattes til de samme Beløb som de ordinære Kommunitets- og Regensalumner oppebare, for Tiden altsaa henholdsvis 12 Rd. og 3 Rd., men saaledes, at denne Forandring blev uden Indflydelse paa Størrelsen af det Beløb, som efter de nu gjældende Regler i Henhold til Reskr. 7. Juli 1773 kunde fordres indbetalt i den grønlandske Missions Kasse.

Da Ministeriet, hvad ogsaa Stipendiebestyrelsen havde udtalt, ansaa det for naturligt, at de grønlandske Alumner her i Kjøbenhavn, der ordentligvis vilde leve under ganske de samme Forhold som de øvrige Kommunitets- og Regensalumner, i Henseende til de dem tillagte Stipendiers Størrelse stilledes ved Siden af disse, bevilgedes, efter Ministeriets Forslag, de begjærede Forhøjelser ved Finansloven f. 1865—66. Tillæget til Kand. Sørensen udbetaltes denne paa forventet Tillægsbevilling f. 1865—66, idet det, uagtet Ministeriet derom havde fremsat Begjæring, af Udvalget var blevet overset at stille Ændringsforslag til Tillægsbevillingsforslaget f. 1864—65.

Efter Indstilling tillagdes der ved Ministeriets Skrivelse af 22. Febr. 1869 Alumnus i det grønlandske Seminarium P. C. Jensen en Godtgjørelse af 10 Rd. maanedlig for Novbr. og Decbr. Maaneder 1868, fordi der ikke havde kunnet anvises ham Fribolig paa Regensen i det nævnte Tidsrum.

— I Anledning af et Andragende fra Gouvernementet for de dansk-vestindiske Besiddelser om, at der maatte udvirkes en allerhøjeste Tilstaaelse af lig-

nende Begunstigelser for Sønner af dansk-vestindiske Undersaatter som dem, der ved kgl. Resol. 18. Decbr. 1840*) og 11. Febr. 1848**) samt Regl. 11. Febr. 1848 bleve tilstaaede Sønner af da værende dansk-ostindiske Undersaatter samt af Undersaatter i Grønland og paa Færøerne, begjærede Ministeriet en Udtalelse af Konsistorium, der herom indhentede en Erklæring af Stipendiebestyrelsen.

I sin Erklæring af 21. Apr. 1865 bemærkede Stipendiebestyrelsen, at der var den Forskjel mellem kgl. Resol. 18. Decbr. 1840 Nr. 4 og Regl. 11. Febr. 1848 § 4 Nr. 2, at medens den første for Undersaatter i de dansk-ostindiske Besiddelser betingede Privilegiet med Hensyn til de nævnte Stipendier af, at vedkommende fremlagde antagelige Uformuenhedsattester, knyttede den sidste for Undersaatter i Grønland og paa Færøerne Privilegiet til den Betingelse, at paagjældende til Adgangs- eller Afgangsexamen havde opnaaet bedste Karakter. Det var nu vistnok klart, at hvis man overhovedet vilde udvide de ommeldte Begunstigelser til Vestindien, maatte det nødvendigvis ske under den i Resol. 18. Decbr. 1840 indeholdte Betingelse. Krævedes der ikke nogen Uformuenhedsattest, vilde det let kunne indtræffe, at Stipendierne maatte tildeles studerende, som efter deres Forældres eller Forsørgeres pekuniære Stilling ikke kunde siges at have nogen Trang til Understøttelse. Under de Forhandlinger, som gik forud for Regl. 11. Febr. 1848, havde Universitets Direktionen ogsaa indstillet, at selv for Islands, Grønlands samt Færøernes Vedkommende skulde Privilegiet være bundet til Uformuenhed. Dette blev vel forandret i Statsraadet; men Hensynet hertil kunde paa ingen Maade blive afgjørende i Tilfælde af Privilegiets Udvidelse til Vestindien, hvor jo de økonomiske og sociale Forhold vare væsentlig forskellige fra Forholdene i de foran nævnte Landsdele. Naar det imidlertid saaledes maatte anses for nødvendigt at vedtage Uformuenhedsbetingelsen ved Privilegiets Udvidelse til Vestindien, vilde Følgen heraf blive, at det Hensyn vilde tabe største Delen af sin Vægt, som Gouvernementet fortrinsvis havde gjort gjældende (i Skrivelse af 26. Avg. 1864) for den hele Foranstaltning, nemlig at den vilde kunne tjene til at formaa Forældre af de indfødte Klasser i Vestindien, som nu jævnlig sendte deres Sønner til Opdragelse i England eller Hamburg-Altona, til at sætte disse i de højere danske Opdragelsesanstalter, og Kolonien derved mulig blive sat i Stand til i Tiden at opnaa flere indfødte Embedsmænd, der besade den fornødne Dannelse og Kvalifikation. De Familier nemlig, som havde Raad til at sende deres Børn til Opdragelse i England eller Hamburg, vilde næppe kunne anses for at være trængende til Understøttelse til deres studerende Sønner, og vilde saaledes være udelukkede fra at nyde godt af Privilegiet. Men selv om man lod Uformuenhedsfordringen falde, var der vistnok god Grund til i det hele at betvivle, at det oven nævnte Formaal i nogen væsentlig Grad vilde kunne fremmes ved den paa-tænkte Foranstaltning. Det turde vistnok antages, at der ikke vilde blive tillagt den Understøttelse, hvorom der her vilde være Tale, saa megen Betydning af vedkommende velhavende Familier, at de herefter vilde bestemme Børnenes Opdragelsessted og derigjennem Retningen for deres hele Udvikling. En Udvidelse af de omspurgte Privilegier, hvad enten man vilde fordre Uformuenhed eller ikke, vilde nærmest kun have til Følge, at Sønner af danske Embedsmænd i Vestindien eller andre der bosatte Danske i større Grad end tidligere vilde blive bestemte

*) Selmers Aarb. f. 1840, S. 55 ff.

**) Selmers Aarb. f. 1848, S. 10.

til at studere ved Københavns Universitet; men det syntes ikke, at denne Omstændighed vilde kunne være skikket til i nogen væsentlig Grad at indvirke paa Civilisationen og den hele Aandsretning i de vestindiske Kolonier. Foranstaltningen i det hele vilde derfor vistnok i Virkeligheden blive alene til Fordel for hine Familier; men til en saadan Understøttelse var der formentlig aldeles ingen Grund. Tvært imod maatte disse Familier antages: Almindelighed at være saaledes stillede i pekuniær Henseende, at det vilde være meget unaturligt at give dem et fortrinligt Krav paa Understøttelse til deres Børns Undervisning.

Hertil kom, at Stipendiebestyrelsen ganske i Almindelighed ansaa det for misligt at udvide Kredsen af de privilegerede Stipendiater. Det var umiskjendeligt, at saadanne almindelige Privilegier medførte den Ulempe, at Stipendierne oftere maatte bortgives til saadanne, som hverken i Henseende til Trang eller andre Kvalifikationer kunde anses for de værdigste, og dette havde ganske vist særlig Betydning med Hensyn til en Stiftelse som Regensen, ved hvilken et omhyggeligt Valg af Alumner maatte anses for en væsentlig Betingelse for, at den kunde opfylde sin Bestemmelse. Det var derhos en Selvfølge, at hin Ulempe blev væsentlig forøget, jo større den Kreds var, med Hensyn til hvilken en Udvidelse af Privilegiet fandt Sted. Paa den anden Side var der for Tiden en saa stor Konkurrence om Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet mellem særdeles værdige og trængende studerende, som ikke vare privilegerede, at det allerede af denne Grund vilde være unaturligt at forøge de privilegeredes Tal, hvilket altid baade direkte og indirekte indvirkede paa de ikke-privilegeredes Adgang til at nyde disse Beneficier. Endelig havde Privilegierne med Hensyn til Kommunitet og Regens den Mislighed, at den privilegerede studerende, som opnaaede disse Beneficier strax ved sin Immatrikulation, saa godt som aldrig vilde have fuldendt sine Studeringer i de 4 Aar, i hvilke de vare ham tildelte, og at han derfor ofte blev meget uheldig stillet, naar han maatte fratræde sine Stipendier paa en Tid, hvor det var ham af Vigtighed at have den hele Tid til sin Disposition for at kunne afslutte sine Studeringer. De sidst nævnte Grunde tillagde Stipendiebestyrelsen for sit Vedkommende saa megen Vægt, at den endog af Hensyn til samme vilde fraraade den hele Foranstaltning, selv om den kunde erkjende, at det Maal, som Gouvernementet stillede i Udsigt ved samme, derved i nogen væsentlig Grad kunde naas.

Ved under 29. Apr. at tilstille Ministeriet denne Erklæring, udtalte Konsistorium, at det ganske tiltraadte den. Over de øvrige i de kgl. Resol. af 18. Decbr. 1840 og 11. Febr. 1848 omhandlede Begunstigelser var det formentlig ikke nærmest Universitetets Sag at udtale sig; men Konsistorium skjønnede i øvrigt ikke rettere, end at de samme Grunde, som frembød sig mod at tilstaa Sønnen af dansk-vestindiske Undersaatter de særegne Begunstigelser mod Hensyn til Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet, ogsaa i det hele maatte tale mod at indrømme dem de øvrige Fordele, saa meget mere som Fripladserne i de lærde Skoler i den senere Tid vare blevne saa betydelig indskrænkede.

Herefter fandt Ministeriet det for sit Vedkommende betænkeligt og fraraadeligt at søge den attraaede Begunstigelse udvirket for Sønnen af dansk-vestindiske Undersaatter, hvorom det under 20. Juni 1865 tilskrev Indenrigsministeriet.